

Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2022-2025

Johdanto	1
Osa I Väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2017–2021	2
1 Talous ja elinvoima	3
1.1 Talous	3
1.2 Väestö	6
2 Kaikki ikäryhmät	9
2.1 Hyvinvointi	9
2.1.1 Terveys	9
2.1.2 Materiaalinen hyvinvointi	9
2.1.3 Turvallisuus, asuminen ja ympäristö	10
2.2 Kunnan toiminta ja palvelut	11
2.2.1 Terveystiedon edistäminen.....	11
2.2.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet.....	12
2.2.3 Ehkäisevä päihdetyö	13
2.2.4 Osallisuus	13
2.2.5 Sosiaali- ja terveydenhuolto	14
2.2.6 Kirjasto ja kulttuuri	15
2.2.7 Liikuntapalvelut.....	17
3 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	20
3.1 Hyvinvointi	20
3.1.1 Elämänlaatu ja osallisuus	20
3.1.2 Opiskelu, työ ja toimeentulo.....	27
3.1.3 Turvallisuus, asuminen ja ympäristö.....	28
3.2 Kunnan palvelut	31
3.2.1 Päivähoito.....	31
3.2.2 Koulu.....	31
3.2.3 Sosiaali- ja terveydenhuolto	33
3.2.4 Vapaa-aika.....	34
3.2.5 Muut palvelut	35
4 Nuoret ja nuoret aikuiset	36
4.1 Hyvinvointi	36
4.1.1 Elämänlaatu ja osallisuus	36
4.1.2 Opiskelu, työ ja toimeentulo.....	40

4.1.3	Turvallisuus, asuminen ja ympäristö	41
4.2	Kunnan palvelut	43
4.2.1	Koulu	43
4.2.2	Sosiaali- ja terveydenhuolto	43
4.2.3	Vapaa-aika.....	44
5	Työikäiset.....	45
5.1	Hyvinvointi.....	45
5.1.1	Elämänlaatu ja osallisuus	45
5.1.2	Työ ja toimeentulo.....	49
5.1.3	Turvallisuus, asuminen ja ympäristö.....	50
5.2	Kunnan palvelut	50
5.2.1	Sosiaali- ja terveydenhuolto	50
5.2.2	Vapaa-aika.....	51
6	Ikäihmiset	52
6.1	Hyvinvointi.....	52
6.1.1	Asuminen ja tukipalvelut.....	52
6.1.2	Elintavat ja sairastavuus	53
6.1.3	Toimeentulo.....	54
6.2	Kunnan palvelut	54
6.2.1	Sosiaali- ja terveydenhuolto	54
6.2.2	Vapaa-aika.....	55
6.2.3	Muut palvelut	57
7	Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi.....	58
8	Johtopäätökset	63
	OSA II Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2022–2025	64
1	Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset.....	64
2	Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat.....	66
3	Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025	68
	OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY	69
1	Suunnitelman laatijat	69
2	Suunnitelman hyväksyminen.....	69

Johdanto

Tämä hyvinvointikertomus on kunnassa eri toimialojen yhdessä laatima tietopaketti asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) jakaa hyvinvoinnin yksilölliseen ja yhteisötason hyvinvointiin. Elinolot, työ, koulutus ja toimeentulo ovat yhteisötason hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijöiksi THL mainitsee sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttamisen, onnellisuuden ja sosiaalisen pääoman. Koettua hyvinvointia mitataan elämänlaadulla, jota muovaavat terveys ja materiaallinen hyvinvointi. Myös yksilön odotukset hyvästä elämästä, ihmissuhteet, omanarvontunto ja mielekäs tekeminen ovat hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Hyvinvoivat kuntalaiset ovat myös elinvoimaisen kunnan edellytys.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan perustehtävä. Terveydenhuoltolain (1326/2010) luvussa 2 määritellään laajasti kunnan tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavat tekijät on huomioitava osana kunnallista päätöksentekoa ja toiminnan suunnittelua. Lakien lisäksi paikallisten toimien tulee olla linjassa kansallisten ohjelmien ja tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointikertomuksen laatiminen ohjaa hyvinvoinnin edistämistä kunnassa. Laaja hyvinvointikertomus koostuu kahdesta osasta, päättyvän valtuustokauden arvioinnista ja tulevan valtuustokauden suunnitelmasta. Päättyvän kauden arviointi kuvaa kunnan asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Lisäksi kuvataan kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Hyvinvoinnin tilan arviointi on pohjana tulevan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelmalle, jossa määritellään hyvinvoinnin edistämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointisuunnitelma on yksi kuntastrategiaa jalakauttava työkalu vieden strategian ajatuksia arjen toimenpiteiden tasolle. Hyvinvointisuunnitelmaan kirjattavat tavoitteet ja toimenpiteet ovat keskeinen osa kuntasuunnittelua ja ohjaavat poliittista päätöksentekoa.

Kuntalaki 1 §

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Terveydenhuoltolaki 12 §

Kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin.

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet, määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet ja käytettävä näiden perustana kunta-kohtaisia hyvinvointi- ja terveysosoitimia.

Kunnan on nimettävä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Kunnan eri toimialojen on tehtävä yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä. Lisäksi kunnan on tehtävä yhteistyötä muiden kunnassa toimivien julkisten tahojen sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Osa I Väestön hyvinvoinnin kehitys valtuustokaudella 2017–2021

Hattulan laajassa hyvinvointikertomuksessa on tarkasteltu kunnan asukkaiden hyvinvoinnin tilaa ja niihin vaikuttavia palveluita. Tässä hyvinvointikertomuksessa tarkastelu perustuu toiminnasta 2017–2021 saatavilla oleviin tietoihin. Sisältöalueena ovat THL:n minimitietosisällön mukaiset indikaattorit, joita on täydennetty toimialojen keskeisiksi nostamat indikaattoreilla sekä Tea-viisarin nostamalla indikaattoreilla. Tietoa on koottu pääasiassa sähköisen hyvinvointikertomustyökalun kautta, mutta myös muita tietokantoja on hyödynnetty tarpeen mukaan (Tea-viisari, OKM:n liikuntaindikaattoritietokanta, Lipas, Tilastokeskus, Sotkanet. poliisin tulostietojärjestelmä, onnettomuustietoinstituutti, Liiteri ja Kirjastotilasto). Paikallisten ilmiöiden tunnistamiseksi ja ymmärtämiseksi on hyödynnetty kunnan omia tietolähteitä sekä kokemustietoa eri hallinnonaloilta. Vertailukunniksi valittiin valtionosuuksiltaan samankaltaiset kunnat: Eurajoki, Masku ja Muurame. Lisäksi vertailua on tehty alueellisesti Kanta-Hämeeseen sekä Hämeenlinnaan. Pienessä otoksessa on huomioitava, että yksittäisetkin tapaukset vaikuttavat prosentiosuuteen paljon, eivätkä pienet erot edeltäviin vuosiin ja muihin kuntiin näin ollen ole merkityksellisiä. Tilastollisia analyysejä luvuista ei ole tehty. Huomioitava on myös, että lukuja on tekstissä selkeyden vuoksi pyöristetty kokonaisluvuiksi.

Sähköisen hyvinvointikertomustyökalun kaavioiden tulkinta (Sähköinen hyvinvointikertomus / Kuntaliitto):

1 Talous ja elinvoima

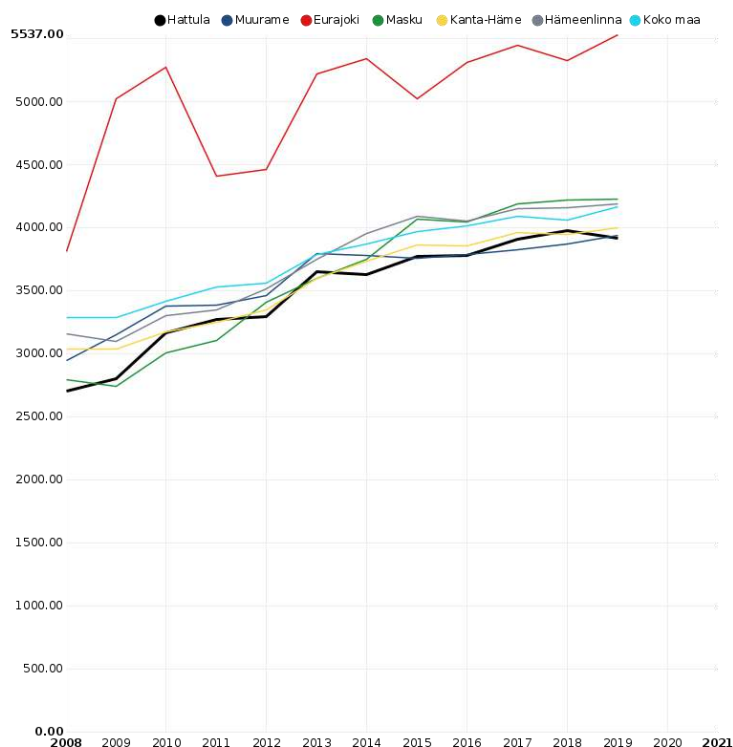
Kunnan talous asettaa rajat ja mahdollisuudet hyvinvointitoimenpiteille. Väestön määrän kehityksellä ja ikärakenteella puolestaan on merkittäviä vaikutuksia kunnan kokonaiselinvoimaan. Kehityssuunta vaikuttaa esimerkiksi kunnan verotulokertymään ja sitä kautta käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin. Suuria vaikutuksia on myös työvoimatarjontaan ja erilaisten palveluiden kysyntään sekä painottumiseen.

1.1 Talous

Kunnallisveroprosenttia on valtuustokauden aikana nostettu hieman. Vuodelle 2017 kunnallisveroprosentti nostettiin 20,00 prosentista 20,50 prosenttiin. Vuonna 2020 kunnallisveroprosentti oli 20,75 %.

Verotulojen kasvu asukasta kohden valtuustokaudella 2017–2021 oli 0,2 prosenttia (vuoden 2019 vertailu vuoteen 2017).

Verotulot, euroa / asukas

Verotulot vuosittain:

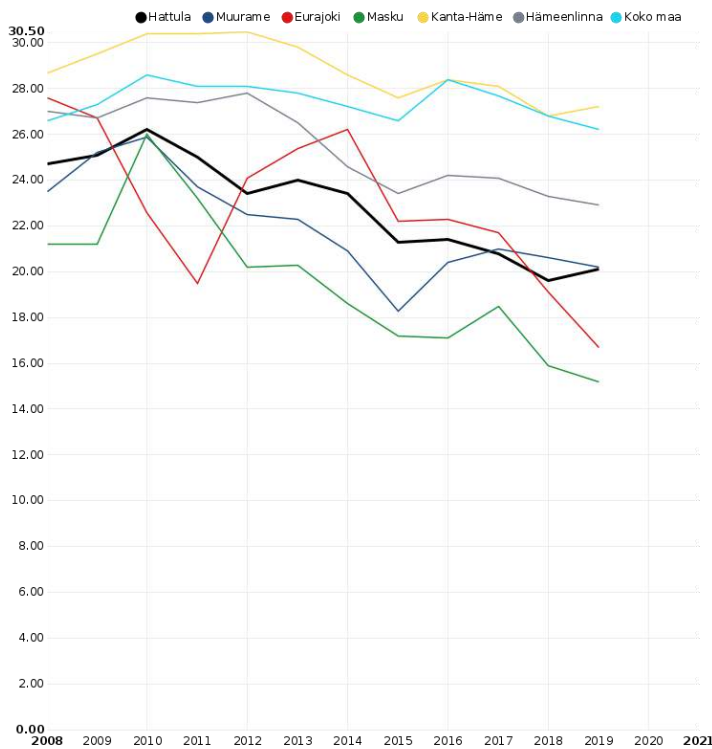
2016 – 3 781 €/asukas (9 682 asukasta)

2017 – 3 907 €/asukas (9 610)

2018 – 3 976 €/asukas (9 475)

2019 – 3 915 €/asukas (9 422)

Valtionosuudet, % nettokustannuksista

Valtionosuuksien osuus nettokustannuksista laski hieman valtuustokauden aikana (kuvio). Valtionosuuksien määrä asukasta kohti on kuitenkin kasvanut.

Valtionosuudet vuosittain:

2016 – 1 024 € / as

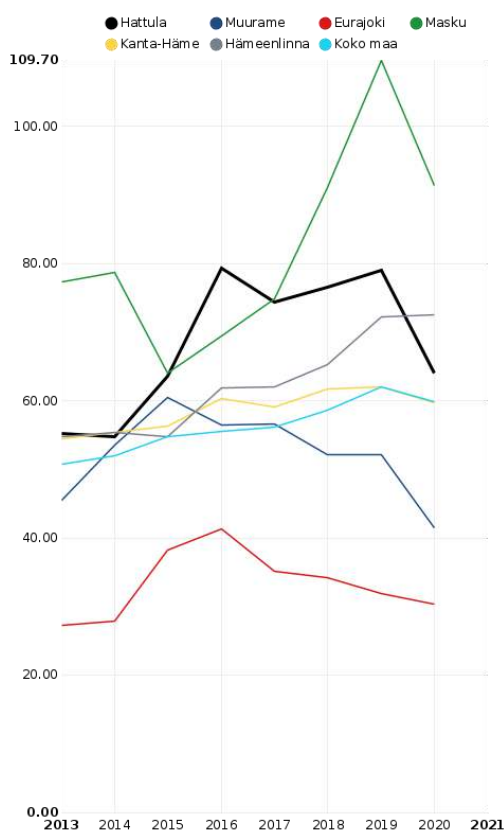
2017 – 1 005 € / as

2018 – 985 € / as

2019 – 1 032 € / as

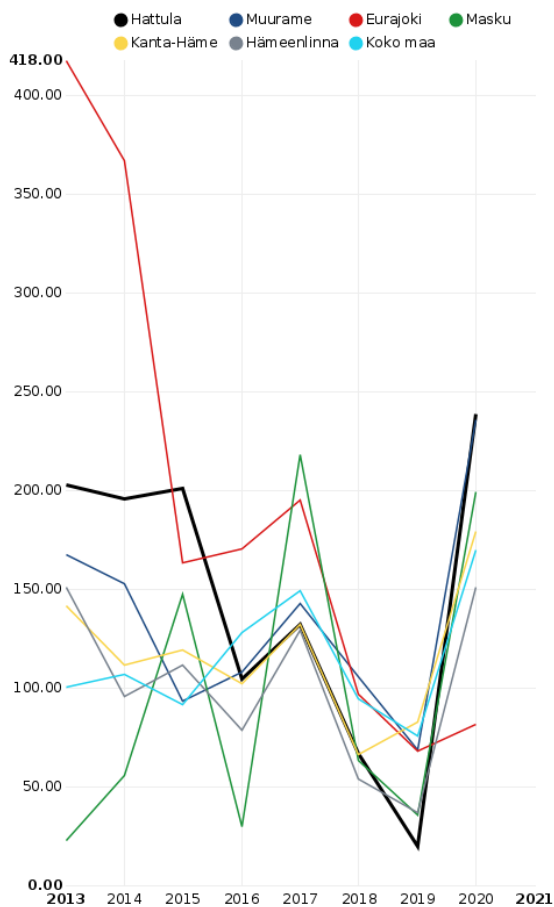
2020 – 1 494 € / as

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

Hattulan suhteellinen velkaantuneisuus -% (64) oli vuonna 2020 korkeampi kuin Kanta-Hämeessä tai koko maassa keskimäärin. Suhteellinen velkaantuneisuus on pienentynyt valtuustokauden aikana.

Vuosikate, % poistoista

Vuosikatteen osuus poistoista on suurentunut valtuustokauden aikana, sillä vuodesta 2019 vuoteen 2020 osuus on suurentunut huomattavasti. Osuus on verrokkikunnista suurin. Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa poistot (korvausinvestoinnit), kunnan ei tarvitse velkaantua, realisoida käyttöomaisuuttaan tai pitkäaikaisia sijoituksiaan tai vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa. Jos vuosikate jää negatiiviseksi, tulorahoitus ei riitä edes juokseviin menoihin.

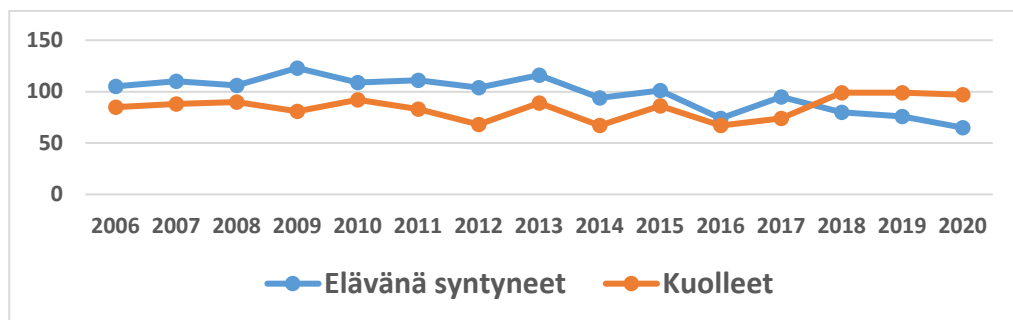
Kunnan elinvoiman edistämisestä THL:n määrittämällä mittareilla on hajanaisesti tietoa. Työllisyysasteesta ja yritysten kasvusta ei ole reaaliaikaisia mittareita saatavilla. Työttömyysaste on kuitenkin verrattain pieni, avoimien työpaikkojen määrä on nousussa ja työttömät työnhakijat työllistyvät melko hyvin. Itsearvioinnin pistemääräksi on arvioitu 2,5 (asteikko 0-4).

Teema	Arviointi
Yritysten kasvu	Ei tietoa yritysten kasvun mittareista.
Avoimet työpaikat	Avoimien työpaikkojen määrä on lähtenyt kasvuun, syyskuussa 2020 oli paikkoja avoimina 28 syyskuussa 2021 66 kpl.
Työvoimapula versus työttömyys	Alueella on työvoimapulaa tietyillä aloilla ja työnhakijoiden osaaminen ja yritysten tarve ei aina kohtaa.
Työllisyysaste	Reaaliaikaista mittaria kunnittain ei ole saatavilla. Työttömien osuus työvoimasta oli vuonna 2020 Hattulassa 8,4 %.

1.2 Väestö

Hattulan väkiluku on hieman vähentynyt. Vuoden 2020 lopussa Hattulassa oli Tilastokeskuksen vahvistetun tiedon mukaan 9 389 asukasta, kun väkiluku vielä 2015 oli 9747 asukasta. Vuodesta 2018 alkaen kuolleiden määrä on ylittänyt elävänä syntyneiden määrän Hattulassa.

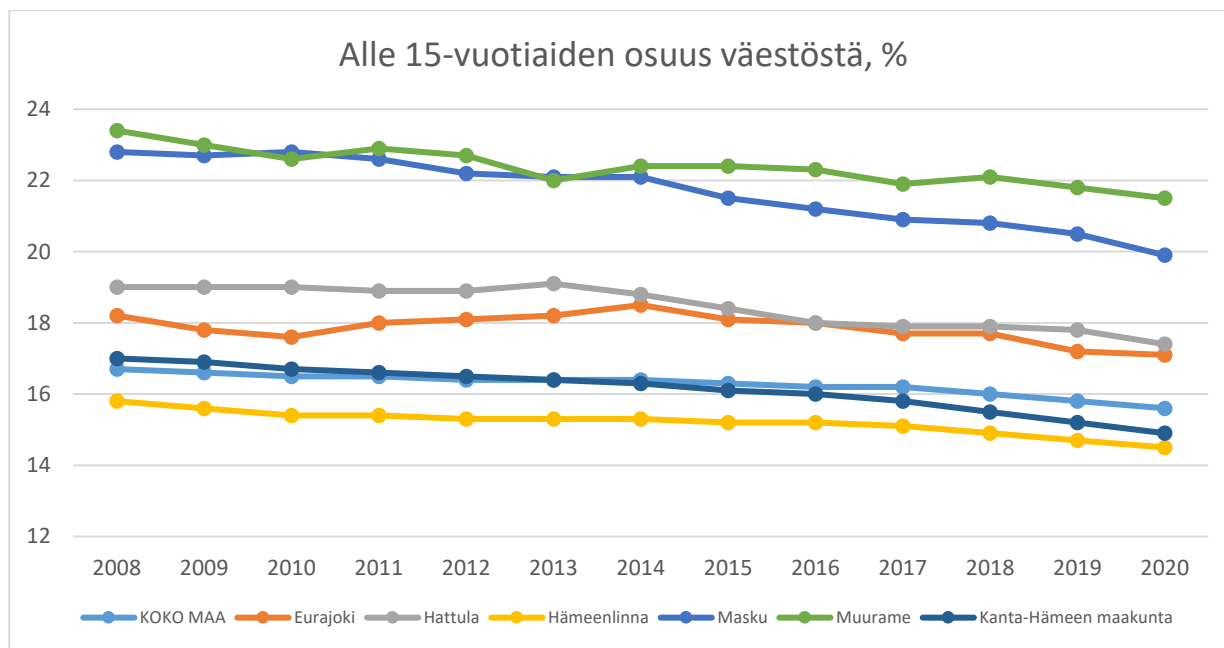

Valtuustokauden aikana muuttotappio on taittunut. Hattulaan muutti vuonna 2020 suunnilleen yhtä paljon asukkaita, kuin täältä muutti pois.

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta (P)

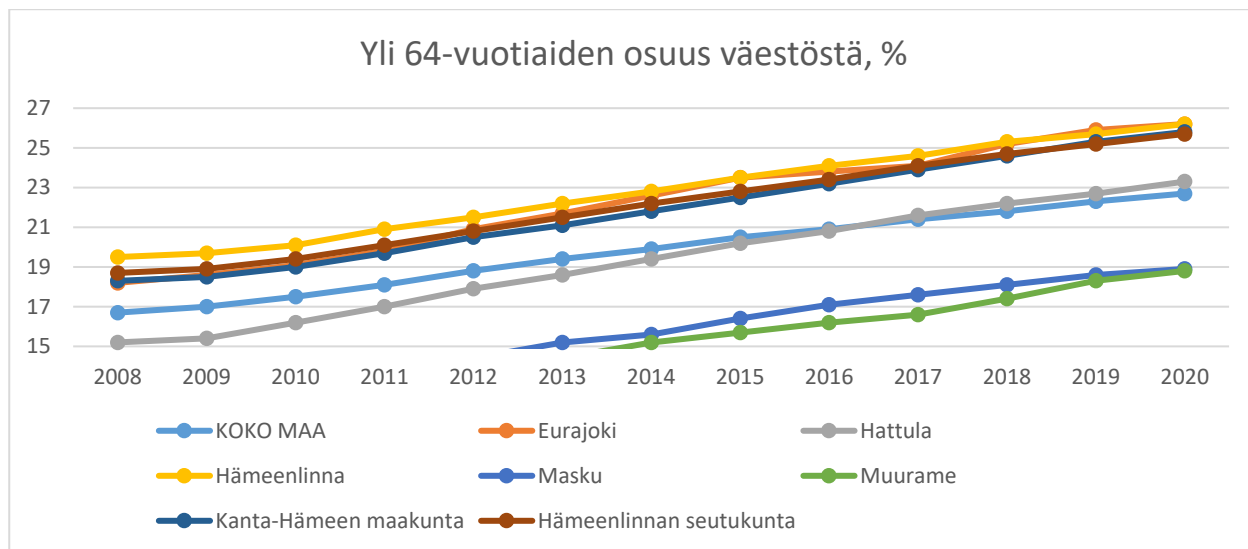

Ikärakenteen osalta Hattulan tunnusluvut ovat seutukuntaan ja koko maakuntaan verrattuna keskimääräistä paremmat. Alle 15-vuotiaiden osuus oli vuonna 2020 17,4 %, mikä on yli kaksi prosenttiyksikköä seutukunnan ja koko maakunnan keskiarvoa enemmän.

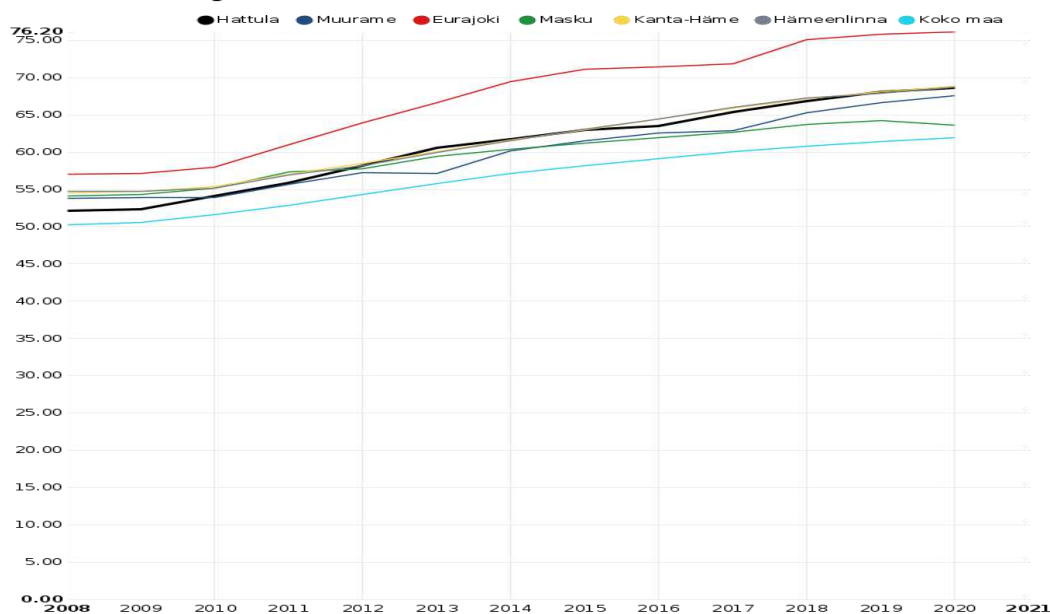
15.6.2022

Yli 64-vuotiaiden osuus Hattulassa jäi puolestaan yli kaksi prosenttia seutukunnan ja koko maakunnan keskiarvoa alhaisemmaksi. Se on kuitenkin Hattulassa suurempi kuin Maskussa tai Muuramessa. Yli 64-vuotiaiden osuus jatkoi kasvuaan läpi valtuustokauden. Osuus oli vuoden 2020 lopussa 23,3 % kun vielä vuonna 2016 osuus oli 20,8 %.

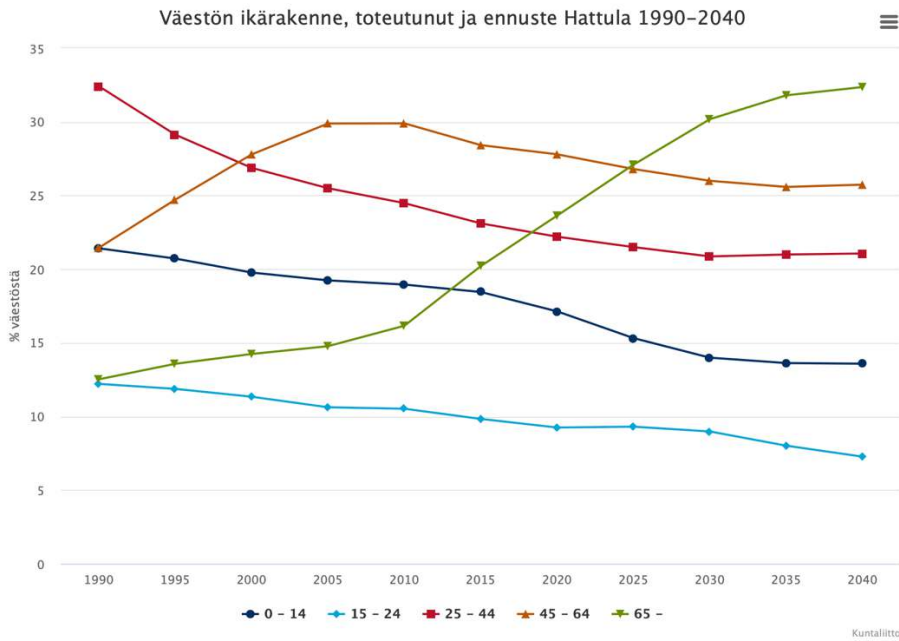

Työikäisten osuus väestöstä on Hattulassa kuin maakunnassa keskimäärin, mutta noudattaa kansallista laskevaa trendiä. Työikäisten osuus Hattulassa oli vuoden 2020 lopussa 59,3 %.

Demografinen huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeläisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on. Hattula sijoittuu verrokkien suhteen toiseksi korkeimmaksi. Huoltosuhte on kaikissa kunnissa nousussa.

Huoltosuhte, demografinen

Hyvinvointisuunnitelman tueksi alla on Hattulan väestöennuste vuosille 2021-2040 (Tilastokeskus)

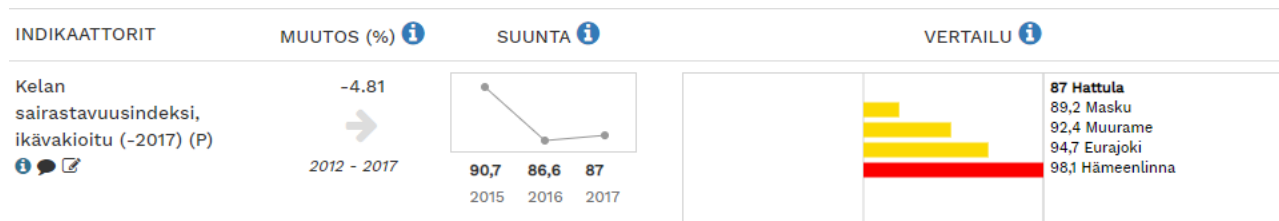
2 Kaikki ikäryhmät

Kappaleeseen on koottu kaikkia ikäryhmiä koskeva hyvinvointitieto, kuten yleinen tulotaso ja elinympäristöä koskeva tieto.

2.1 Hyvinvointi

2.1.1 Terveys

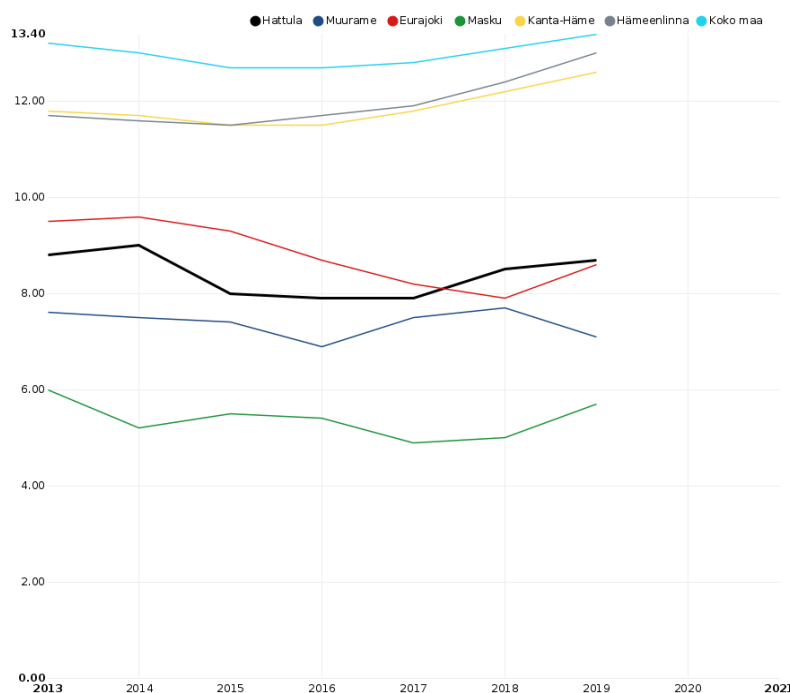
Terveyttä on tarkasteltu Kelan ikävakioidun sairastavuusindeksin pohjalta. Ikävakiointi huomioi ikärakenteen vaikutuksen sairastavuuden tasoon. Sairastavuusindeksi oli vuonna 2018 Hattulassa 87, mikä oli verrokkikuntien matalin (verrokkikuntien indeksit 89-95). Sairastavuusindeksin päivitys on viivästynyt, eikä uudempaa tietoa näin ollen ole vielä saatavilla.

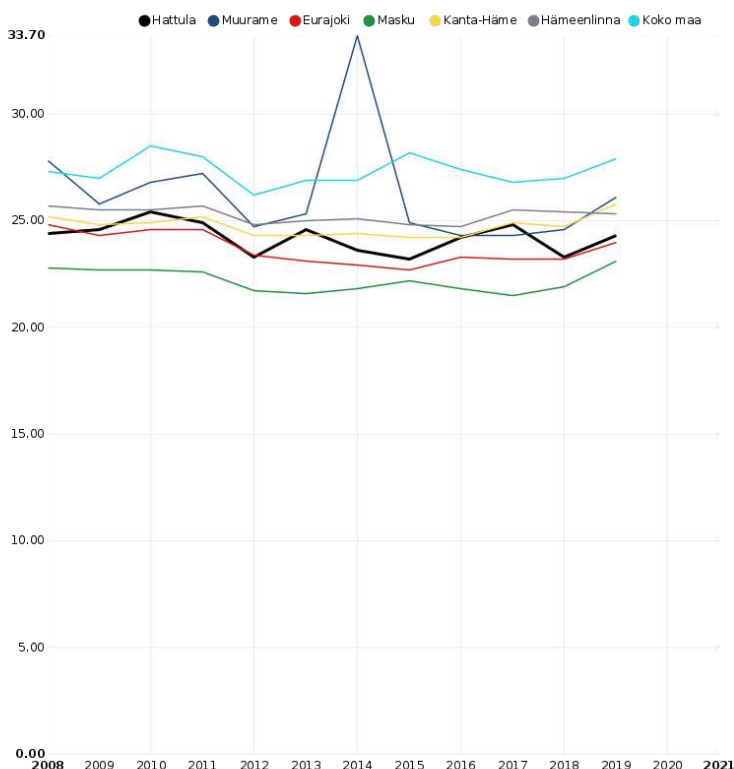
2.1.2 Materiaalinen hyvinvointi

Pienituloisuusaste kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Hattulan kunnan pienituloisuusaste (8,7 %) on pienempi kuin Kanta-Hämeessä ja koko maassa keskimäärin, mutta suurempi kuin verrokkikunnissa.

Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

Suurten tuloerojen katsotaan heikentävän sosiaalista koheesiota, luottamusta ja liikkuvuutta, joiden heikkenemisellä puolestaan on negatiivisia vaikutuksia väestön hyvinvointiin. Gini-kerroin kuvaa tuloeroja. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin (korkein arvo 100) saa, sitä epätasaisempi tulonjako on. Hattulan Gini-kerroin on pysynyt melko samalla tasolla valtuustokauden ajan ja on sekä maan että maakunnan kertoimia pienempi.

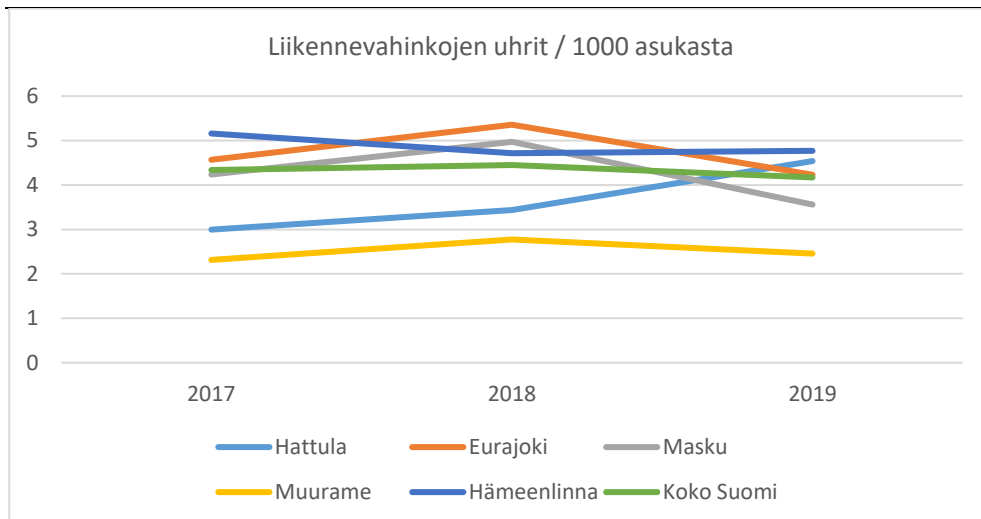
2.1.3 Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Hyvinvointikertomuksen minimietietosisällön mukaan tulee kirjata, onko turvallisuussuunnitelman perusteella päätetty toimenpiteistä luottamushenkilöjohdossa. Hattulassa tämä ei ole toteutunut. Koko maassa asia toteutuu vain 38 % kunnista.

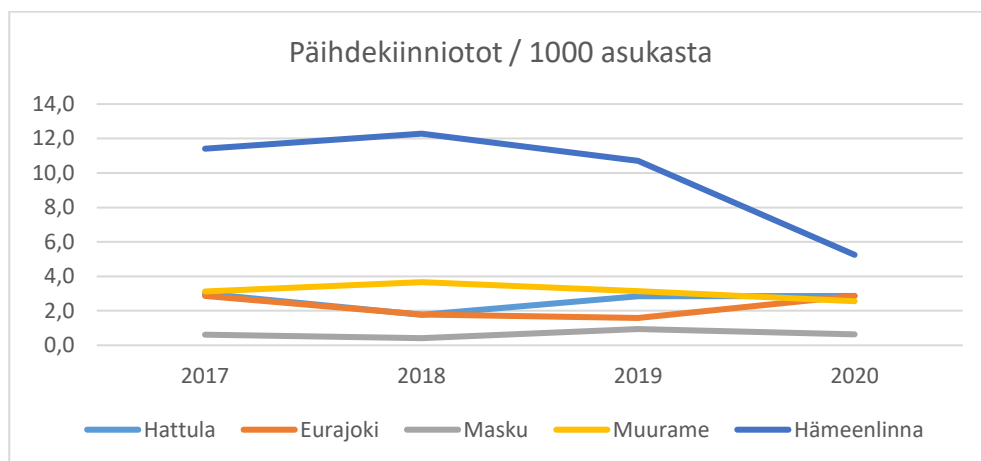
Vertailukuntiin nähden rikosten määrä Hattulassa on joko keskitasoa tai sen alapuolella (henkeen ja terveyteen, liikenneturvallisuuden vaarantamiseen, huumausaineisiin ja omaisuuteen liittyvät rikokset). Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrä näyttää olevan hieman nousussa, mutta muutos on hyvin pieni.

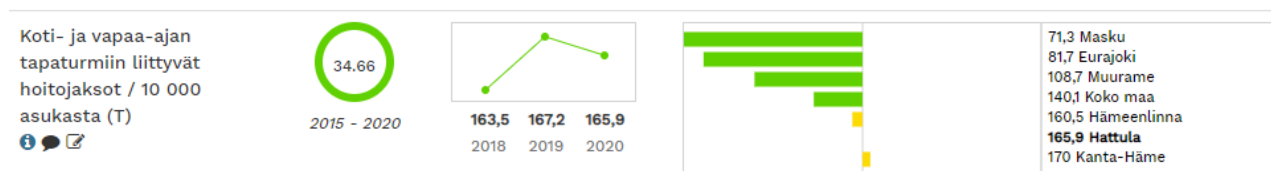
Liikennevahinkojen uhrien (loukkaantuneet ja kuolleet) määrä oli Hattulassa 4,5 asukasta tuhatta kohden vuonna 2019. Vuonna 2017 vastaava luku oli 3. Määrä on verrokkikuntien korkein (verrokkikunnat 2,5-4,2).

Päihdekiinnottojen määrä on Hattulassa samaa tasoa muiden verrokkikuntien kanssa. Vuonna 2020 päihdekiinnottoja oli 2,9 1000 asukasta kohti.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvien hoitajaksojen määrä on Hattulassa (166 / 10 000) verrokkikuntia (71-109 / 10 000) korkeampi. Määrä ei kuitenkaan ole muuttunut valtuustokauden aikana.

2.2 Kunnan toiminta ja palvelut

2.2.1 Terveydenedistämistäktiivisuus

Terveydenedistämistäktiivisuus on Tea-viisarin mukaan Hattulassa pääosin keskitasolla. Pistemäärä vuonna 2021 on Hattulassa 59 / 100, mikä on verrokkikuntien keskitasoa (vaihtelu 56–67). Yleisesti

Postiosoite:

Pappilanniementie 9
13880 Hattula

www.hattula.fi

etunimi.sukunimi@hattula.fi
hattulan.kunta@hattula.fi

www.facebook.com/hattulankunta

ottaen parhaat pistemäärät Hattulassa tulee johtamisen osa-alueelta, mikä kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa, sekä voimavarojen osa-alueelta, mikä kuvaa terveyden edistämisen resursointia. Sen sijaan heikoimmat pisteet tulevat sitoutumisen, osallisuuden ja seurannan ja tarveanalyysin osa-alueilta. Sitoutuminen tarkoittaa strategiatasolla organisaation sitoutumista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen esim. näkyvyys erilaisissa asiakirjoissa sekä kansallisten ohjelmien hyödyntämistä. Osallisuus kuvaa asukkaiden mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin. Seuranta ja tarveanalyysi puolestaan viittaavat terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seurantaan ja tarveanalyysia väestöryhmittäin sekä raportointia johtoryhmälle ja luottamushenkilöille.

Pisteet	Hattula	Eurajoki	Muurame	Masku	Hämeenlinna	Kanta-Hämeen maakunta	Koko maa
Kaikki sektorit	59	67	59	56	69	63	67
Kuntajohto	66	84	53	51	87	70	79
Perusopetus	54	74	66	56	56	62	66
Lukiokoulutus	69	64	57	..	70	65	66
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	..	68	63
Liikunta	60	62	71	72	77	68	72
Perusterveydenhuolto	57	65	61	54	59	54	63
Kulttuuri	39	33	60	40	73	56	59

2.2.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet

Hyvinvointikertomuksen valmisteluun on osallistunut monialainen hyte-ryhmä ja hyvinvointisuunnittelussa on hyte-ryhmän lisäksi ollut mukana nuorisvaltuusto sekä vanhus- ja vammaisneuvostot. Hyvinvointisuunnitelmaan valitut painopisteet perustetaan hyvinvointikertomuksen tietoihin, arjen kokemuksiin sekä kuntastrategiaan. Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteitä on käsitelty tarkemmin toimialakohtaisissa ryhmissä. Kuntalaisten, järjestöjen ja muiden sidosryhmien osallisuutta hyvinvointisuunnittelussa tulisi edelleen lisätä.

Hyvinvointikertomusta on valmisteltu jo keväällä 2021, mutta työntekijävaihdoksen vuoksi työhön tuli katkos kesän aikana. Hyvinvointikertomus käsitellään kunnan johtoryhmässä, hyvinvointi- ja elinvoimalautakunnissa sekä kunnanhallituksessa ja -valtuustossa, joille raportoidaan asukkaiden hyvinvoinnin tilasta kertomukseen perustuen. Hyvinvointisuunnittelun aikataulun sovittamista talouden ja päätöksenteon vuosikelloihin on valmisteltu. Hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitel-

15.6.2022

masta viestintään kiinnitetään nyt erityistä huomiota – kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta tehdään tiivistelmä ja hyvinvointisuunnitelmasta visuaalinen kuvaus, jota voidaan käyttää viestinnässä kuntalaisille.

Hyvinvointikertomuksen valmisteluun ja hyte-työhön on Hattulassa luotu rakenteita, mutta ne ovat osin vakiintumattomia. Itsearviointin pistemääräksi on arvioitu 2,5 (asteikko 0-4).

Teema	Arviointi
Hyvinvointikoordinaattorin resurssit.	Hattulassa toimii kokoaikainen hyvinvointikoordinaattori
Monialaisen hyvinvointijohtoryhmän työskentely.	Kunnassa on monialainen hyte-ryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Hyte-ryhmä on osallistunut hyvinvointikertomuksen kokoamiseen sekä hyvinvointisuunnitelman laatimiseen.
Yhteistyö muiden koordinaattoreiden kanssa.	Kuntaan on nimetty järjestöyhdyshenkilö, joka mm. toimii hyte-ryhmän jäsenenä.
Ohjelmatöiden kokoaminen ja koordinaointi.	Kansallisia ohjelmia on integroitu alueellisiin ja paikallisiin toimintasuunnitelmiin. Tähän hyvinvointikertomukseen on kartoitettu kansallisia ohjelmia ja suosituksia sekä kunnan ohjelmia ja suunnitelmia.

Valtuustolle on raportoitu väestöryhmien välisistä terveyseroista (vuosi 2019, Tea-viisari). Sen sijaan päätösten ennakoarvioinnin käytöstä kunnassa ei ole tehty hallinnollista päätöstä.

2.2.3 Ehkäisevä päihdetyö

Teema	Arviointi
Onko kunnassa lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön toimielin?	Ei, esimiesvastuu sivistys- ja hyvinvointitoimialalla.
Onko kunnassa monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä?	Ei kunnan omaa työryhmää. Yhdyshenkilöt mukana seudullisessa monialaisessa ehkäisevän päihdetyön työryhmässä.
Onko kunnassa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava yhdyshenkilö tai koordinaattori?	Lasten ja nuorten osalta on nimetty yhdyshenkilöt.
Onko kunnassa toimintasuunnitelma, johon ehkäisevä päihdetyö sisältyy?	Ehkäisevän päihdetyön indikaattorit ja toimintasuunnitelma on integroitu hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan. Lisäksi seudullinen ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma on päivitettävänä.

Ehkäisevä päihdetyö toteutuu seudullisella yhteistyömallilla Hämeenlinnan, Hattulan sekä Janakkalan seudulla. Kunnassa on nimetty ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava yhdyshenkilö ainoastaan lasten ja nuorten osalta. Aikuisväestön ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöä ei ole nimetty, eikä kunnassa ole omaa monialaista ehkäisevää päihdetyötä toimeenpanevaa ryhmää. Ehkäisevän päihdetyön itsearviointin pistemääräksi on arvioitu 2,5 (asteikko 0-4). Ehkäisevään päihdetyöhön tulisi nimetä koordinaattori sekä yhteyshenkilöt myös muiden väestöryhmien kuin lasten ja nuorten osalta.

2.2.4 Osallisuus

Hattulaan on rekisteröitynyt 141 yhdistystä, joiden lisäksi Hattulassa toimii yhdistyksiä, joiden kotipaikka on jossakin muualla, mutta joilla on aktiivista toimintaa Hattulassa. Yhdistykset järjestävät monipuolista liikunta-, kulttuuri-, virkistys-, tapahtuma- ja vertaistukitoimintaa eri ikäisille kuntalaisille. Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteistyötä on Hattulassa vahvistettu viime valtuustokaudella.

15.6.2022

Yhdistykset yhdessä -kehittämishankkeessa kartoitettiin kunnan yhdistystoimintaa sekä vahvistettiin kuntalaisten ja kunnan vuoropuhelua muun muassa järjestämällä kohtaamisia kunnan johtoryhmän ja kuntalaisten kesken. Hankkeessa luotiin yhdistysohjelma, jonka jalkauttaminen on käynnissä Hattula yhdessä -hankkeen puitteissa. Hankkeessa aktivoidaan asukkaita toimimaan sekä vahvistetaan edelleen yhdistysten, asukkaiden ja kunnan yhteistyötä muun muassa yhteisillä tilaisuuksilla ja kumppanuuspöytä-toimintamallilla. Kumppanuuspöytiä on käynnistetty kolmella alueella ja useita on käynnistymässä.

Kunnassa on nimetty yhdistysyhteistyöstä vastaava henkilö. Avustuksina yhdistyksille jaettiin vuonna 2021 neljä euroa asukasta kohden. Kunnan tilat ovat pitkään olleet maksuttomia hattulalaisille yhdistyksille. Talouden tasapainottamiseksi tilat kuitenkin muuttuivat maksullisiksi 1.10.2021 alkaen. Maksut on pyritty pitämään maltillisina ja lisäksi puolet maksutuotoista ohjataan takaisin hattulalaisille yhdistyksille avustusten muodossa.

Hattulan kunnan nettisivuilla on kuvattu asukkaiden osallistumiskeinoista ja vaikuttamismahdollisuuksista. Tämä toteutuu valtakunnallisesti noin kahdessa kolmesta Suomen kunnista. Hattulassa toimii kahdeksanjäseninen vammaisneuvosto, jossa on jäsenenä vammaisjärjestöjen edustajia sekä muita kunnan edustajia. Neuvosto kokoontuu noin neljästi vuodessa.

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa on Hattulassa verrokkikuntien alhaisin ollen 56,7 % vuonna 2021. Äänestysaktiivisuus laski viime kuntavaaleista myös valtakunnallisesti.

Äänestysaktiivisuus
kuntavaaleissa, % (P)
(MIN-K)

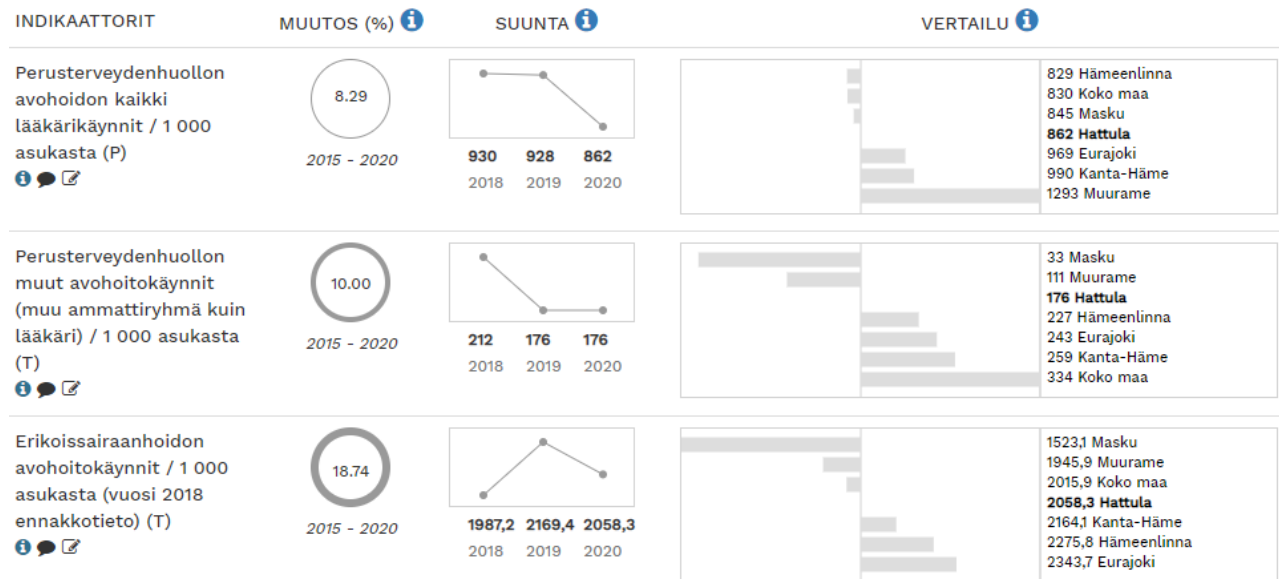

2.2.5 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Hattulassa terveydenhuoltopalvelut ostetaan Terveystalolta. Hoitoon pääsy on nopeaa, hoitojonot ovat lähes nollassa, ja palveluiden piiriin ohjaututaan hyvin. Osaltaan tässä on auttanut tiimimalli, jota on pilotoitu Hattulassa. Heti asiakkaan ensimmäisestä yhteydenotosta, asiakkaan tilannetta käsittelee moniammatillinen tiimi, johon kuuluu esimerkiksi sairaanhoitaja ja lääkäri sekä muita ammattilaisia tarpeen mukaan. Tiimimallissa asiakasta ei pallotella ammattilaiselta toiselle, vaan asiakas ohjataan heti oikean ammattilaisen ja oikeiden palveluiden piiriin.

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäyntien ja muiden avohoitokäyntien määrä tuhatta asukasta kohden näyttää olevan hieman laskusuunnassa vuoteen 2018 verrattuna. Määrä on melko lailla verrokkikuntien keskiarvoa. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynneissä tuhatta asukasta kohden ei ole tapahtunut juuri muutosta vuodesta 2018. Määrä on linjassa koko maan keskiarvon kanssa.

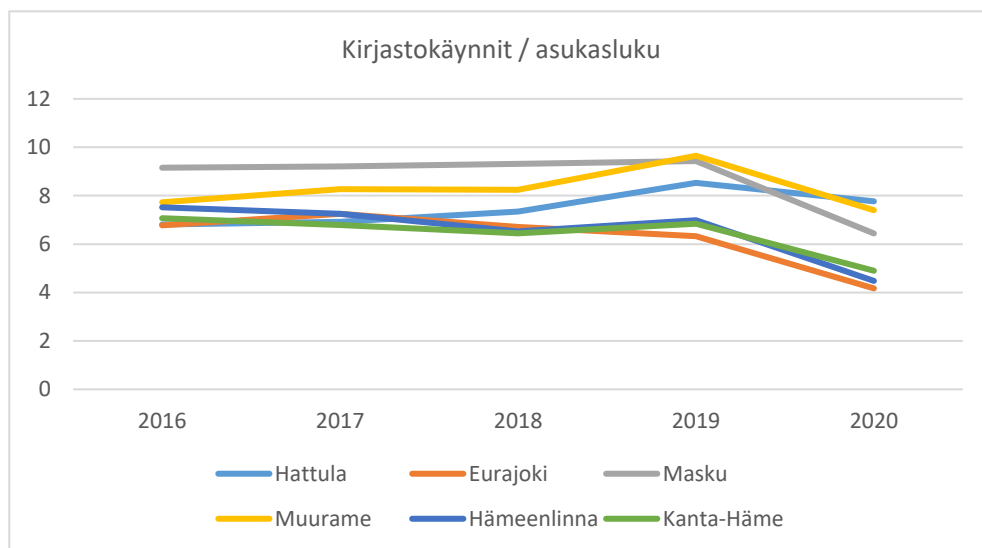
Tietoa liikuntaan liittyvän neuvonnan ja ohjauksen määrästä perusterveydenhuollossa ei ole saatavilla.

2.2.6 Kirjasto ja kulttuuri

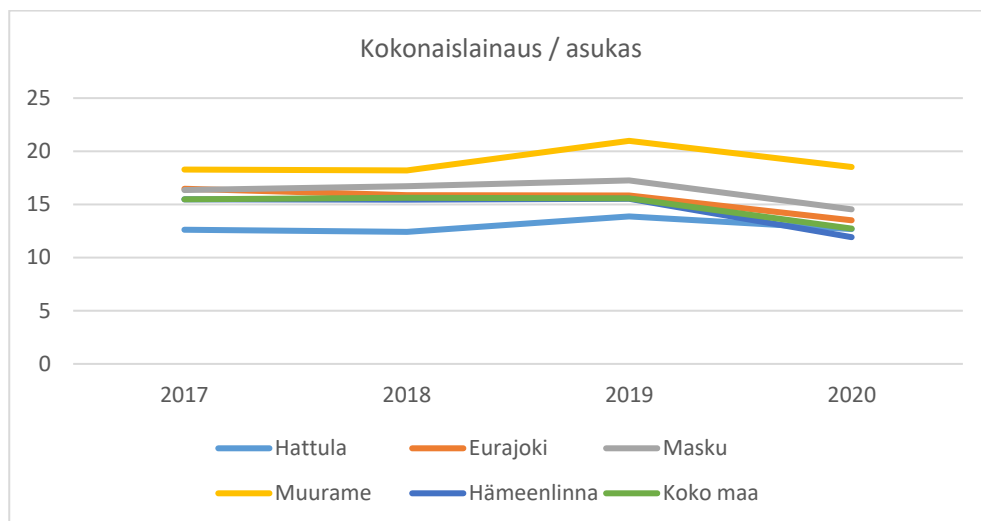
Vuonna 2018 tehdyn valtakunnallisen kyselyn mukaan tyytyväisyys Hattulan kirjastoon on koko maan tasolla (kouluarvosana Hattula 8,86; koko maa 8,8). Kirjaston koetaan muun muassa parantavan elämänlaatua ja tarjoavan virikkeitä vapaa-aikaan.

Hattulassa kirjastokäyntien määrä asukasta kohden on ollut nousussa lukuun ottamatta koronavuoden lievää laskua. Hattulassa kuitenkin pystyttiin pitämään kirjastoa auki osittain myös koronan aikana. Muissa kunnissa koronavuosi aiheutti suurempaa käyntimäärien vähenemistä. Hattulassa käyntimäärä on verrokkikuntien parhaimmista ollen 7,8 käyntiä / asukas vuonna 2020 (verrokkikunnat 4,2-7,4).

15.6.2022

Lainausten kokonaismäärä asukasta kohden on Hattulassa pysynyt tasaisena koko valtuustokauden. Määrä on koko maan keskiarvon (12,7) tasolla ja verrokkikuntia hieman alhaisempi (13,5–18,5).

Kirjaston järjestämiin tapahtumiin osallistujien määrä tuhatta asukasta kohden on Hattulassa pysynyt hyvällä tasolla koko valtuustokauden aikana. Vuonna 2020 tapahtumiin osallistui 185 asukasta tuhatta asukasta kohden. Määrä on verrokkikuntien korkein. Kehitysvammaisten päivätoiminnasta ja Juteinikodilta käydään vierailulla kirjastossa säännöllisesti.

Kirjasto, tapahtumien osallistujamäärä / (asukasluku/1000) (M) (MIN-K)

Kulttuuripalvelujen saavutettavuus on Hattulassa verrokkikuntia parempi. Lähes 90 prosenttia väestöstä asuu 10 kilometrin matkan päässä valtiosuusjärjestelmän piirissä olevasta museosta. Teatteri on suurimmalla osalla 20 kilometrin etäisyydellä. Hattulan oma kulttuuritarjonta on vähäisempää, mutta Hämeenlinnan kulttuuritarjonta on lähietäisyydellä.

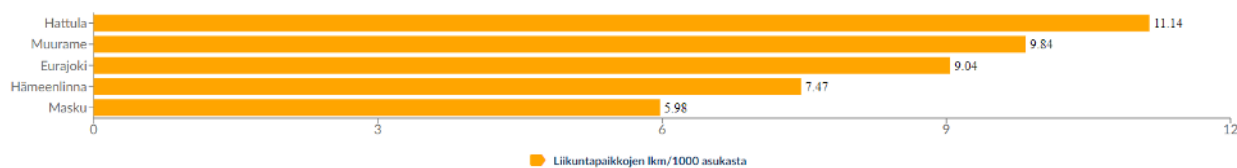
Kunta	Museo 1500 m	Museo 3 km	Museo 10 km	Museo 20 km
Hattula	4,7 %	36,7 %	88,2 %	99,0 %
Eurajoki	0,0 %	0,0 %	2,2 %	75,1 %
Hämeenlinna	30,3 %	50,9 %	80,8 %	85,2 %
Masku	0,3 %	5,0 %	51,6 %	100,0 %
Muurame	0,0 %	0,0 %	42,2 %	99,6 %
	Teatteri 1500 m	Teatteri 3 km	Teatteri 10 km	Teatteri 20 km
Hattula	0,0 %	0,0 %	0,9 %	74,7 %
Eurajoki	0,0 %	0,0 %	37,3 %	95,2 %
Hämeenlinna	14,2 %	38,1 %	75,2 %	79,2 %
Masku	0,0 %	0,0 %	0,0 %	67,6 %
Muurame	0,0 %	0,0 %	4,9 %	98,3 %

2.2.7 Liikuntapalvelut

Liikunnassa terveydenedistämisasiivisuuden pistemäärä vuonna 2021 on 60 / 100. Valtuustokauden aikana pistemäärä on hieman kasvanut, mutta pistemäärä on verrokkikuntien alin (verrokkikunnat 62–72). Osa-alueista parhaimmalla tasolla on osallisuus ja heikoimmat pisteet on saatu muiden ydintoimintojen alueelta. Muihin ydintoimintoihin kuuluvat muun muassa liikuntaneuvonta, päätösten vaikutusten ennakoarviointi sekä liikuntapalveluiden ympäristövaikutusten huomiointi.

Pisteet	Hattula	Eurajoki	Muurame	Masku	Hämeenlinna	Kanta-Hämeen maakunta	Koko maa
Liikunta	60	62	71	72	77	68	72
Sitoutuminen i	46	46	50	50	75	52	62
Johtaminen i	63	80	73	77	70	70	83
Seuranta ja tarveanalyysi i	44	31	61	67	61	47	54
Voimavarat i	67	62	79	76	68	64	63
Osallisuus i	100	100	100	75	100	97	95
Muut ydintoiminnot i	37	53	64	88	87	76	75

Hattulassa on LIPAS-tietokannan mukaan 105 liikuntapaikkaa. Tuhatta asukasta kohden tämä on suurin lukema verrokkikunnista.

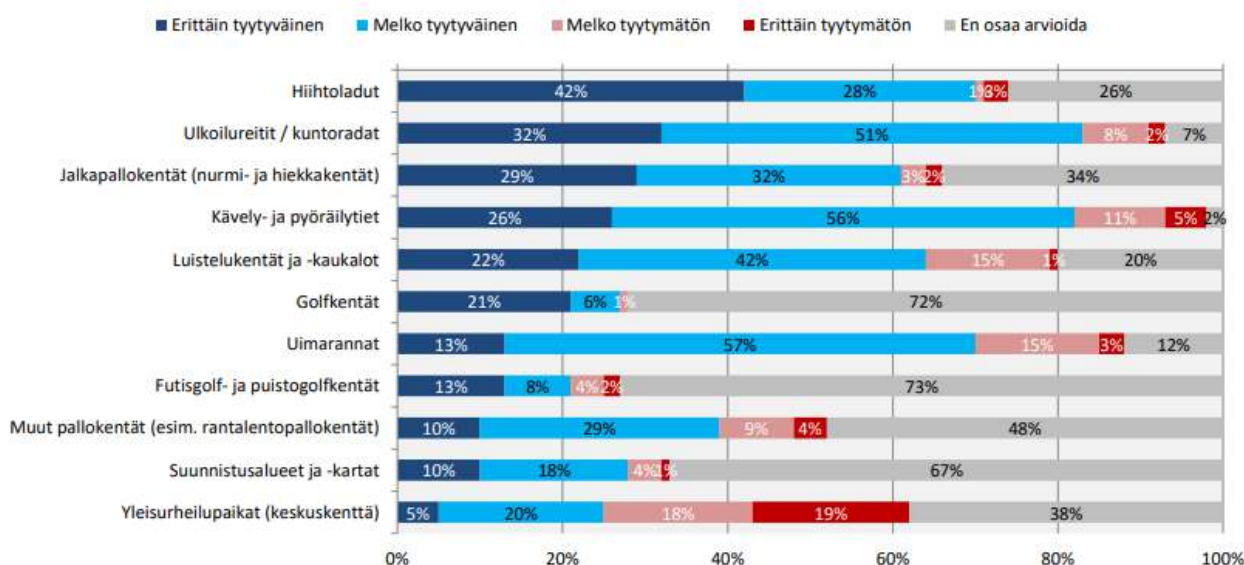

Lähivirkistysalueiden saavutettavuus Hattulassa on korkealla tasolla, kuten myös koko maassa.

Alue	% väestöstä, jolla on lähivirkistysalue alle 500 m etäisyydellä
Hattula	99,4
Eurajoki	99,5
Masku	99,6
Muurame	100
Hämeenlinna	99,9
Koko Suomi	99,6

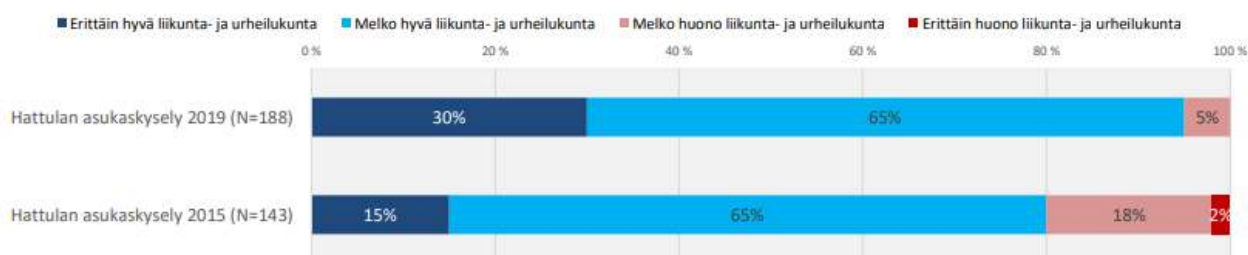
Lähiliikuntapaikkaprojektin arvioinnin yhteydessä kartoitettiin asukkaiden tyytyväisyyttä liikunta- paikkoihin. Yli 18-vuotiaat vastaajat ovat pääasiassa melko tai erittäin tyytyväisiä liikuntapaikkoihin. Suuret ”en osaa sanoa” -vastausten määrät johtuvat todennäköisesti siitä, ettei vastaaja ole käyttänyt kyseistä liikuntapaikkaa. Tyytymättömyyttä esiintyy eniten yleisurheilupaikkoihin.

Asukkaiden tyytyväisyys ao. ulkoliikuntapaikkojen nykytilaan

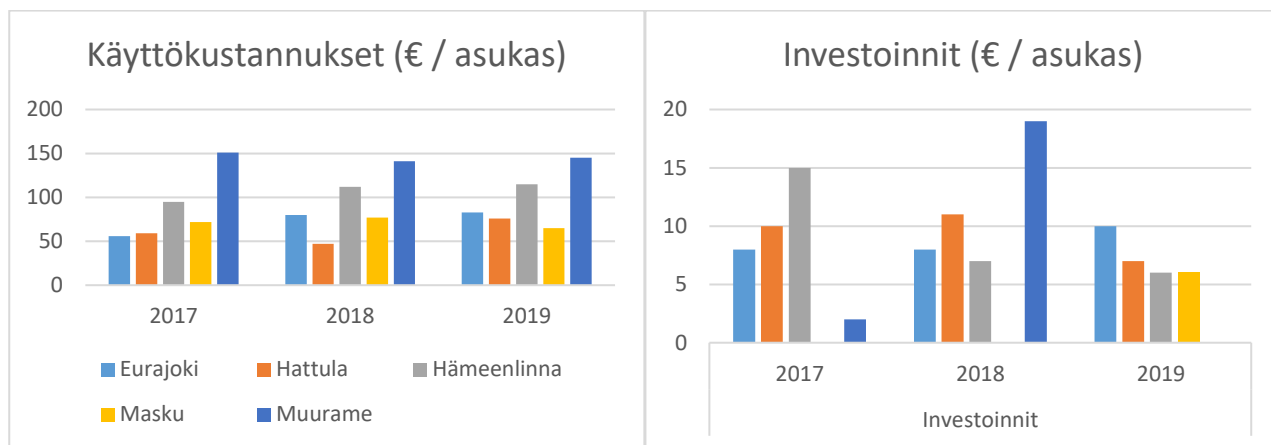
SmartSportin toteuttaman kyselyn mukaan 95 % vastaajista arvioi Hattulan joko melko tai erittäin hyväksi liikunta- ja urheilukunnaksi omatoimisen liikunnan harrastamisen näkökulmasta. Tyytyväisyys Hattulaan liikunta- ja urheilukuntana on lisääntynyt

Miten arvioisit Hattulaa kokonaisuudessaan liikunta- ja urheilukuntana eri ikäisten asukkaiden OMATOIMISEN LIIKUNNAN harrastamisen näkökulmasta?

Hattulassa liikuntatoimen käyttökustannukset asukasta kohden ovat kasvaneet vuodesta 2017 vuoteen 2019 (59--> 76). Vuonna 2019 käyttökustannukset olivat verrokkikunnista toiseksi alhaisimmat. Investointien euromäärä asukasta kohden oli vuonna 2019 verrokkikuntien toiseksi korkein,

mutta investointien määrä vaihtelee huomattavasti vuosittain kunnissa. (Huomaa kaavioiden erilaiset asteikot)

3 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Tässä hyvinvointikertomuksessa lapsilla ja varhaisnuorilla viitataan alle 15-vuotiaisiin. Hattulassa alle 15-vuotiaiden osuus on seutukunnan ja koko maakunnan keskiarvoa enemmän (ks. 1.2 Väestö). Hattulassa lapsiperheiden osuus kaikista perheistä oli valtuustokauden lopussa 39,5 %, mikä on yhtä paljon kuin edellisen valtuustokauden lopussa. Yksinhuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä oli 19,4 % vuonna 2020. Osuus on hieman kasvanut valtuustokauden aikana (vuonna 2017 18,9 %).

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta saadaan tietoa valtakunnallisesta, joka toinen vuosi toteutettavasta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kouluterveyskyselystä. Tuoreimmat tulokset ovat vuoden 2021 kyselystä.

Hattulan kunta on valittu mukaan toteuttamaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallia. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma noudattaa YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen (LOS) keskeisiä tavoitteita eli lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen, yhdenvertaisuuteen, osallisuuteen ja siihen, että lapsen etu on yhteiskunnassa ensisijaisesti otettava huomioon. Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ja sanoa mielipiteensä kaikkia itseään koskevissa asioissa, myös päätöksenteossa.

3.1 Hyvinvointi

3.1.1 Elämänlaatu ja osallisuus

Hattulan 4.-5.-luokkalaisten 88 % kertoo olevansa tyytyväinen elämäänsä, kun koko maan keskiarvo on 85 %. Puolestaan 8.–9.-luokkalaisten nuorista tyytyväisiä on noin 70 % ja koko maassa 68 %. Hattulalaisten lasten ja varhaisnuorten elämään tyytyväisyydessä on tapahtunut pientä laskua vuodesta 2019 vuoteen 2021 ja sama trendi näkyy myös muissa kunnissa.

Terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi kokevien 4. ja 5.-luokkalaisten osuus on seitsemän prosenttia. Osuus on hieman laskenut vuodesta 2017 ja on verrokkikuntien alhaisin (verrokkikunnat 8–12%).

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

2017 - 2021

11,1 5,2 7
2017 2019 2021

8. ja 9. luokan oppilaista yli neljäsosa kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Osuus oli vuonna 2017 18 %. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on verrokikunnissa korkeampi vain Muuramessa (27 %).

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (P)

2017 - 2021

18,1 18,9 26,1
2017 2019 2021

Lasten ja varhaisnuorten ruokailutottumukset

Lasten ja varhaisnuorten ruokailutottumukset ovat indikaattorien mukaan heikentyneet valtuustokauden aikana. Yli neljäsosa 4.–5.-luokkalaisista ei syö aamiaista päivittäin. Osuus on verrokkikuntien keskitasoa (verrokkikunnat 23–30%).

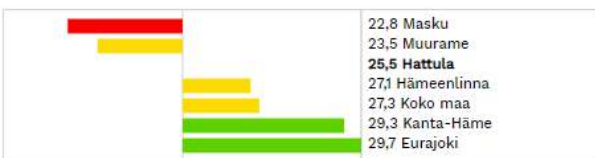
Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-)

2017 - 2021

17,8 27,7 25,5
2017 2019 2021

8.–9.-luokkalaisista lähes puolet ei syö aamupalaa joka aamu ja samoin lähes puolet ei syö koululounasta päivittäin. Osuudet ovat verrokkikuntien korkeimmat ja ne ovat kasvaneet vuodesta 2017.

Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T)

2017 - 2021

36,2 34,2 43,2
2017 2019 2021

Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T)

2017 - 2021

21,5 36,2 48,4
2017 2019 2021

Lasten ja varhaisnuorten liikunta-aktiivisuus

Varhaiskasvatuksessa on kiinnitetty erityistä huomiota liikkumisen mahdollistamiseen sekä motoristen taitojen opetteluun. Yksiköissä on otettu käyttöön työkaluja motoristen taitojen arviointiin ja harjaannuttamiseen.

15.6.2022

Liikuntasuosituksen täyttäviä sekä alakouluikäisistä että yläkouluikäisistä on Hattulassa vähiten verrokkikuntiin nähden. Lasten liikuntasuosituksen mukaan 7–17-vuotiaiden lasten tulisi liikkua vähintään tunti päivässä. Hattulassa 4. ja 5. luokan oppilaista tämän suosituksen täytti reilu kolmasosa (verrokkikunnat 38–47 %) ja 8. ja 9. luokan oppilaista hieman yli viidennes (verrokkikunnat 23–26 %). Alakouluikäisistä liikuntasuosituksen täyttää entistä harvempi, kun taas yläkouluikäisillä liikuntasuosituksen täyttäviä on aiempaa enemmän. Smart sportin Hattulassa toteuttaman kyselyn mukaan yli puolet sekä alakouluikäisistä että yläkouluikäisistä harrastaa liikuntaa tunnin päivässä kuitenkin vähintään viitenä päivänä viikossa.

Vähän liikkuvia (enintään 1h viikossa) 8. ja 9. luokan oppilaista on 23 %. Verrokkikunnissa vähän liikkuvien määrä on hieman korkeampi, noin 28–29 %.

Toimintakyvyn tasoa mittaavan MOVE!-mittauksen perusteella Hattulan 5.-luokkalaisista 32 % on heikko fyysinen toimintakyky vuoden 2021 mittauksissa (koko maa 38 %). Vuonna 2020 vastaava luku oli 25 %.

5.-luokkalaisilla tytöillä kestävyyskunto on hieman koko maan tasoa paremmalla tasolla (20 metrin viivajuoksun mediaani 3:58 min, koko maa 3:44 min). Pojilla mediaani on koko maan tasoa, mutta oppilaat ovat jakautuneet vahvasti hyvän ja heikon kunnan omaaviin. Erittäin hyvän tulokset saa 45 % pojista (koko maa 32 %) ja heikon tuloksen puolestaan 38 % (koko maa 41 %).

8.-luokkalaisista 46 % on heikko fyysinen toimintakyky vuoden 2021 mittauksissa (koko maa 41 %). Vuonna 2020 vastaava luku oli 34 %. Pojilla heikkokuntoisten osuus on 39 % ja tytöillä 55 %. Koko maassa vastaavaa eroa tyttöjen ja poikien välillä ei ole.

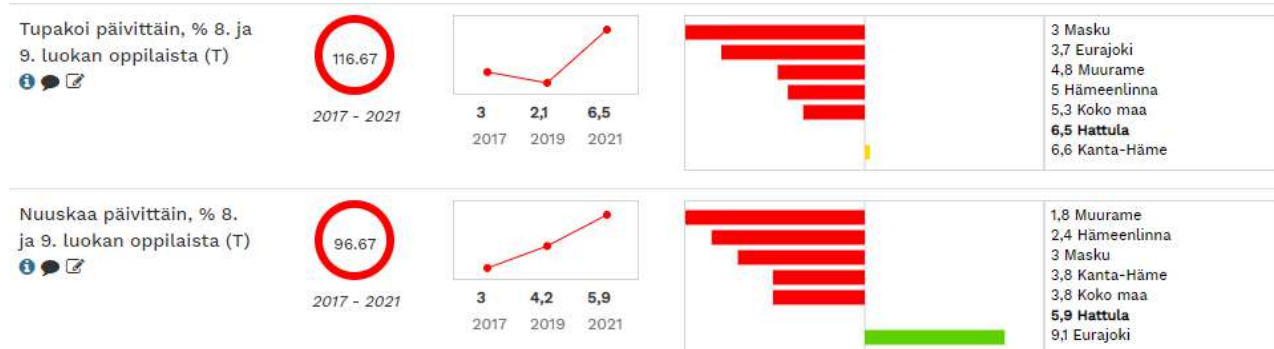
8.-luokkalaisilla kestävyyskunto on sekä tytöillä (20 metrin viivajuoksun mediaani 3:30 min, koko maa 4:12) että pojilla (mediaani 5:00, koko maa 5:40) koko maan tasoa heikompi. Kestävyyskunto

15.6.2022

näyttää heikentyneen vuodesta 2018. Heikon tuloksen saaneita on 49 % kun koko maassa vastaava luku on tytöillä 32 % ja pojilla 37 %.

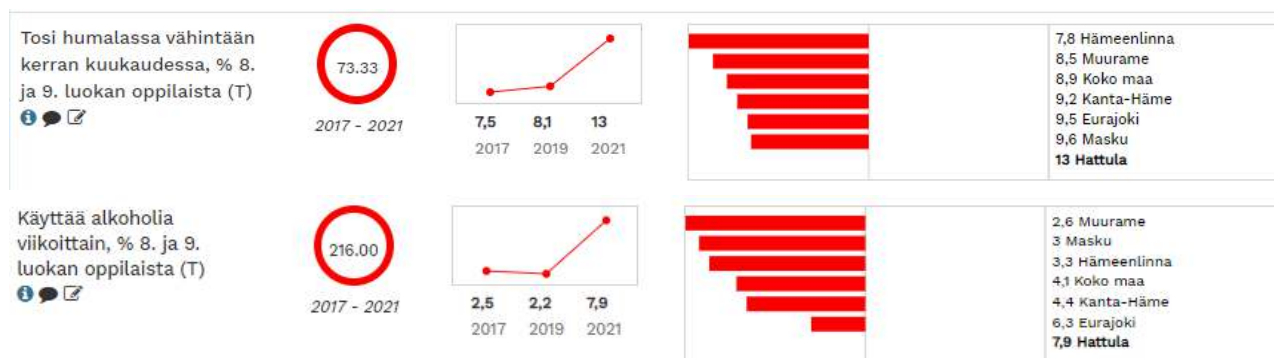
Varhaisnuorten päihteiden käyttö

Päivittäin tupakoivia on 8.–9.-luokkalaisista 6,5 % (verrokkikunnissa 3–4,8 %). Nuuskaa päivittäin käyttäviä puolestaan on noin 6 %. Verrokkikunnista ainoastaan Eurajoella nuuskaa käytetään tätä enemmän (9 %). Sekä tupakointi että nuuskaaminen näyttävät olevan lievässä kasvussa.

Alakouluikäisistä 4. ja 5. luokan oppilaista noin 3 prosenttia on käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran.

Yläkouluikäisten alkoholinkäyttö on verrokkikuntia korkeammalla tasolla ja se on lisääntynyt valtuustokauden aikana. Vähintään kerran kuukaudessa tosi humalassa on 13 % 8. ja 9. luokan oppilaista ja viikoittain alkoholia käyttää 8 %. Vastaavat luvut verrokkikunnissa ovat 9–10 % ja 3–6 %.

Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaista 5,9 % on kokeillut laittomia huumeita. Osuus on verrokkikuntien toiseksi alhaisin ja koko maan tasoa pienempi.

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista esiintyy kahdeksalla prosentilla 8. ja 9. luokan oppilaista. Osuus on verrokkikuntia (4–5 %) korkeampi ja se lievässä nousussa. Huolta herättävä käyttö määritellään siten, että vähintään kaksi ehtoa seuraavista

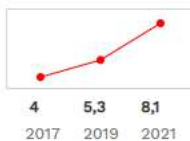
15.6.2022

täytyy: 1. kokeillut ainakin kahdesti marihuanaa / hasista 2. tosi humalassa vähintään kerran kuussa 3. käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta 4. pelaa rahapelejä viikoittain.

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

2017 - 2021

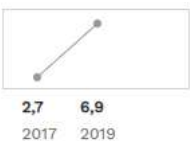

Alaikäisenä päihteiden ostoja vähittäismyynnistä on Hattulassa noin seitsemällä prosentilla 8. ja 9. luokan oppilaista. Osuus on verrokkikuntien korkein (4–6 %).

Alaikäisenä alkoholin, savukkeiden tai sähkösavukkeiden ostoja vähittäismyynnistä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017 - 2019) (T) (MIN-K)

-

Lasten ja varhaisnuorten ylipaino ja lihavuus

Varhaiskasvatusikäisten lasten ylipaino ja lihavuus ovat yleistyneet. Ylipainoisia 2–6-vuotiaista oli vuonna 2019 22 % (koko maa 19 %, verrokkikunnat 22–27 %).

Tietoa alakouluikäisten ylipainon yleisyydestä oli Hattulasta saatavilla vain vuodelta 2019, jolloin se oli noin 24 %. Osuus on melko lailla koko maan (23 %) ja verrokkikuntien (21–28 %) tasoa.

Yläkouluikäisillä ylipainoisten osuus on valtuustokauden aikana pysynyt melko samalla tasolla ol- len 19 % vuonna 2021. Osuus on verrokkikunnista Maskun ja Muuramen tasolla, mutta Eurajoella ylipaino on yleisempää (25 %).

Ylipainon yleisyys (%) 2 - 6-vuotiailla (T)

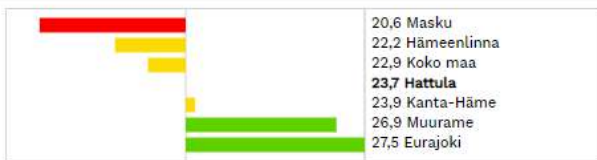
2014 - 2019

Ylipainon yleisyys (%) 7 - 12-vuotiailla (T)

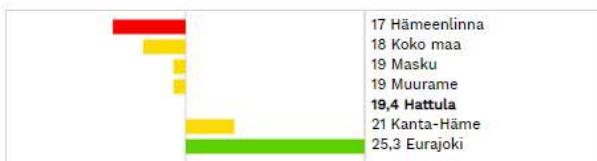
-

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T) (MIN-A)

2017 - 2021

Varhaisnuorten mielenterveys

Hattulassa 16 % 8. ja 9. luokan oppilaista koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta (GAD-7-mit- tari). Osuus on verrokkikuntien keskitasoa. Tyttöjen ahdistuneisuus on koko maan trendin tavoin

Postiosoite:

Pappilanniementie 9
13880 Hattula

www.hattula.fi

etunimi.sukunimi@hattula.fi
hattulan.kunta@hattula.fi

www.facebook.com/hattulankunta

15.6.2022

kasvanut vuodesta 2017 (Hattula 18 % → 28 %, koko maa 18 % → 30 %). 92 % kertoi kuitenkin saaneensa apua mielialaan liittyviin asioihin koulun aikuisilta sitä tarvitessaan (koko maa 82 %).

Kohtalainen tai vaikea
ahdistuneisuus, % 8. ja 9.
luokan oppilaista (T)
(MIN-K) (MIN-A)

2017 - 2021

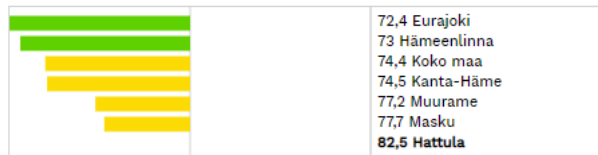
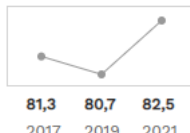
12,1 12,6 16,3
2017 2019 2021

Lasten ja nuorten sosiaaliset suhteet ja osallisuus

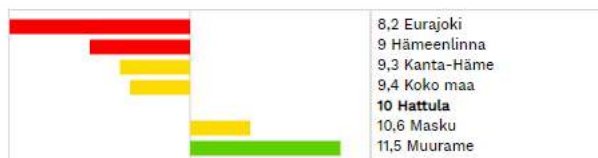
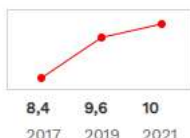
Hattulassa yli 80 % 4. ja 5. luokan oppilaista kokee lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen olevan avointa. Osuus on verrokkikuntia (72–78 %) korkeampi. Keskusteluvaikeuksia kokevien lasten osuus on puolestaan verrokkikuntien alhaisin (0,9 % vuonna 2021). Toisaalta yläkouluikäisistä 11 % kokee keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa, mikä on verrokkikuntien korkein luku.

Lapsen ja vanhemman välisen vuorovaikutus avointa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (T)

Vuoden 2019 kouluterveyskyselyssä Hattulan 8.–9.-luokkalaisista nuorista noin joka kymmenes ilmoitti, ettei heillä ollut yhtään läheistä ystävää. Osuus on verrokkikuntien keskitasoa (8–12 %). Kuitenkin yksinäisyyden kokemuksia hattulalaiset nuoret kokevat (15 %) hieman verrokkikuntien nuoria (11–15 %) enemmän. Valtuustokauden aikana yksinäisyys on hieman lisääntynyt.

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista (P)

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (T) (MIN-K) (MIN-A)

Alle yksi prosentti 4. ja 5. luokan oppilaista ilmoitti, ettei heillä ole yhtään hyvää kaveria. Yksinäisyyttä usein kokee 5 % 4.–5.-luokkalaisista. Osuus on hieman verrokkikuntia (2–5 %) suurempi.

Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (T) (MIN-K) (MIN-A)

Hattulan 4.–5.-luokkalaisista noin 4 prosenttia kertoo, ettei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä. Lukema on verrokkikuntien (2–8 %) toiseksi matalin.

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (T) (MIN-A)

15.6.2022

8.–9.-luokkalaisista noin 15 % kokee, ettei ole tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä. Tämä on verrokkikuntiin nähden (7–15 %) toiseksi korkein osuus.

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) (T) (MIN-A)

2017 - 2021

 9,9 9,5 14,5
2017 2019 2021

 6,8 Eurajoki
7,3 Masku
12,6 Koko maa
13,6 Hämeenlinna
14,2 Kanta-Häme
14,5 Hattula
15,4 Muurame

Osallisuuden kokemukseen koulussa linkittyä myös mahdollisuus ilmaista oma mielipiteensä. Hattulassa noin 30 prosenttia 8. ja 9. luokan oppilaista kokee, etteivät opettajat rohkaise mielipiteen ilmaisuun tunnilla. Osuus on verrokkikuntien (19–30 %) toiseksi korkein.

Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T)

-3,09

2017 - 2021

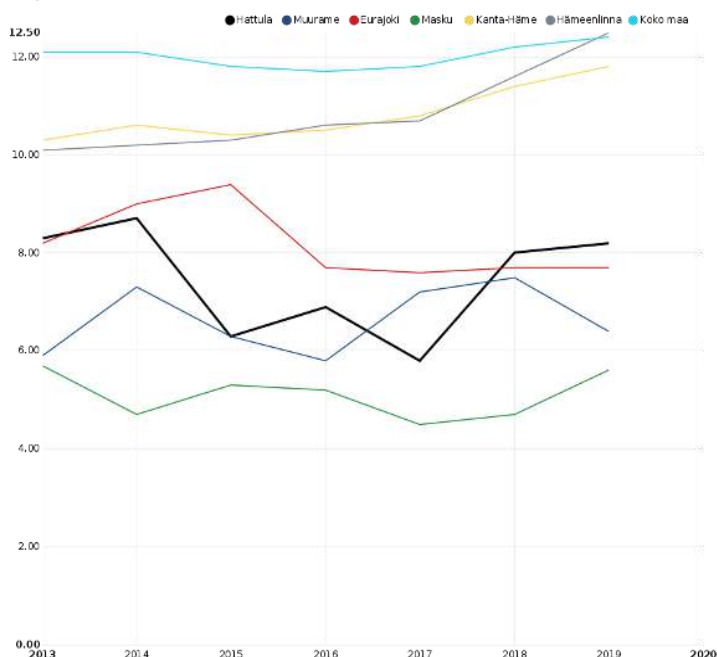

 29,1 32,8 28,2
2017 2019 2021

 19 Masku
23,7 Koko maa
23,8 Hämeenlinna
24,9 Kanta-Häme
25 Eurajoki
28,2 Hattula
30 Muurame

Varhaisnuorten osallisuutta on kartoitettu myös SOKRA:n osallisuusindikaattorilla (Sokra koordinaatiohanke). Osallisuusindikaattorin väittämät koskevat muun muassa merkityksellisyyden kokemusta, uskoa omiin toimintamahdollisuuksiin ja sosiaalista vuorovaikutusta. Vuonna 2019 osallisuutta koki Hattulassa keskimäärin 79 % yläkouluikäisistä (kymmenen väittämän keskiarvo). Vuonna 2021 vastaava luku oli 70,5 % eli osallisuuden kokemukset ovat heikentyneet. Erityisesti tytöillä pudotus on ollut merkittävä – pojat kokevat osallisuutta tyttöjä enemmän ja ero on kasvanut.

3.1.2 Opiskelu, työ ja toimeentulo

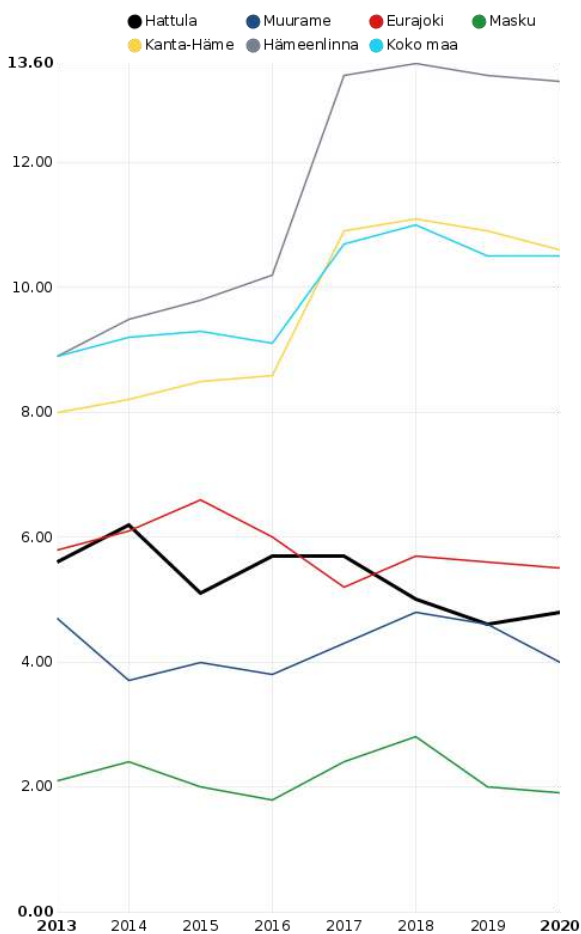
Lasten pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste kuvaa, kuinka suuri osa alle 18-vuotiaista kuuluu kotitalouteen, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Mikäli lasten pienituloisuusaste on korkeampi kuin väestön yleinen pienituloisuusaste, lapsiperheiden suhteellinen tuloasema on keskimääräistä heikompi.

Hattulassa lasten pienituloisuusaste on 8,2 %, mikä on hieman yleistä pienituloisuusastetta matalampi (8,7 %). Lasten pienituloisuus on kuitenkin verrokkikuntia suurempi ja se on noussut läpi valtuustokauden. Lasten pienituloisuusasteen nousu on ollut suurempaa kuin yleisen pienituloisuusasteen nousu.

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

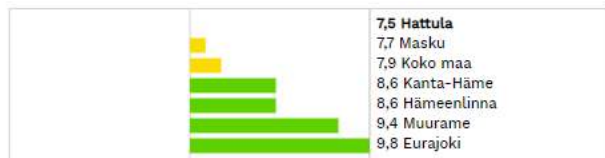

Toimeentulotukea saaneita lapsiperheitä on Hattulassa 5,3 % kaikista lapsiperheistä. Osuus on pysynyt vakaana läpi valtuustokauden ja on verrokkikuntiin nähden keskitasoa. Pitkäaikaisesti (vuoden aikana 10 kuukautta) toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus on myös pysynyt vakaana koko valtuustokauden, ollen 0,8 prosenttia vuonna 2020. Osuus on samalla tasolla verrokkikuntien kanssa ja koko maan keskiarvoa vähemmän.

3.1.3 Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Peruskoulun 4.–5.-luokkalaisista 7,5 % ja 8.–9.-luokkalaisista noin 12 % kokee koulukiusaamista vähintään kerran viikossa. Alakoululaisista osuus on verrokkikuntia (8–10 %) matalampi, yläkoululaisista puolestaan verrokkien (6–8 %) korkein. Koulukiusaamista kokeneiden osuus näyttää olevan lievässä kasvusuunnassa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) (T) (MIN-K)

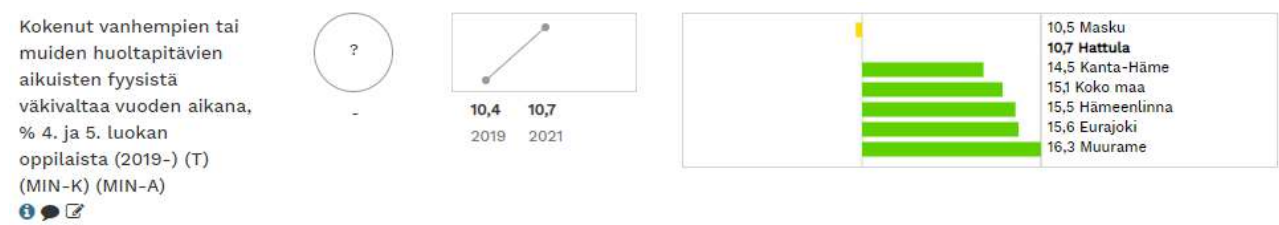
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T) (MIN-K)

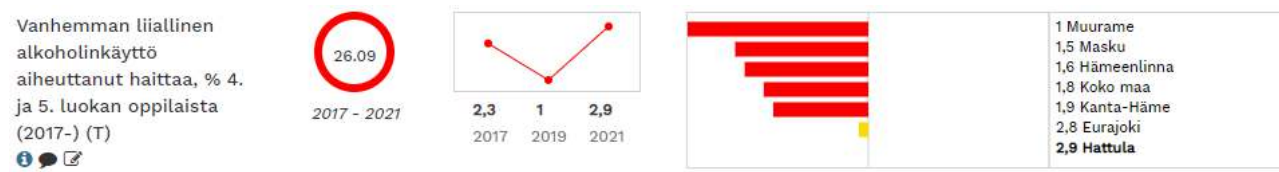
Noin 15 prosenttia 8. ja 9. luokan oppilaista Hattulassa on kokenut vuoden aikana fyysisistä uhkaa. Fyysisellä uhalla tarkoitetaan ryöstön, ryöstön yrityksen, vahingoittamisuhkailun tai kimppuun käymisen uhriksi joutuneita. Osuus on samaa tasoa verrokkikuntien (14–18 %) kanssa.

Vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten taholta fyysisistä väkivaltaa on vuoden aikana kokenut noin joka kymmenes 4. ja 5. luokan oppilaista ja noin 15 prosenttia 8. ja 9. luokan oppilaista. Alakouluikäisistä luku on verrokkikuntien (11–16 %) alimpia. Yläkouluikäisten osalta luku on verrokkikuntiin nähden (9–11 %) suurin ja se on hieman kasvanut vuodesta 2019.

Kokemus siitä, että ”vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö on aiheuttanut haittaa” on Hattulassa sekä lasten että varhaisnuorten osalta verrokkikuntien korkein. Valtuustokauden alun ja lopun välillä ei ole juurikaan eroa. Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö on aiheuttanut haittaa 4. ja 5. luokan oppilaista noin kolmen prosentin mielestä. 8. ja 9. luokan oppilailla vastaava lukema on 6,5 %.

Noin kolme prosenttia 4.–5.-luokkalaista koki vuoden aikana seksuaalista koskettelua tai painostamista koskettamaan. Verrokkikunnissa luku vaihteli 2–4 % välillä.

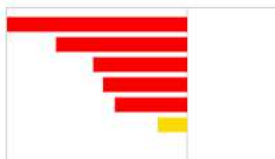
Kokenut seksuaalista koskettelua tai painostamista koskettamaan vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-) (T)

1,8	Masku
1,9	Hämeenlinna
1,9	Muurame
2,3	Koko maa
2,4	Kanta-Häme
3,3	Hattula
4	Eurajoki

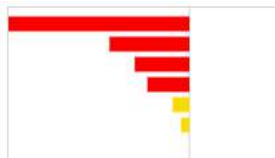
Seksuaalista häirintää, ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana koki 35 % 8.–9.-luokkalaisista. Tyttöillä osuus oli 57 % ja pojilla 14 %. Verrokkikunnissa häirinnän kokemuksia oli vähemmän (26–34 %). Seksuaalista väkivaltaa puolestaan koki Hattulan 8.–9.-luokkalaisista noin joka kymmenes. Osuus on koko maan keskiarvon tasoa (9 %), mutta verrokkikuntia (5–8 %) yleisempää.

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) (T)

25,8	Eurajoki
28,3	Muurame
30,2	Koko maa
30,7	Kanta-Häme
31,3	Hämeenlinna
33,5	Masku
35	Hattula

Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) (T)

5,3	Eurajoki
7,7	Masku
8,3	Muurame
8,6	Hämeenlinna
9,2	Kanta-Häme
9,4	Koko maa
9,6	Hattula

Rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 0–14-vuotiaiden määrä / 1 000 vastaavan ikäistä kohti on pysynyt suhteellisen vakaana. Osuus on verrokkikuntien keskitasoa ja koko maan tasoa alempi.

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0 – 14-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (T)

3,6	Muurame
7,3	Hattula
8,7	Eurajoki
9	Hämeenlinna
11	Masku
11,1	Koko maa
16,5	Kanta-Häme

Vuoden aikana yksi neljästä 8. ja 9. luokan oppilaasta oli joutunut tapaturmaan koulussa tai koulumatkalla. Osuus on verrokkikuntien (17–24 %) suurin.

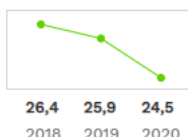
Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (T) (MIN-K)

16,4	Hämeenlinna
16,9	Masku
18,8	Koko maa
19,3	Kanta-Häme
21,5	Muurame
24,1	Eurajoki
25	Hattula

Ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntia kaikista lapsiasuntokunnista on Hattulassa noin yksi neljäsosa vuonna 2020. Osuus on kuitenkin verrokkikuntien (18–27 %) toiseksi korkein.

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista (P) (MIN-K) (MIN-A)

17,5	Masku
20,5	Muurame
24,5	Hattula
26,6	Eurajoki
28,3	Kanta-Häme
28,4	Hämeenlinna
28,7	Koko maa

3.2 Kunnan palvelut

3.2.1 Päivähoito

Hattulassa pienten lasten perheet saavat tukea arkeensa varhaiskasvatuksen hoito- ja kasvatushenkilökunnalta, neuvolasta, lapsiperheiden kotipalvelusta, perheneuvolasta ja tarvittaessa terveyskeskuspsykologilta. Vuonna 2020 kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistui yli 70 prosenttia 1–6-vuotiaista. Osuus on verrokkikuntien (52–59 %) korkeimpia ja varhaiskasvatukseen osallistuminen on aiempaa yleisempää.

Kaikki kunnan kustantamaan varhaiskasvatukseen osallistuneet 31,12., % 1–6-vuotiaista (T) (MIN-K)

2015 - 2020

65,9 74,1 71,1
2018 2019 2020

Hattulassa osallistutaan Opetus- ja kulttuuriministeriön kaksivuotiseen esiopetuskokeiluun vuosina 2021-2024. Lisäksi liikkuva varhaiskasvatus -hanke jatkuu vuonna 2022. Tavoitteena on muodostaa pysyviä toimintatapoja, rakenteita ja malleja, joilla fyysisestä aktiivisuudesta ja osallisuudesta tulee luonnollinen ja jokapäiväinen osa kunnan jokaisen lapsen varhaiskasvatuspäivää. Varhaiskasvatuksen digitoimintakulttuuria puolestaan on kehitetty osana Digi-hanketta.

Varhaiskasvatuksen ja hammashoitolan yhteistyön tuloksena on Hattulassa sitouduttu karkittomaan varhaiskasvatukseen. Lasten suun terveyteen vaikuttamisen ohella valinnalla ja perheiden ohjauksella voidaan vaikuttaa perheiden asenteisiin lapsille tarjottujen makupalojen suhteen.

3.2.2 Koulu

Hattulan alakouluikäisistä 64 prosentilla alakoulu sijaitsee alle kahden kilometrin päässä. Luku on verrokkikuntien (71–78 %) heikoin.

Hattulan perusopetuksen terveydenedistämisen pistemäärä on 54 / 100 (TEA-viisari), mikä on verrokkikuntien (56–74) heikoin. Pääosin terveydenedistämisaktiivisuudessa ollaan keskitasolla. Yhteisten toimintakäytäntöjen sopimisessa ylletään hyvälle tasolle.

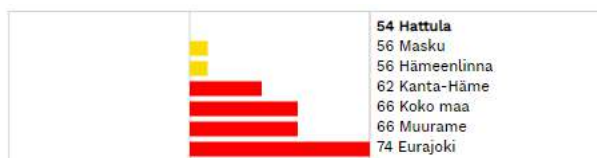
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä (P)

2015 - 2019

71 59 54
2013 2015 2019

Tea-viisarin tietojen mukaan Hattulan kouluissa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta verrokkikuntia heikommin. Kuitenkin kyse on ilmeisesti virheellisestä tiedosta, sillä ateriapalveluissa noudatetaan niin päiväkotien, koulujen kuin hoivapalveluiden osalta

15.6.2022

kaikkien omia ruokasuosituksia. Tietoa ehkäisevää päihdetyötä toteuttavista peruskouluista yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaan ei ole.

Koulujen oppilashuoltoryhmien itsearviointi on koottu alla olevaan taulukkoon. Pistemääräksi on arvioitu 3,5 (asteikko 0-4).

Teema	Arviointi
Johtamisen rakenteet	Rehtori yhdessä oppilashuollon erityistyöntekijöiden kanssa johtaa koulujen oppilashuoltotyötä. Kuntakohtainen oppilashuollon johtoryhmä nimetään vuonna 2021. Koulukohtaiselle työlle on määritelty tietyt reunaehdot.
Edellytykset integroidulle hyte-toiminnalle	Yhteisöllisissä oppilashuoltoryhmissä on laaja edustus ja heikot signaalit tunnustetaan varhaisessa vaiheessa. Ennaltaehkäisevää työtä tehdään monipuolisesti.
Yhdyspintojen huomioiminen	Oppilashuolto tekee yhteistyötä laajasti mm. seuraavien tahojen kanssa: Ankkuripoliisi, lastensuojelu, nuorisotyö, lasten ja nuorten psykiatria. Lasten ja nuorten palveluiden (neuvola, terveydenhuolto, sosiaalipalvelut, koulu, varhaiskasvatus) edustajista koostuva perheteimi kokoontuu säännöllisesti.
Monialaisuus	Yhteisöllisiin oppilashuoltoryhmiin kuuluvat säännöllisesti rehtori tai apulaisrehtori, opettajien edustaja, psykologi sekä kuraattori. Terveystoimittaja tai lääkäri osallistuvat vaihtelevasti ja oppilaiden ja vanhempien edustajat eivät ollenkaan. Yläkoulun oppilashuoltoryhmään kuuluu myös nuorisotyöntekijä.

Hattulalaiset yläkoululaiset ovat saaneet apua ja tukea hyvinvointiinsa koulun aikuisilta koko maan keskiarvoa yleisemmin. Esimerkiksi 87 % hattulalaisista on saanut tukea koulukuraattorilta, kun koko maan taso on 70 %. Myös oppimiseen ja koulunkäyntiin saatu tuki on hyvällä tasolla.

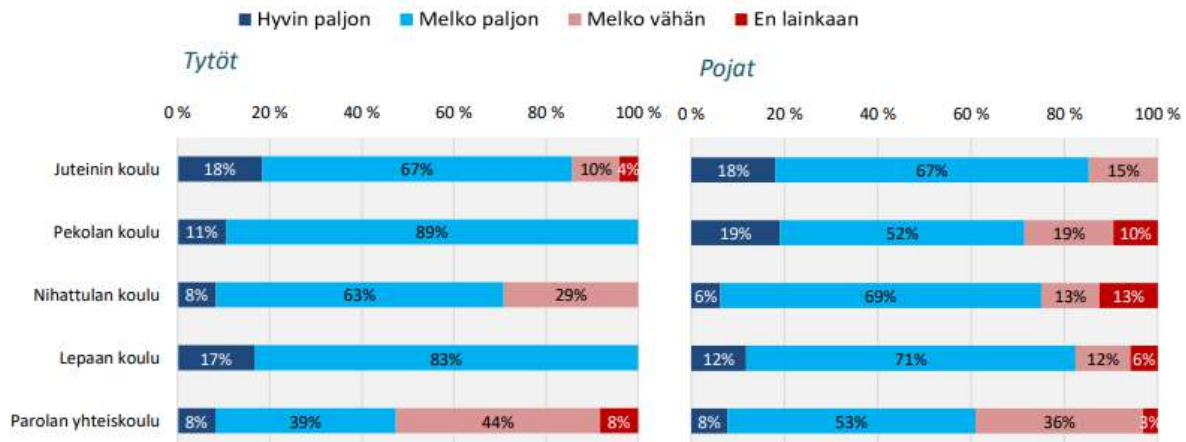
Saanut tukea ja apua hyvinvointiin lukuvuoden aikana			
	Hattula %	Koko maa %	Ero, prosenttiyksikköä
Kouluterveydenhoitajalta	89	84	5
Koululääkäriltä	81	78	3
Koulupsykologilta	76	64	12
Koulukuraattorilta	87	70	17
Opettajalta	78	77	1
Saanut tukea ja apua oppimiseen ja koulunkäyntiin lukuvuoden aikana			
Luokanvalvojalta	84	86	-2
Opettajalta	80	84	-4
Opinto-ohjaajalta	90	85	5
Erityisopettajalta	83	81	2

Liikkuva koulu -hankkeessa kouluihin on kehitetty liikunta lisääviä toimintoja kuten lisätty toiminnallisia opetusmenetelmiä ja pitkiä välitunteja. Lisäksi koulupäivän yhteydessä tapahtuvaa harrastamista lisätään kerhotoimintaa kehittämällä sekä Suomen harrastamisen mallin kautta. Lukuvuonna 2021-2022 alakouluissa on tarjolla 24 kerhoa ja yläkoulussa 9.

Liikkuva koulu -hankkeen arvioinnin yhteydessä kartoitettiin myös kouluviihtyvyyttä. Koulunkäynnistä pidetään suurimmaksi osaksi. Tyytymättömyimpiä ovat yläkouluikäiset. Yläkouluikäisistä työstä yli puolet pitää koulunkäynnistä melko vähän tai ei lainkaan ja pojista vastaava osuus on noin 40 prosenttia.

Liikkuva koulu -ohjelman arviointia / Kouluviihtyvyys

Kuinka paljon pidät koulunkäynnistäsi tällä hetkellä?

SMARTSPORT

Noin kolmasosa 8. ja 9. luokan oppilaista Hattulassa koki koulun fyysisten työolojen häirinneen opiskelua. Osuus kasvanut vuodesta 2017 ja se on verrokkikuntien korkein. Taustalla on todennäköisesti yläkoulurakennukseen liittyvät homeongelmat. Päätös uuden koulun rakentamisesta on tehty ja se valmistuu keväällä 2022.

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-)

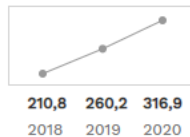

4,9 Eurajoki
10 Masku
20,2 Kanta-Häme
20,5 Koko maa
22,4 Muurame
22,7 Hämeenlinna
33 Hattula

3.2.3 Sosiaali- ja terveydenhuolto

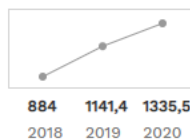
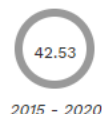
Lastenpsykiatrian avohoitokäyntien lukumäärä 1 000 vastaavan ikäistä kohti on vuosina 2018–2020 noussut 211 käynnistä 317 käyntiin ja hattulalaisten 13–17-vuotiaiden nuorten kohdalla 884 käynnistä ja 1336 käyntiin. Trendi on kasvamaan päin molemmissa ikäryhmissä. Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärien sekä lasten- ja nuorisopsykiatrian käyntimäärien taustalla voi olla esimerkiksi vanhemmuuden haasteita ja niistä johtuvaa lasten psyykkistä oireilua.

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenpsykiatria / 1 000 0 - 12-vuotiaista (vuosi 2018 ennakkotieto) (T)

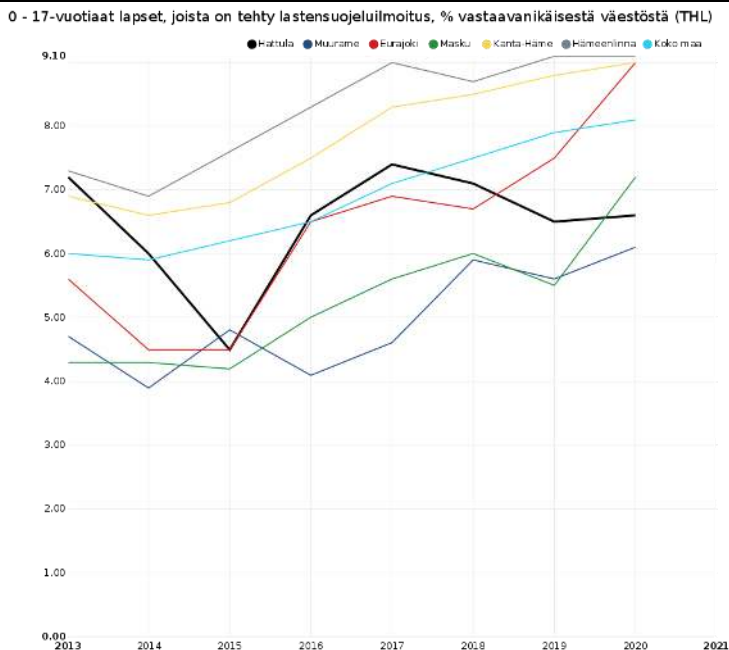
189,1 Masku
260,3 Eurajoki
294 Hämeenlinna
316,3 Kanta-Häme
316,9 Hattula
358,4 Muurame
361,7 Koko maa

Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17-vuotiaista (vuosi 2018 ennakkotieto) (T)

537 Masku
1181,5 Eurajoki
1215,2 Koko maa
1284,6 Muurame
1335,5 Hattula
1546,2 Kanta-Häme
1929,7 Hämeenlinna

15.6.2022

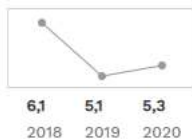
Lastensuojeluilmoitusten määrä Hattulassa on hieman vähentynyt valtuustokaudella. Vuonna 2017 niitä tehtiin 252 ja vuonna 2020 lastensuojeluilmoituksia tehtiin 201. Määrä on verrokkikuntien alhaisimpia.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden osuus 0–17-vuotiaista on pysynyt melko samalla tasolla edellisen valtuustokauden aikana. Hattulassa määrä (5 %) on verrokkikuntia (2–3 %) korkeampi.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL) (T)

2015 - 2020

THL:n minimitietosisällön mukaan koulupsykologien ja -kuraattoreiden yhteisölliseen oppilashuoltoon käyttämää osuutta työajasta tulisi arvioida hyvinvointikertomuksessa. Osuutta on kuitenkin hyvin vaikea arvioida. Yksilötyö ja yhteisöllinen työ kulkevat limittäin. Myös yksilötyössä tehdään jatkuvasti yhteistyötä eri tahojen kanssa.

3.2.4 Vapaa-aika

Yläkouluikäisistä 41 % kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, kun koko maassa lukema on 31 % ja verrokkikunnissa 26–35%.

Hattulalaisista 4.–5.-luokkalaisista 89 % ja 8.–9.-luokkalaisista 97 % harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa. Harrastuneisuus on verrokkikuntien (4-5lk 83–91 % ja 8-9lk 95–97 %) korkeimpia.

Taiteen ja kulttuurin harrastaminen on lisääntynyt sekä ala- että yläkoululaisilla. 4.–5.-luokkalaista 82 % harrastaa taidetta ja kulttuuria viikoittain. Yläkouluikäisistä vastaava osuus on 47 %. Harrastuneisuus on verrokkikunnista korkeampaa vain Maskussa (alakoulu 83 %, yläkoulu 48 %).

Lähiliikuntapaikkaprojektin arvioinnin yhteydessä Smart Sport kartoitti 3.–9.-luokkalaisten sekä lukiolaisten tyytyväisyyttä liikuntapaikkoihin sekä liikuntapaikkojen käyttöä. Noin puolet oppilaista (3.lk – lukio) käy liikkumassa oman koulun piha-alueella myös vapaa-ajallaan. 64 % on erittäin tai melko tyytyväisiä omaan koulupihaansa. Alakoululaiset ovat tyytyväisempiä omaan koulupihaansa kuin yläkoululaiset ja lukiolaiset. Lapsia ja nuoria pyydettiin myös arvioimaan erilaisia liikunta- ja leikkipaikkoja kouluarvosanalla sen mukaan, kuinka hyvä ja liikkumaan innostava kyseisen tyyppinen toimintamahdollisuus on ollut. Arvosanat vaihtelivat 7,1–8,2. Ylipäätään hattulaiset lapset ja nuoret pitävät Hattulan liikuntamahdollisuuksia hyvinä.

Kirjasto- ja kulttuuritoimi järjestävät lapsille ja lapsiperheille monenlaisia tapahtumia, kuten satutunteja ja lastenkonsertteja. Kirjasto on lapsille ja nuorille turvallinen ja viihtyisä paikka oleskella ja kokoelmissa on huomioitu ikäryhmän tarpeet. Kirjasto myös tekee yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa muun muassa kirjastovierailujen, kirjavinkkauksen ja lukudiplomien muodossa. Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja kirjaston yhteistyönä toteutettu Luku-hanke toimi vuosina 2020-2021 edistäen lasten ja nuorten lukutaitoa ja -intoa.

3.2.5 Muut palvelut

Hattulassa toimii 10-jäseninen nuorisovaltuusto, joka kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Nuorisovaltuuston edustajat ovat 13–18-vuotiaita hattulalaisia ja valtuustokausi on kaksi vuotta.

4 Nuoret ja nuoret aikuiset

Nuorisolain mukaan nuorilla tarkoitetaan 15–29-vuotiaita. Tässä kertomuksessa yläikärajana käytetään nuorisolain mukaista 29 vuoden ikärajaa ja alarajana perusopetuksen suorittamisen yleistä suorisikää eli 16 ikävuotta. Näitä ikärajoja käytetään, milloin se tilastojen ja tutkimusten valossa on mahdollista. Kyseisestä ikäryhmästä on hajanaisesti tietoa saatavilla. Hattulalaisten lukiolaisten hyvinvoinnista saadaan tietoa kouluterveyskyselystä. Kuitenkaan ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien hattulalaisten hyvinvoinnista ei ole tietoa, koska he opiskelevat muilla paikkakunnilla. Näin ollen tuloksiin tulee nuorten osalta vääristymää – lukiolaisten terveys on keskimäärin parempi kuin ammatillisissa oppilaitoksissa olevien hyvinvointi ja heillä on myös keskimäärin terveellisemmät elintavat. Vertailun vuoksi hyvinvointikertomukseen on nostettu Hämeenlinnan ammattioppilaitoksia kuvaavia tietoja olennaisimmista indikaattoreista.

Vertailukunnaksi valitussa Maskussa ei ole omaa lukiota, minkä vuoksi vertailukuntina ovat lukiolaisia koskevien tietojen osalta vain Eurajoki ja Muurame.

4.1 Hyvinvointi

4.1.1 Elämänlaatu ja osallisuus

Hattulan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 70 prosenttia on tyytyväisiä elämäänsä. Hattulassa luku on verrokkikuntien (60 ja 72 %) parhaimmista. Kuitenkin nuorista yli neljäsosa kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Tyytyväisten osuus on laskenut kaikissa kunnissa ja vastaavasti terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien osuus on lisääntynyt.

Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista elämäänsä tyytyväisiä on Hämeenlinnassa 68 % ja terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevia 28,4 %.

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (T) (MIN-K) (MIN-A)

2017 - 2021

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T) (MIN-K) (MIN-A)

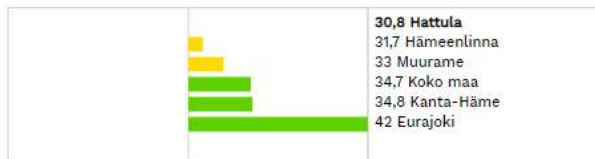
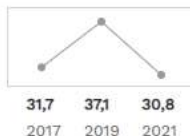
2017 - 2021

Nuorten ruokailutottumukset

Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 31 prosenttia ei syö aamiaista päivittäin. Edellisen valtuustokauden aikana määrä on pysynyt ennallaan ja se on verrokkikuntien (33 ja 42 %) pienin. Koululounaan syömättä vähintään kerran viikossa jättää 24 % lukiolaisista, mikä on verrokkikuntia (11 ja 22 %) enemmän.

Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

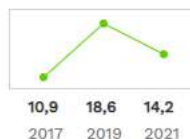
Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

Nuorten liikunta-aktiivisuus

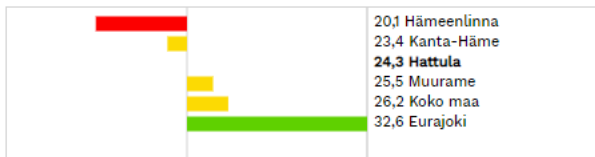
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 14 prosenttia liikkuu vähintään tunnin päivässä. Luku on verrokkikuntien alimpia (14 ja 17 %).

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (T) (MIN-K)

Vähän liikkuvia (korkeintaan tunnin viikossa) on lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista 24 %. Vähän liikkuvien osuus on samalla tasolla kuin valtuustokauden alussa. Verrokkikunnissa vähän liikkuvia (26 ja 33 %) on Hattulaa enemmän. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista vähän liikkuvia on Hämeenlinnassa 36,8 %.

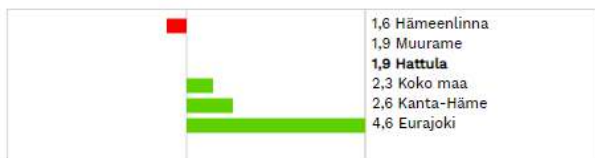
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

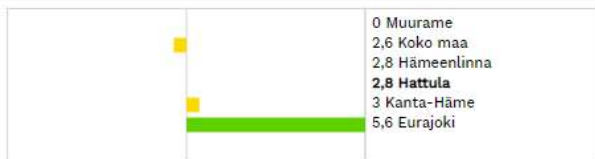
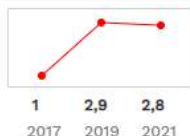
Nuorten päihteiden käyttö

Hattulan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vain noin kaksi prosenttia tupakoi päivittäin, mikä on verrokkikuntien (2 ja 5 %) pienimpiä osuuksia. Nuuskaa päivittäin käyttävien osuus on kolme prosenttia (verrokkikunnissa 0 ja 6 %). Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista päivittäin tupakoivia on Hämeenlinnassa 17,2 % ja nuuskaa käyttäviä 12,7 %.

Tupakoi päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

Nuuskaa päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

15.6.2022

Noin joka kymmenes lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista on ollut tosi humalassa kuukausittain. Osuus on verrokkikuntien (12 ja 17 %) alhaisin. Viikoittain alkoholia käyttävien osuus on Hattulassa lukiolaisten keskuudessa matala (3 %). Vuonna 2019 nähdään nousua alkoholin käytön määrässä, mutta vuonna 2021 osuus on taas palautunut vuoden 2017 tasolle. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista tosi humalassa kuukausittain on Hämeenlinnassa 24,3 %.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

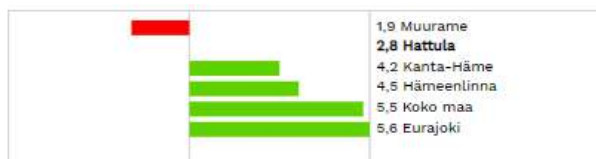
2017 - 2021

Käyttää alkoholia viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

2017 - 2021

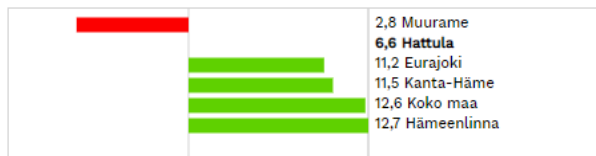

Laittomia huumeita kokeilleiden määrä (6 %) on verrokkikuntien (3 ja 11 %) keskitasoa ja koko maan keskiarvoa (13 %) alhaisempaa. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista huumeita on kokeillut Hämeenlinnassa 16,5 %.

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

2017 - 2021

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista esiintyy Hattulassa 6,5 prosentilla lukio-opiskelijoista. Osuus on koko maan keskiarvon tasolla. Huolta herättävä käyttö määritellään siten, että vähintään kaksi ehtoa seuraavista täyttyy: 1. kokeillut ainakin kahdesti marihuanaa / hasista 2. tosi humalassa vähintään kerran kuussa 3. käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta 4. pelaa rahapelejä viikoittain.

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (T)

2017 - 2021

Valtuustokauden aikaiset muutokset päihteiden käytössä ovat olleet pieniä, mutta kun tarkastellaan pidempää ajanjaksoa, päihteiden käyttö on Hattulassa laskussa.

Nuorten toimintakyky ja terveys

Sekä ylipainoisten (11 %) että kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevien (14 %) osuus lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista on Hattulassa verrokkikuntien (ylipaino 19 ja 21 %, ahdistus 9 ja

15.6.2022

28 %) alhaisin. Ylipainoisten osuus on laskenut edellisen valtuustokauden aikana. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista ylipainoisia on Hämeenlinnassa 27,4 % ja ahdistusta kokevia 16 %.

Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (P) (MIN-A)

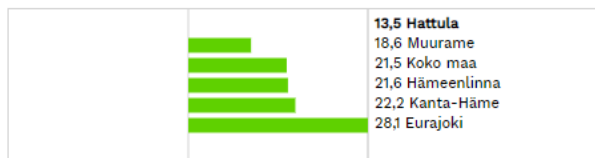
2017 - 2021

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T) (MIN-K) (MIN-A)

2017 - 2021

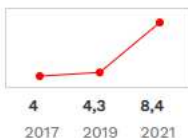
Sosiaaliset suhteet ja osallisuus

Hattulassa niiden lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osuus, jolla ei ole yhtään läheistä ystävää, on noin kahdeksan prosenttia. Vuonna 2017 luku oli 4 %. Itsensä melko usein tai jatkuvasti yksinäiseksi tuntevien osuus on myös kasvanut huomattavasti vuodesta 2017 (4 % → 18 %). Lukemat ovat verrokkikuntiin nähden keskitasoa. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista yksinäisyyttä kokevia on Hämeenlinnassa 17,6 %.

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (P)

2017 - 2021

Tuntee itsensä yksinäiseksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (T) (MIN-K) (MIN-A)

2017 - 2021

Osallisuuden kokemukseen koulussa linkittyvät niin yhteisöön kuuluminen kuin mahdollisuus mielipiteen ilmaisuun. Hattulassa niiden lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osuus, jotka eivät koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, on kasvanut edellisen valtuustokauden aikana (4 → 12 %). Osuus on kuitenkin verrokkikuntien tasoa (18 ja 21 %) parempi.

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (T) (MIN-A)

2017 - 2021

Myös niiden opiskelijoiden osuus, joiden mukaan opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun opitunnilla, on kasvanut (8 → 19 %). Osuus on verrokkikuntia (6 ja 8 %) korkeampi.

Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T)

2017 - 2021

7,9 10,1 18,7
2017 2019 2021

5,6 Eurajoki
7,5 Muurame
12,8 Koko maa
18,2 Kanta-Häme
18,4 Hämeenlinna
18,7 Hattula

Nuorten osallisuutta on kartoitettu myös SOKRA:n osallisuusindikaattorilla. Osallisuusindikaattori muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka koskevat muun muassa merkityksellisyyden kokemusta, uskoa omaan toimintamahdollisuuksiin ja sosiaalista vuorovaikutusta. Vuonna 2019 osallisuutta koki keskimäärin 82 % prosenttia vastaajista (kymmenen väittämän keskiarvo). Vuonna 2021 vastaava luku oli 70 % eli osallisuuden kokemukset ovat heikentyneet. Pojat kokevat osallisuutta tyttöjä enemmän.

Vuorovaikutus vanhempien kanssa on lukiolaisilla hyvällä tasolla. Keskusteluvaikeuksia kokevien osuus on pysynyt valtuustokauden ajan samalla tasolla (4 %) ja on verrokkikuntien (6 ja 8 %) pienin. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista keskusteluvaikeuksia kokee Hämeenlinnassa 9 %.

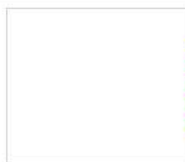
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T) (MIN-A)

2017 - 2021

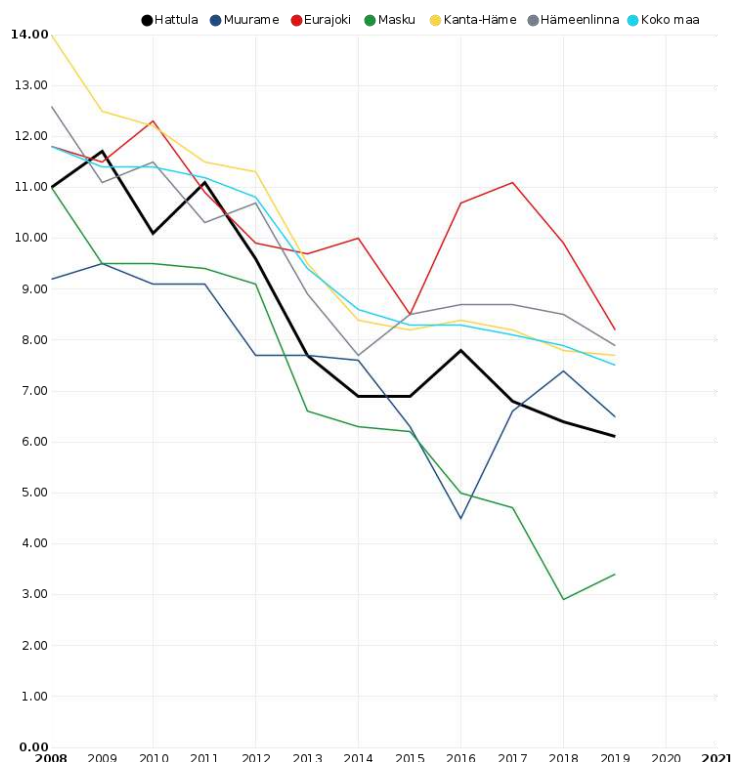
4 0 3,7
2017 2019 2021

3,7 Hattula
5,8 Muurame
6,4 Koko maa
6,5 Hämeenlinna
6,9 Kanta-Häme
7,9 Eurajoki

4.1.2 Opiskelu, työ ja toimeentulo

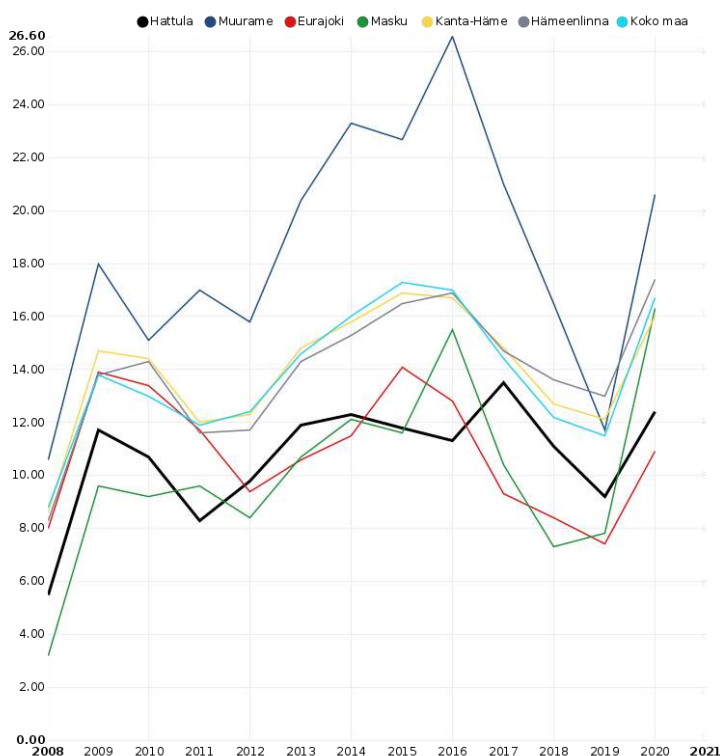
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Koulutus on merkittävä terveyden ja hyvinvoinnin taustatekijä. Alhainen koulutustaso on yhteydessä moniin terveysongelmiin, terveyden kannalta huonoihin elintapoihin ja työttömyyteen. Koulutuksen ja/tai työelämän ulkopuolelle jääneet nuoret ja nuoret aikuiset ovat myös riskissä syrjäytyä.

Hattulan 17–24-vuotiaista nuorista koulutuksen ulkopuolelle jäi 6,1 % vuonna 2019. Osuus on laskenut koko valtuustokauden. Verrokkikunnista ainoastaan Maskussa osuus on pienempi.

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

Nuorisotyöttömyys Hattulassa on verrokkikuntien toiseksi alhaisinta. Ainoastaan Eurajoella nuorisotyöttömyys on alhaisempaa. Työttömien osuus 18–24-vuotiaasta työvoimasta on 12,4 prosenttia. Vuoden 2020 kohdalla havaitaan nuorten työttömyyden kasvua vastaavalla tavalla kuin koko työikäisessä väestössä. Tässä taustalla ovat koronakriisin aiheuttamat haasteet.

4.1.3 Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Lukiossa kiusaaminen on harvinaista. Vähintään kerran viikossa koulukiusattuna olevien osuus on Hattulassa noin neljä prosenttia, mikä on melko samaa tasoa verrokkikuntien (n. 2 %) kanssa. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista koulukiusattua viikoittain on Hämeenlinnassa 3,5 %.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T) (MIN-K)

2017 - 2021

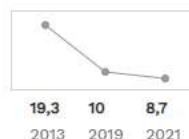
1 0 3,7
2017 2019 2021

1,1 Hämeenlinna
1,1 Koko maa
1,7 Kanta-Häme
1,9 Muurame
2,2 Eurajoki
3,7 Hattula

Fyysistä uhkaa vuoden aikana kokeneiden lukiolaisten osuus on vähentynyt valtuustokauden aikana yli kymmenen prosenttiyksikköä (19 → 9 %). Fyysisellä uhalla tarkoitetaan ryöstön, ryöstön yrityksen, vahingoittamisuhkailun tai kimppuun käymisen uhriksi joutuneita. Fyysisen uhan kokemus on verrokkikuntien (3 ja 16 %) keskitasoa ja koko maan keskiarvoa (10 %) harvinaisempaa. Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista fyysistä uhkaa on kokenut Hämeenlinnassa 18 %.

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (-2015) (T)

19,3 10 8,7
2013 2019 2021

2,9 Muurame
8,7 Hattula
10,1 Koko maa
10,7 Hämeenlinna
11,2 Kanta-Häme
15,7 Eurajoki

Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana koki yli kolmasosa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista. Tytöillä osuus on 54 % ja pojilla 15 %. Ehdottelua tai ahdistelua kokeneiden

osuus on kasvanut ja se on verrokkikuntien (26 ja 28 %) korkein. Koulussa seksuaalista häirintää kokeneiden osuus on kuitenkin säilynyt pienenä (2 %). Ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua oli kokenut Hämeenlinnassa pojista 10,5 % ja ty- töistä 52,7 %.

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-) (T)

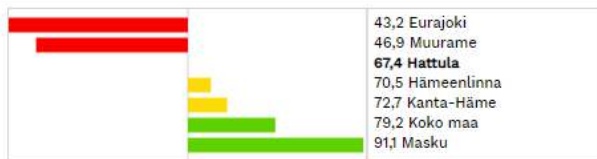

Kokenut seksuaalista häirintää koulussa vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (T)

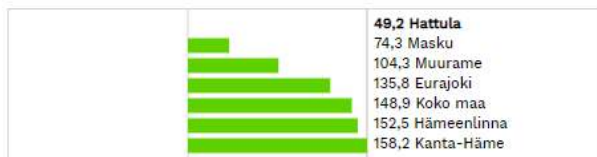
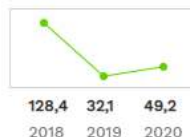

Nuorten rikollisuutta kuvaavat tunnusluvut ovat Hattulassa koko maan tasoa pienemmät. Rikoksista syyllisiksi epäiltyjä on 15–17-vuotiaista noin 67 tuhatta vastaavan ikäistä kohti (verrokkikunnissa 43–91) ja 18–20-vuotiaista 49 tuhatta vastaavan ikäistä kohti (verrokkikunnissa 74–136). 18–20-vuotiailla rikoksista epäiltyjen määrä on hieman laskenut vuodesta 2018.

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (T)

Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (T)

Vuoden aikana alle viisi prosenttia lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista oli joutunut tapaturmaan koulussa tai koulumatkalla. Osuus on verrokkikuntien (6 ja 15 %) alhaisin ja se on laskenut edellisen valtuustokauden aikana.

Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (T) (MIN-K)

4.2 Kunnan palvelut

4.2.1 Koulu

Tytöt viihtyvät koulussa poikia huonommin. Puolet tytöistä pitää koulunkäynnistä melko tai hyvin paljon, kun vastaava osuus pojista on 70 prosenttia.

Hattulan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista noin yhdeksän prosenttia kokee oppilaitoksen fyysisten työolojen häirinneen opiskelua. Osuus on verrokkikuntien keskitasoa.

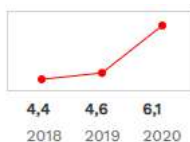
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) (T) (MIN-K) (MIN-A)

4.2.2 Sosiaali- ja terveydenhuolto

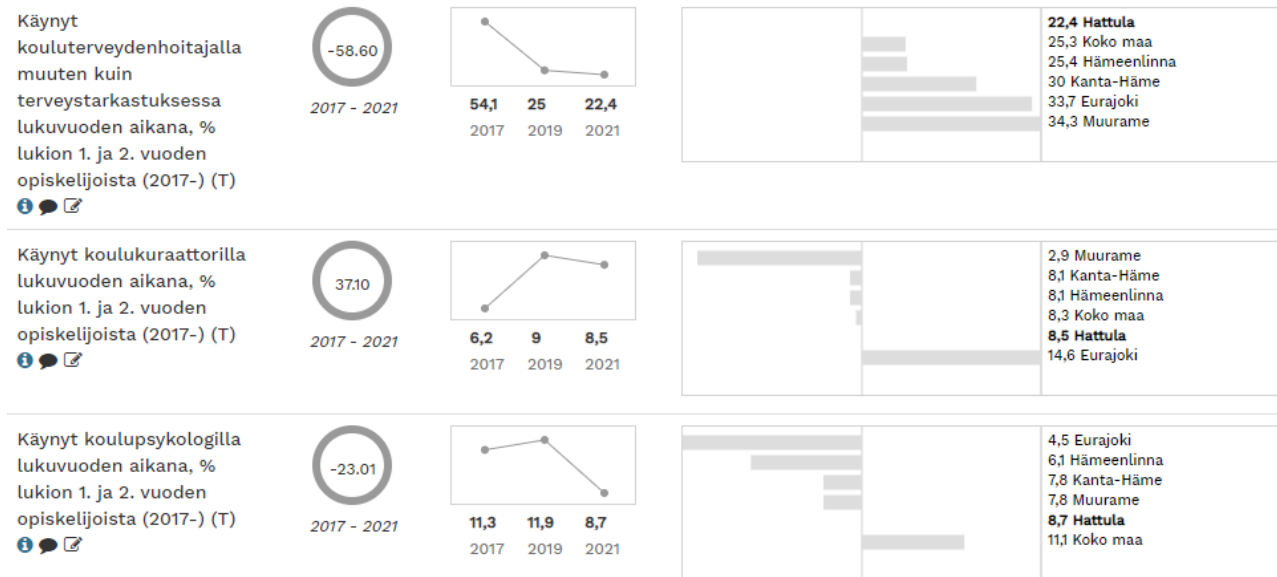
Lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrässä ei ole tapahtunut muutosta valtuustokauden aikana, sillä vuonna 2017 kuusi prosenttia 18–20-vuotiasta oli lastensuojelun avohuollon asiakkaita ja vuonna 2020 luku oli 6,1 %. Hattulassa luku on verrokkikuntia (n. 3 %) korkeampi.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 20-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL) (P)

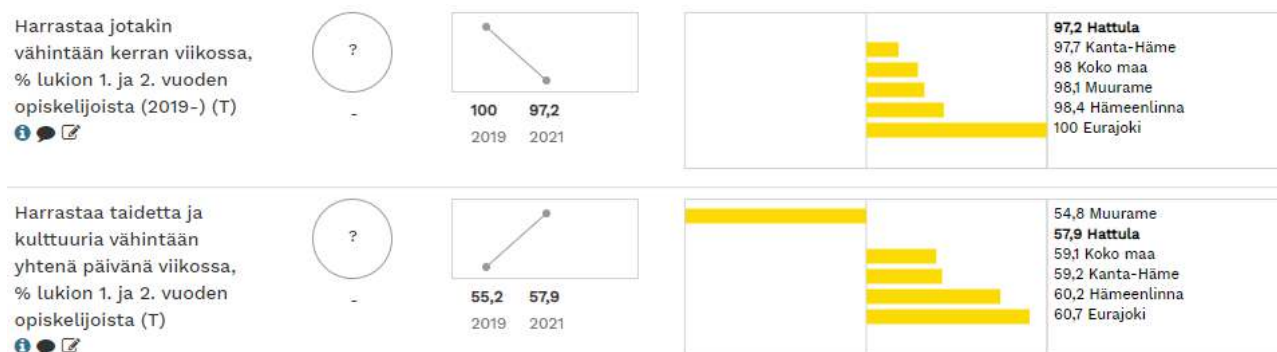
Hattulan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden käynnit kouluterveydenhoitajalla ovat vähentyneet valtuustokauden aikana. Vuonna 2017 yli puolet lukioikäisistä kävi kouluterveydenhoitajalla, kun vuonna 2021 määrä oli vain reilu viidennes. Osuus on verrokkikuntia (n. 34 %) pienempi. Koulukuuraattorin ja koulupsykologin käynneissä ei ole juuri tapahtunut muutoksia valtuustokauden aikana.

Hieman vajaa kymmenes lukiolaisista on käynyt koulukuraattorilla ja koulupsykologilla lukuvuoden aikana. Verrokkikunnissa koulukuraattorilla on käynyt 3 ja 15 % ja koulupsykologilla 5 ja 8 %.

4.2.3 Vapaa-aika

Hattulan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista lähes kaikki (97 %) harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa. Taidetta ja kulttuuria viikoittain harrastavien osuus on hieman alle 60 prosenttia. Taitteen ja kulttuurin harrastaminen on verrokkikuntien (55 ja 61 %) tasolla. Lukiolaisista 37 % kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, kun koko maassa lukema on 29 % (verrokkikunnat 30 ja 40 %).

5 Työikäiset

Hattulan väestöstä 25–64-vuotiaita oli 50,2 % vuonna 2020. Työikäisten hyvinvoinnin edistämisen kannalta merkittäviä ovat korkea työllisyysaste, työelämän parantaminen, terveyskäyttäytyminen, köyhyyden sekä mielenterveys- ja päihdeongelmien vähentäminen, kohtuuhintainen asuminen ja toimiva terveydenhuolto.

Työikäisten hyvinvoinnista on saatavilla vain rajallisesti tietoa. Useimmat mittarit kertovat terveydentilasta epäsuorasti ja elintavoista kertovia mittareita on vähän. Työikäisen väestön hyvinvointia kuvaavat osin myös kappaleessa kaksi esitetyt kaikkia ikäryhmiä koskevat tiedot.

5.1 Hyvinvointi

5.1.1 Elämänlaatu ja osallisuus

Hattulan hyvinvointikertomukseen on nostettu Kanta-Hämeen alueellisesta hyvinvointikertomuksesta poimittuja tietoja maakunnan väestön hyvinvoinnista taustatiedoksi. Kuntien välinen vaihtelu voi kuitenkin olla suurta.

Indikaattori	Osuus
Elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus 20 vuotta täyttäneistä	56,4 %
Itsensä onnelliseksi suurimman osan aikaa 4 viime viikon aikana kokeneiden osuus	52,7 %
Terveytensä melko hyväksi tai hyväksi kokevien osuus	60,3 %
Järjestötoiminnassa aktiivisesti mukana olevien osuus	26,5 %
Päivittäisen elämän erittäin tai hyvin turvalliseksi kokevien osuus 20–54-vuotiaista	76,2 %

Hattulassa toteutettiin osallisuuskysely (SOKRA koordinaatiohanke) yli 18-vuotiaille (2021 225 vastaajaa). Pääosa vastaajista oli työikäisiä, mutta osin tulos koskee myös ikääntyneitä. Osallisuusindikaattorin kymmenen väittämän summapistemäärä oli 77 / 100, mikä on hyvä tulos. Indikaattorin väittämiin vastataan 5-portaisella asteikolla ja jos kaikkiin indikaattorin väittämiin vastaa ”4 Jokseenkin samaa mieltä”, tulee summapistemääräksi 75. Heikoiten toteutui väittämä ”Pystyn vaikuttamaan elinympäristöni asioihin” (ka 3,6) ja ”Saan myönteistä palautetta tekemistäni” (ka 3,7). Parhaiten toteutuivat ”Olen tarpeellinen muille ihmisille”, ”Koen, että minuun luotetaan” ja ”Tunnen, että elämälläni on tarkoitus” (ka 4,3).

Liikunta-aktiivisuus

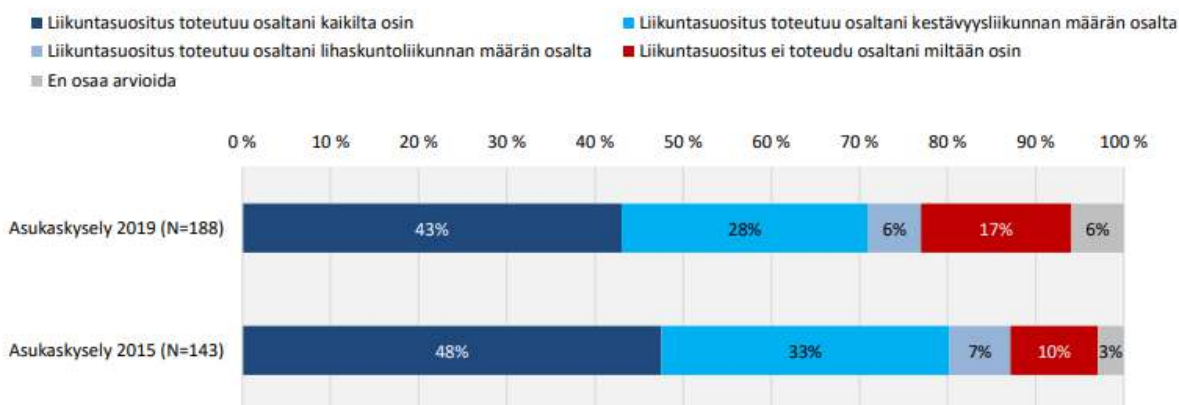
Hattulassa kartoitettiin vuonna 2019 asukaskyselyllä liikunta-aktiivisuutta Smart Sportin toteuttamalla kyselyllä. Asukaskyselyyn vastaajina olivat yli 18-vuotiaat ja 80 % vastaajista oli 30–65-vuotiaita. Yhteensä kyselyyn vastasi 188 kuntalaista.

Vastaajista 5 % ei harrastanut liikuntaa ollenkaan. Arki- ja hyötyliikkujaksi itsensä mieli 25 % ja kuntoliikkujaksi noin 30 %. Niin ikään noin 30 % koki olevansa sekä hyöty- että kuntoliikkuja. Kilpaurheilijaksi itsensä koki 6 %.

Liikuntasuosituksen täytti kokonaisuudessaan 43 % vastaajista ja vähintään osittain 77 %. Suomalaisessa väestössä on tavallista, että kestävyysliikuntasuositukset täyttyvät lihaskuntoharjoittelua useammin. Itse arvioituna väestö tapaa yliarvioida omaa aktiivisuuttaan. Verrattuna vuoteen 2015 liikunta oli vähentynyt.

Liikuntasuosituksen toteutuminen* (+ Vertailu 2015 aineistoon)

* Kysymyksessä kerrottu nykyiset liikuntasuositukset

Työikäisten päihteiden käyttö

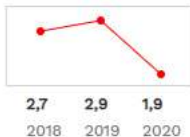
Päihdehuollon avopalveluiden asiakkaiden määrä tuhatta asukasta kohti oli Hattulassa (12) verrokikuntien (0–3) suurin ja myös maan keskiarvoa (6) suurempi. Sen sijaan päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleiden 25–64-vuotiaiden suhteellinen osuus (2) oli verrokikuntien keskitasoa (1–3). Indikaattoreiden perusteella Hattulassa painottuvat kevyemmät palvelut ja ongelmat kenties havaitaan ajoissa, jolloin tarvetta erikoissairaanhoidon palveluille ei juurikaan synny. Avopalveluita kuvaavissa luvuissa näkyvät kuitenkin vain A-klinikoilla tai nuorisos asemilla avopalveluita käyttävien asiakkaiden määrää. Näin ollen Hattulan kunnan mielen-terveys- ja päihdetyöntekijän tarjoaman avopalvelun asiakkaiden määrä ei näy luvussa.

Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1 000 asukasta (T)

15.6.2022

Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

Huumaisainerikosten määrä Hattulassa on pieni (1 / 1000 asukasta).

Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset / 1 000 asukasta (T)

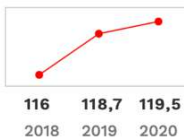

Terveys ja sairaus

Sairauspäivärahaa saaneiden määrää voi käyttää ilmaisemaan pitkittynyttä työkyvyn alenemista, sillä sairauspäivärahaa ei makseta lyhyistä sairauspoissaoloista. On kuitenkin huomattava, että lukuun lasketaan myös tartuntatautipäivärahaa saaneet, joiden määrä lisääntyi huomattavasti koronapandemian vuoksi.

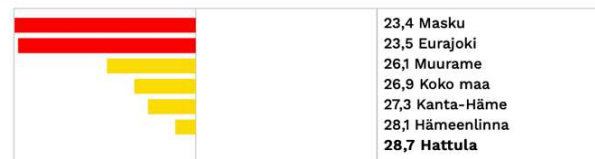
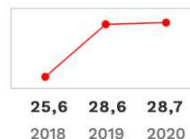
Sairauspäivärahaa saaneiden työkäisten määrä ollut lievässä kasvussa valtuustokauden aikana. Vuonna 2017 määrä oli 107 tuhatta vastaavan ikäistä kohti, kun vuonna 2020 luku oli 120. Määrä on verrokkikuntien (110–125) toiseksi matalin, mutta kuitenkin koko maan keskiarvoa (107) korkeampi.

Sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (T)

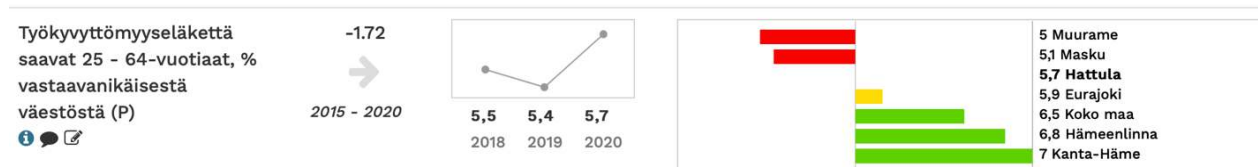

Mielenterveysperustaisesti sairauspäivärahaa saaneiden määrä tuhatta vastaavan ikäistä kohti (29) on sen sijaan hieman verrokkikuntia (23–26) suurempi. Määrä on ollut myös lievässä kasvussa valtuustokauden aikana. Tätä selittää osin se, että palveluissa kannustetaan mielenterveysongelmista kärsiviä hakemaan ennemmin sairauspäivärahaa kuin työttömyysetuuksia, koska monilla työkyky ei ole riittävällä tasolla. Palveluissa on myös havaittu etenkin ikääntyneillä työnhakijoilla olevan runsaasti tuki- ja liikuntaelinsairauksia. Siten työkyvyn edistäminen ja ylläpitäminen on olennaista työllisyyden edistämisen kannalta.

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä (P)

Työkyvyttömyyseläkkeen saaminen ilmaisee pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä, mutta se ilmentää vain osin sairastavuutta, sillä eläkkeelle hakeutumiseen vaikuttavat myös mm. henkilön taloudellinen tilanne ja työttömyys. Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden määrä (5,7 %) on samalla tasolla kuin valtuustokauden alussa. Työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on samalla tasolla verrokkikuntien (5–5,9 %) kanssa.

Kun tarkastellaan työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä eri sairausryhmien mukaan, havaitaan, että mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeen saaminen on yleisintä (2,6 %). Suuria muutoksia työkyvyttömyyseläkkeen syissä ei ole valtuustokauden aikana tapahtunut. Verrokkikuntiin nähden Hattulassa on hieman enemmän mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöstä johtuvaa työkyvyttömyyttä (verrokkikunnissa 2–2,5 %).

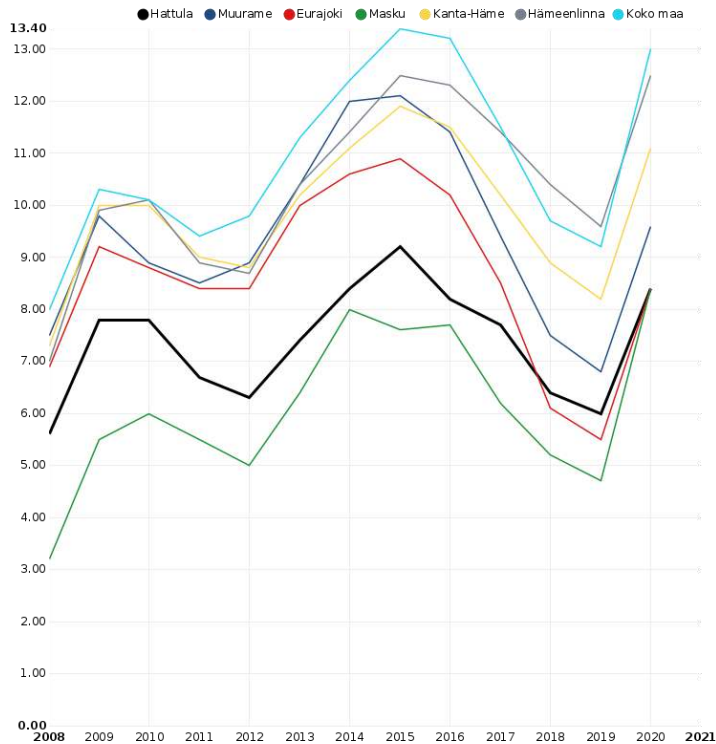
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen määrä kuvaa pitkäaikaissairastavuutta. Määrässä (21 %) ei ole tapahtunut muutoksia valtuustokauden aikana ja se on samalla tasolla verrokkikuntien kanssa (19–22 %).

5.1.2 Työ ja toimeentulo

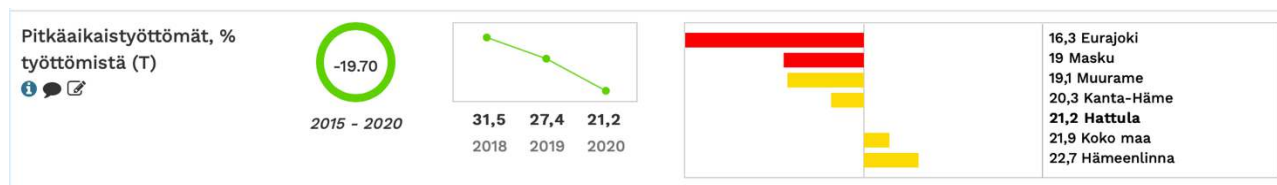
Työllisyyden edistämiseksi Hattula on mukana Hämeenlinnan seudun Ketterimmät -työllisyysohjelmassa (2017–2025). Työllisyysohjelmassa toteutetaan ketteriä toimenpiteitä, joita tarkennetaan säännöllisesti, huomioiden työnhakijoiden ja työnantajien aidot tarpeet.

Työttömät, % työvoimasta

Työttömien osuus työvoimasta oli vuonna 2020 Hattulassa 8,4 %, joka yhtä alhainen Eurajoen ja Maskun kanssa. Muuramessa työttömien osuus oli hieman korkeampi (9,6 %). Työttömyysaste on ollut valtuustokauden ajan laskussa, lukuun ottamatta vuoden 2020 nousua. Nousun taustalla on koronakriisi, joka vaikutti yhtä lailla kaikkien kuntien tilanteisiin.

Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä oli 21,2 % vuonna 2020. Pitkäaikaistyöttömiä on Hattulassa suhteellisesti enemmän kuin verrokkikunnissa (16–19 %). Pitkäaikaistyöttömien osuuden lasku selittyy osittain työttömyysasteen kasvulla. Vaikka pitkäaikaistyöttömien *suhteellinen* osuus työttömistä on vähentynyt, Työllisyysgurun tilastoista ilmenee, että pitkäaikaistyöttömien määrä on lisääntynyt (2018 lokakuu 81 pitkäaikaistyötöntä, 2021 lokakuu 121 pitkäaikaistyötöntä).

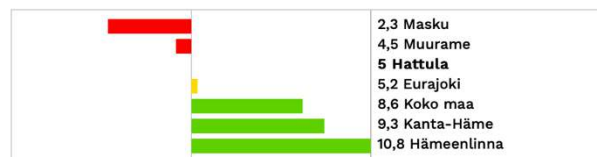
Vaikeasti työllistyvien osuus 15–64-vuotiaista oli Hattulassa 2,6 prosenttia vuonna 2020. Osuus on verrokkikuntien (2,3–3,7 %) keskitasoa ja koko maan keskiarvoa (4,6 %) pienempi. Työllisyysgurun tilastojen mukaan rakennetyöttömyys on kasvanut lievästi vuodesta 2018 vuoteen 2021.

Vaikeasti työllistyvät
(rakennetyöttömyys), % 15
- 64-vuotiaista (T)
(MIN-K) (MIN-A)

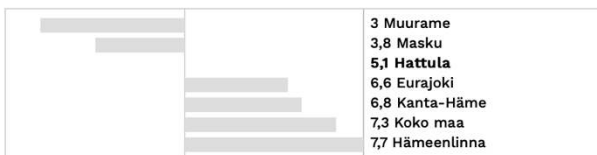

Toimeentulotukea saaneiden osuus 25–64-vuotiaista oli 5 % vuonna 2020. Osuus on verrokkikuntien keskiarvoa (2,3–5,2 %), mutta koko maan tilannetta (8,6 %) parempi. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden yksinasuvien naisten osuus toimeentulotukea saaneista kotitalouksista oli 5,1 % ja miesten osuus 9 %.

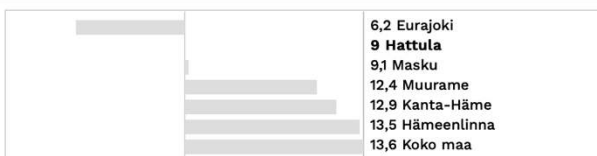
Toimeentulotukea saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (T)

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet yksinasuvat naiset, % toimeentulotukea saaneista kotitalouksista (T)

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet yksinasuvat miehet, % toimeentulotukea saaneista kotitalouksista (T)

5.1.3 Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen työikäisten määrä tuhatta vastaavan ikäistä kohden on Hattulassa (7 / 1000 vastaavan ikäistä) hieman verrokkikuntia (4–5) suurempi.

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 25 - 64-vuotiaat potilaat / 1 000 vastaavanikäistä (T)

5.2 Kunnan palvelut

5.2.1 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon 18–64-vuotiaiden potilaiden määrä terveyskeskuksissa tuhatta vastaavan ikäistä kohti on hieman laskenut valtuustokauden aikana (2017 324 potilasta, 2020 280 potilasta). Potilaita on koko maan tasoa enemmän (251), mutta verrokkikuntia (295–359) vähemmän.

15.6.2022

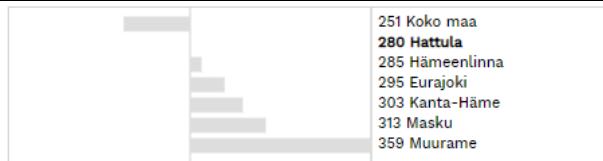
Suun terveydenhuollon 18
- 64-vuotiaat potilaat
terveyskeskuksissa / 1 000
vastaavanikäistä (T)

2015 - 2020

2018	2019	2020
288	283	280

Perusterveydenhuollon mielenterveyskäyntejä on Hattulassa puolestaan verrokkikuntia (6–107) enemmän. Vuonna 2020 käyntejä oli 112 / 1000 vastaavan ikäistä. Käyntien määrä on vaihdellut valtuustokauden aikana välillä 102 (2018) ja 141 (2017). Korkea käyntimäärä saattaa kertoa siitä, että apua on helposti saatavilla.

Perusterveydenhuollon
mielenterveyskäynnit
yhteensä / 1 000 asukasta
(T)

2015 - 2020

2018	2019	2020
102	136	112

Mielen hyvinvointia ja siihen liittyviä haasteita ratkotaan Hattulassa tiiviissä yhteistyöverkostossa. Terveyskeskuksessa toimivat psykiatrinen sairaanhoitaja ja psykologi ja lisäksi sosiaalityön puolella on oma mielenterveys- ja päihdetyöntekijä. Aikuissosiaalityö järjestää myös olohuoneryhmää, jonka tarkoituksena on vahvistaa asiakkaiden elämänhallintaa. Lähiötupa, kuntalaisten avoin ja matalan kynnyksen kohtaamispaikka tarjoaa kuntalaisten tarpeisiin perustuvaa mielekästä tekemistä ja sosiaalista kohtaamista asiantunteva henkilökunta koko ajan tukena. Koronapandemian vuoksi ryhmätoiminnot ovat kuitenkin olleet osittain tauolla.

5.2.2 Vapaa-aika

Kirjasto ja kulttuuritoimi järjestävät aikuisille matalan kynnyksen kulttuuritapahtumia edullisesti tai maksutta. Kirjaston kattava valikoima huomio erityisesti oman kunnan asukkaat ja lisäksi kirjasto tarjoaa tiloja erilaisiin tarpeisiin, kuten kokouksiin, työskentelyyn ja tapahtumiin. Hattulan liikunta- ja kulttuuripaikat palvelevat myös työikäistä väestöä. Kirjaston ja liikuntapaikkojen indikaattorit on esitelty luvussa 2.

6 Ikäihmiset

Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on 23,3 %. Myös Hattulan kunnassa väestö ikääntyy. Vuodesta 2015 vuoteen 2020 75–84-vuotiaiden osuus väestöstä kasvoi 32 % (5,6 → 7,4 %).

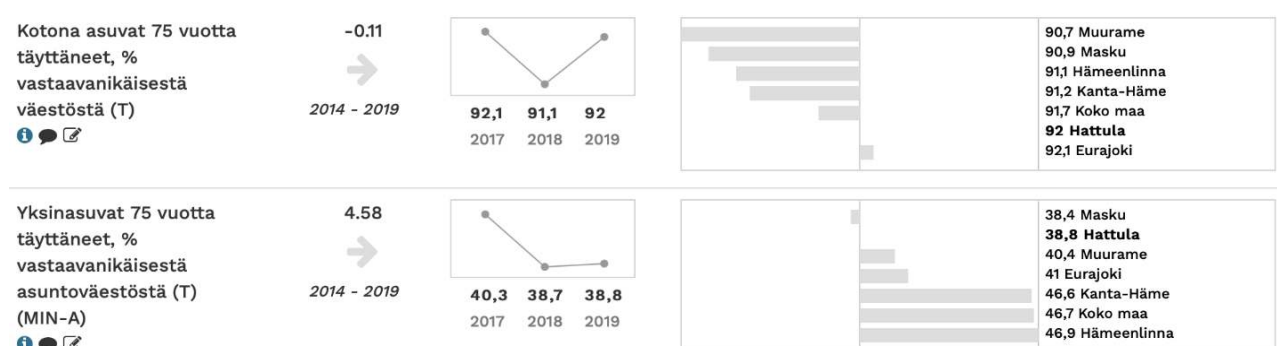

6.1 Hyvinvointi

6.1.1 Asuminen ja tukipalvelut

Turvallisella, esteettömällä ympäristöllä ja tarkoituksenmukaisella asunto- ja palvelutarjonnalla voidaan edistää ikääntyneiden mahdollisuuksia asua omassa kodissa mahdollisimman pitkään toimintakyvyn heikentyessäkin. Ikäihmisten asumismuodot heijastavat samalla myös toimintakyvyn tilaa.

Yli 75 vuotta täyttäneistä 92 % asuu kotonaan. Yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden määrä oli vuonna 2019 Hattulan väestöstä noin 40 prosenttia. Osuudet ovat verrokkikuntien tasolla, mutta yksinasuvien yli 75-vuotiaiden määrä on alle maan keskiarvon (47 %).

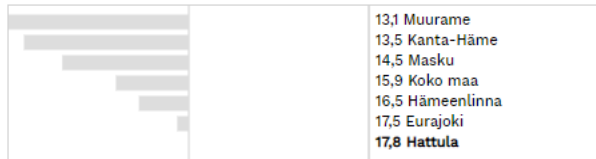
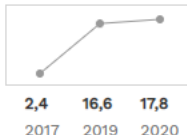

75-vuotta täyttäneitä säännöllisen kotihoidon piirissä oli vuonna 2020 lähes viidesosa vastaavan ikäisestä väestöstä. Se on suurempi määrä kuin vertailukunnissa (13–15 %) tai koko maassa keskimäärin (16 %).

15.6.2022

Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (T)

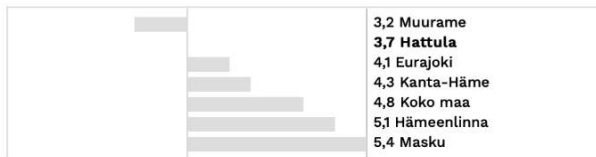
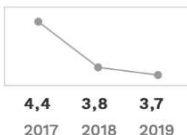
2.89
→
2016 - 2020

Omaishoidontuen piirissä 75 vuotta täyttäneitä oli 3,7 % vastaavan ikäisistä, kun laatusuosituksen mukaan osuuden tulisi olla 6–7 %. Hattulassa hoidetaan omaishoidontuella vähemmän kuin koko maassa keskimäärin (4,8 %). Kuitenkin kaikki kriteerit täyttävät asiakkaat ovat saaneet tuen.

Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (T) (MIN-K)

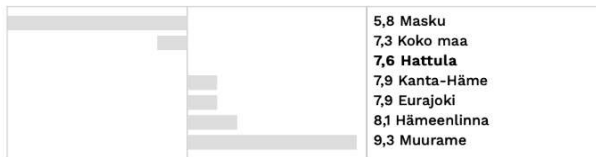
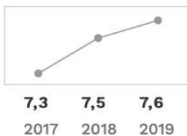
8.82
2014 - 2019

Hattulassa tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden määrä (7,6 %) on verrokkikuntien (5,8–9,3 %) toiseksi pienin suhteessa vastaavan ikäiseen väestöön. Kun huomioidaan myös kotona asuvien määrä, muualla hoito vaikuttaa laitospainotteisemmalla kuin Hattulassa.

Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31,12 %, % vastaavanikäisestä väestöstä (T)

43.40
2014 - 2019

6.1.2 Elintavat ja sairastavuus

Ikääntyneiden elintavoista on vain vähän tietoa saatavilla. Tea-viisarin mukaan kunta ei ole asettanut tavoitteita ja toimenpiteitä ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi. Kyseinen indikaattori toteutuu ainoastaan yhdessä vertailukunnista.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitajaksojen määrä 65 vuotta täyttäneillä on Hattulassa 379 / 10 000 vastaavan ikäistä. Luku on verrokkikuntien (102–306) korkein.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä (vuosi 2018 ennakkotieto) (T)

49.19
2015 - 2020

Myös lonkkamurtumien määrä 65 vuotta täyttäneillä on Hattulassa (0,7 %) verrokkikuntien (0,3–0,7 %) korkein suhteutettuna vastaavan ikäisen väestön määrään.

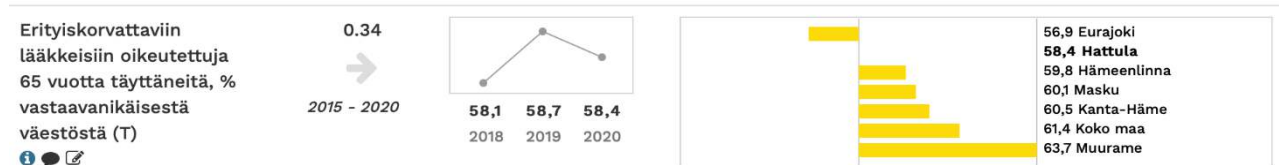
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä (vuosi 2018 ennakkotieto) (T) (MIN-K) (MIN-A)

-12.50
2015 - 2020

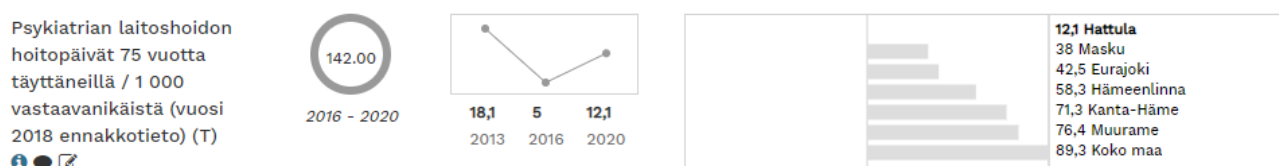

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen määrä kuvaa pitkäaikaissairastavuutta. Pitkäaikaissairastavuus ikääntyneillä ei ole valtuustokauden aikana muuttunut (58 %). Määrä on verrokkikuntien (57–64 %) toiseksi matalin.

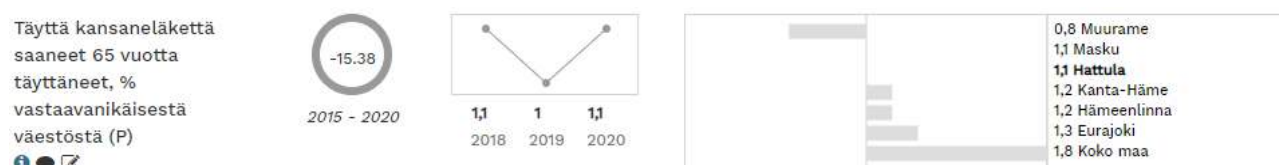

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivien määrä kuvaa osin psyykkisten ongelmien määrää ja niiden vaikeusastetta. Hattulassa tämä indikaattori (12) on selvästi verrokkikuntia (38–76) matalampi.

6.1.3 Toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saavien osuus kuvaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä. Hattulassa yli 65-vuotiasista 1,1 % saa täyttä kansaneläkettä. Luku on verrokkikuntiin (0,8–1,3 %) tasolla ja maan keskiarvoa (1,8 %) pienempi.

6.2 Kunnan palvelut

6.2.1 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Hattulassa ikäihmiset ohjautuvat palveluiden piiriin palveluohjauksen kautta. Palveluohjauksella pyritään varmistamaan, että asiakas saa tarkoituksenmukaiset ja yksilön toimintakykyä tukevat palvelut oikea-aikaisesti. Palveluohjauksen tavoitteena on tukea ikääntyneiden kotona selviytymistä mahdollisimman pitkään, koota keskitetyt yhteen tiedot asiakkaalle kuuluvista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja muusta sosiaaliturvasta sekä neuvoa ja ohjata asiakasta palvelujen käytössä. Palveluohjaajat arvioivat asiakkaan palvelutarvetta tekemällä palvelutarpeenarviointikäynnin asiakkaan kotiin. Palvelutarpeenarvointiin voi osallistua tarpeen mukaan myös asiakkaan omaisia ja läheisiä, ja lisäksi muita ammattilaisia, kuten kotihoidon hoitaja tai sosiaaliohjaaja. Hattulassa tehdään myös ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä, eli asiakas voi pyytää palvelutarpeenarviointia kotiin, vaikka asiakkaalla vielä olisikaan varsinaista tarvetta palveluille.

15.6.2022

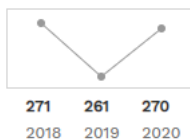
Kotihoidossa on aloittanut kotiutustiimi vuoden 2020 alussa. Tiimi tarjoaa tehostetumpaa kotihoitoa asiakkaalle akuuttivaiheessa, kuten sairaalasta kotiutumisen jälkeen. Kotiutustiimin pyrkii onnistuneeseen kotiutumiseen ja turvalliseen kotona olemiseen. Tavoitteena on myös vähentää sairaalajaksoja asiakkaan siirtyessä suoraan päivystyksestä kotiin sekä nopeuttaa osastoilta kotiutumista. Tiimin tehtäviin kuuluvat mm. hoidon suunnittelu yhteistyössä muiden hoitoon osallistuvien kanssa, kotiutumisen jälkeisen hoidon ja kuntoutuksen toteuttaminen ja kotiuttamiseen liittyvien muiden palveluiden ja tukipalvelujen tarveselvitys yhteistyössä palveluohjauksen kanssa. Kaikki uudet kotihoitoon asiakkaan tulevat ensin kotiutustiimin asiakkaaksi. Kotiutustiimi hoitaa asiakasta tai osallistuu asiakkaan hoitoon 2–4 viikon ajan. Parhaimmassa tapauksessa asiakas kuntoutuu kotiutustiimin jakson aikana niin, että hän ei lopulta tarvitsekaan pitkäaikaista ulkopuolista apua.

Kotihoidossa työskentelee yksi fysioterapeutti (50% työajalla), jonka työn tavoitteena on tukea asiakkaiden kotona selviytymistä ja ennaltaehkäistä kaatumisia, sekä ylläpitää asiakkaiden toimintakykyä. Kotihoidon fysioterapeutti tekee kartoituskäyntejä ikäihmisten kotiin ja tekee tarvittaessa koti-voimisteluohjelman asiakkaalle, jotta asiakkailta olisi mahdollisuus liikuntaan myös kotiympäristössä. Lisäksi fysioterapeutti toteuttaa kotikuntoutusjaksoja asiakkaille, joiden liikuntakyky on äkillisesti laskenut esim. lonkkamurtuman seurauksena. Kotikuntoutus sisältää kuntoutussuunnitelman mukaista fysioterapiaa, kuten apuvälineiden kartoituksen, perusliikkumisen harjoittelua kotona ja lähiympäristössä, lihasvoima- ja tasapainoharjoittelua, sekä muuta kuntouttavaa toimintaa, jolla pyritään löytämään asiakkaalle mielekästä, aktiivista tekemistä, joka jatkuisi käyntien jälkeenkin. Lisäksi kuntouttavina palveluina ikäihmisille on tarjolla päivätoimintaa sekä kuntouttavan lyhytaikais-hoidon jaksoja Kuntotuuliassa. Päivätoimintaan tullaan palveluohjauksen kautta ja Kuntotuulijaksolle tullaan ilman lähetettä lääkärin, palveluohjauksen tai kotihoidon lähettämänä.

Ikäihmisten palveluiden toteutuksessa on huomioitu ravitsemussuositukset ja myös kilpailutuksen laatuvaatimuksissa on mainittu ravitsemussuositukset, ravitsemuksen seuranta, MNA testit ja painon seurannat. Ravitsemushoitosuosituksen mukaan ikääntyneen vajaaravitsemuksen riski tulisi arvioida hoidon alussa ja jatkossa säännöllisesti MNA- menetelmällä. Tämä ei ole ikääntyneiden palveluissa kaikkien asiakkaiden kohdalla toteutunut. Jatkossa MNA-arviointi tehdään kaikille kotihoitoon ja tehostetun palveluasumisen asiakkaille RAI-arvioinnin yhteydessä.

Suun terveydenhuollon yli 65-vuotiaiden potilaiden määrä terveyskeskuksissa on pysynyt ennallaan valtuustokauden aikana (270). Potilaita on verrokkikuntia (276–427) vähemmän.

Suun terveydenhuollon
65 vuotta täyttäneet
potilaat
terveyskeskuksissa / 1
000 vastaavanikäistä (T)

6.2.2 Vapaa-aika

Hattulassa tarjotaan matalankynnyksen liikuntapalveluita ikäihmisille monialaisessa yhteistyössä. Senioriliikuntaa on viimeisen kolmen vuoden aikana pystytty tehokkaasti kehittämään hanketyöllä.

Postiosoite:

Pappilanniementie 9
13880 Hattula

www.hattula.fi

etunimi.sukunimi@hattula.fi
hattulan.kunta@hattula.fi

www.facebook.com/hattulankunta

15.6.2022

Kunnassa toimii senioriliikunnan koordinaattori ja useat yhdistykset järjestävät ikäihmisille suunnattua liikuntaa sekä Parolassa ja sivukylillä. Mukana on myös vertaisohjaajia. Ikäihmisten liikuntakyvyn testejä on otettu käyttöön ja näin ollen ikääntyneiden liikuntakykyä voidaan arvioida palveluissa. Liikuntaryhmien perustaminen asuinalueille on saanut mukaan iäkkäitä, jotka eivät aiemmin ole harrastaneet juurikaan liikuntaa. Kotona asuvista, toimintakyvyltään jossain määrin heikentyneistä ikäihmisistä (+75) ohjattuun liikuntatoimintaan osallistuu tällä hetkellä arviolta noin 19 %. Toimintakyvyltään heikentyneiden osallistuminen liikuntatoimintaan on lisääntynyt (vuonna 2017 osuus 13 %). Liikuntatoiminnan kautta heidän toimintakykyään voidaan ylläpitää, mutta toisaalta tämä vaatii enemmän ohjaukselta. Ikääntyneiden liikuntaryhmät on koottu taulukkoon alle.

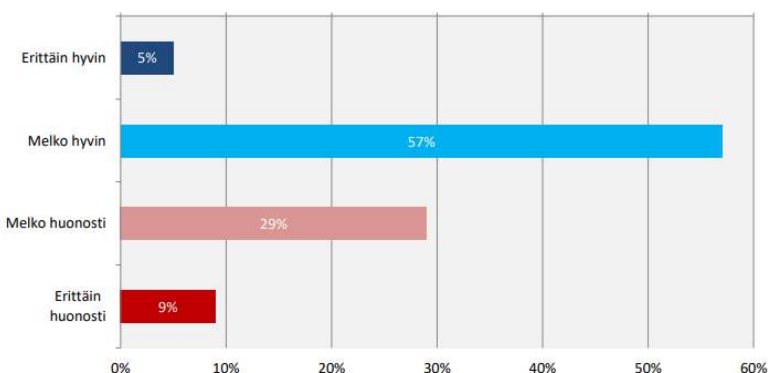
RYHMÄ	2017 (kpl)	2018 (kpl)	2019 (kpl)	2020 (kpl)	2021 (kpl)
Ulkoliikuntaryhmät	0	0	2	koronavuosi	3
Ulkoiluystävätoiminta	3 hlöä	3 hlöä	3 hlöä		15 hlöä
Kuntosaliryhmät	3	3	25-30		40
Kodeissa/taloyhtiöissä/kylätaloilla	0	1	3		4
Voima-tasapainoryhmät	0	0	0		7
Muut liikuntaryhmät	ei tietoa	ei tietoa	ei tietoa		10

Kunta tarjoaa liikuntatiloja yhdistysten käyttöön kohtuullista korvausta vastaan. Terveysasemalla ja Pekolan koululla on ikäihmisille suunnattuja kuntosaleja, joita ikäihmiset saavat käyttää tiettyinä aikoina veloitusetta. Kuntosalien käyttöön on tarjolla opastusta.

Vuosittain ilmestyy ikäihmisten liikuntalukkari, johon on koottuna kaikki ikäihmisille suunnattu liikuntatarjonta kunnan alueella. Ikäihmisille julkaistaan myös joka syksy ja kevät tapahtumakalenteri, johon on koottu mm. yhdistysten, seurakunnan ja kunnan järjestämää toimintaa ja tapahtumia.

Lähiliikuntapaikkaprojektin arvioinnin yhteydessä kartoitettiin asukkaiden tyytyväisyyttä liikuntapaikkoihin. Vastaajia oli 188, joista viisi prosenttia oli yli 65-vuotiaita. Tämä tarkoittaa noin kymmentä vastaajaa, joten otos on hyvin pieni. Kyselyn perusteella suurin osa kokee, että heidät on huomioitu liikuntapaikkojen suunnittelussa melko tai erittäin hyvin. Kuitenkin lähes 40 prosenttia kokee, että heidät on huomioitu joko melko tai erittäin huonosti.

Ikääntyneiden (yli 65-vuotiaat) näkemys siitä kuinka hyvin heidät on huomioitu Hattulan liikuntapaikkojen suunnittelussa

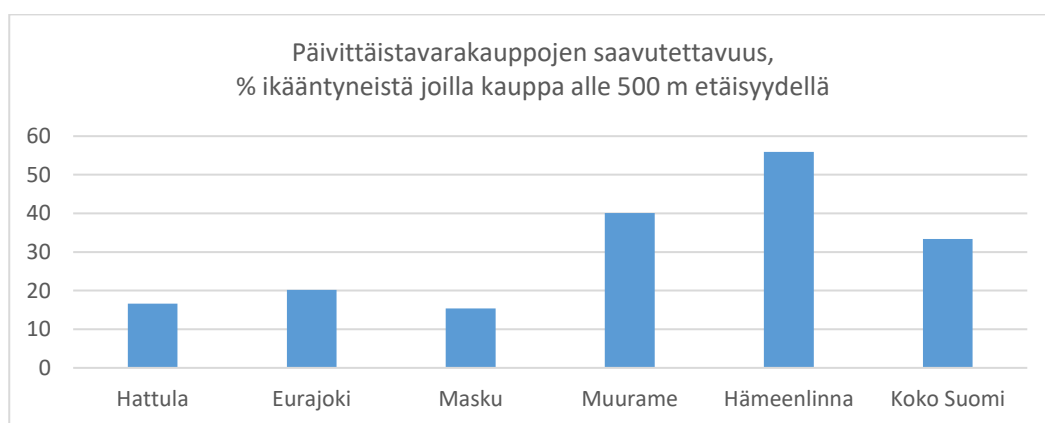
SMART SPORT

Kirjaston kattava valikoima huomio erityisesti oman kunnan asukkaat ja kirjasto tarjoaa tiloja erilaisiin tarpeisiin, kuten kokouksiin, työskentelyyn ja tapahtumiin. Päiväsaikaan järjestetään erityisesti ikäihmiset huomioivaa tekemistä (mm. Digikerho, seniorivisat). Iäkkäiden päivätoiminnassa on aktiivista kulttuuritoimintaa, esimerkiksi vierailut Hämeenlinnan teatterista, Varusmiessoitokunnan vierailut, kirjaston kokoamat materiaalipaketit sekä oma viriketoiminta. Myös tehostetun palveluasumisen piirissä viriketoiminnalle olisi tarvetta.

6.2.3 Muut palvelut

Hattulassa toimii vanhusneuvosto, joka on kunnan ja sen alueella asuvien ikäihmisten sekä kunnan alueella toimivien eläkeläis- ja vanhustyöjärjestöjen vaikuttamis- ja yhteistyöelin. Vanhusneuvostossa on 8 varsinaista jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Vanhusneuvoston sihteerinä toimii kunnan nimeämä viranhaltija tai työntekijä, joka tällä hetkellä on ikäihmisten palveluohjaaja. Vanhusneuvosto kokoontuu noin kuusi kertaa vuodessa. Vanhusneuvosto vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta. Lisäksi vanhusneuvosto on järjestänyt erilaisia ikäihmisten osallisuutta lisääviä tapahtumia, kuten ulkoilupäiviä, luentoja jne. Vuosittain vanhusneuvosto osallistuu Vanhustenviikon suunnitteluun. Iäkkäiden hyvinvointia edistetään myös yhteistyössä järjestöjen kanssa. SPR:n järjestämät ulkoiluyhdistäväkoulutukset mahdollistavat iäkkäiden liikuntaa ja palveluohjauksenkäynnillä jaettavat yhdistysten tapahtumakalenterit kannustavat iäkkäitä yhdistystoiminnan pariin.

Päivittäistavarakauppojen saavutettavuutta on kuvattu osuutena iäkkäistä, joilla kauppa on alle 500 metrin etäisyydellä. Hattulassa päivittäistavarakauppojen saavutettavuus (16,6 %) on verrokkikuntien (15,4–40,1 %) toiseksi alhaisin ja myös koko maan keskiarvoa (33,4 %) heikompi.

7 Painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Edellinen hyvinvointisuunnitelma ajoittui vuosille 2019–2021. Ajanjaksoa varjosti koronapandemia, joka vaikutti monin osin myös hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutumiseen. Taulukon värikoodit: vihreä – hyvä (23 kpl eli 45 % toimenpiteistä), keltainen – edistymistä (15 kpl eli 30 % toimenpiteistä) ja punainen – heikko (13 kpl eli 25 % toimenpiteistä). Prosenttiosuuksien tulkinnaassa on huomioitava, että listatut toimenpiteet ovat hyvin eri kokoisia toisiinsa nähden.

Monipuolisia toimenpiteitä on toteutettu eri-ikäisten liikkumis- ja harrastusaktiivisuuden lisäämiseksi. Erityisesti ikääntyneiden tapahtumatoiminta on aktiivista ja tapahtumissa on huomioitu laajasti hyvinvoinnin edistämisen näkökulmat. Digipalveluita on lisätty erityisesti nuorten ja iäkkäiden palveluissa. Nuorisotyöttömyyttä on onnistuttu vähentämään monipuolisilla toimenpiteillä. Osassa tavoitteita tehdyt toimenpiteet ovat poikenneet aiemmin suunnitellusta, edistäen kuitenkin tavoitteen mukaista toimintaa. Heikoimmin toteutuneita osa-alueita ovat varhainen tuki, kaikille turvallinen ympäristö, osallistamisen edistäminen osaksi arkea sekä ratkaisuja rakennetyöttömyyteen.

PAINOPISTE 1: TERVEET ELINTAVAT JA ENNALTAEHKÄISEVÄ VARHAINEN TUKE	
Liikkumis- ja harrastusaktiivisuuden lisääminen	Toteutuminen
Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita kehitetään	Suomen pyöräilykunta 2019 kunniamaininta. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeessa selvitys Juteinikoulun sijaintivaikutuksista koululaisten liikkumiseen ja liikenneturvallisuuteen. Suomen turvallisin koulu -hankkeessa turvallisen liikkumisen edistäminen koulun lähialueella. Pappilanniemen piha-alueelle hidasteet.
Osallistutaan erilaisiin liikuntaa lisääviin hankkeisiin; - Ilo kasvaa liikkuen-hankkeen juurruttaminen arkeen - Työkäisille seudullinen liikuntakampanja - Ikäihmisille kolme vuotinen liikuntakampanja hanketuella	Toteutettu Ilo kasvaa liikkuen -hanketta hyvinvointisuunnitelman kaudella ja toimenpiteet on juurrutettu päivähoiton arkeen (erit. uimaopetus onnistuminen). Hattulan senioriliikunta -hanke kehittänyt alueellisia liikuntaryhmiä ja aktivoinut senioreita monipuolisesti. Liikettä lisää HML:n seutuun -hanke mukana ensimmäisessä vaiheessa, mm. opasvideoita liikuntapaikoista sekä vähän liikkuvien aikuisten ryhmiä (jatkavat maksullisina).
Toteutetaan tekojäärata uuden koulukeskuksen yhteyteen ja uudistetaan keskuskenttä huomioiden eri ikäryhmät	Toteutunee uuden kouluhankkeen rakentamisen jälkeen
Toteutetaan ”perheliikuntasalit”. Kuntosalien käytön tehostaminen eri ikäryhmille	Koronan vuoksi ei toteutunut (liikuntatiloja suljettuina)
Eri palveluissa ohjataan asiakkaita harrastusten ja liikunnan pariin	Yhteistyö eri tahojen välillä on lisääntynyt ikäihmisten liikuntatoiminnan järjestämisessä. Vuonna 2017 järjestämiseen osallistui 6 yhteistyötahoa ja vuonna 2021 9. Ikääntyneiden liikuntaryhmien määrä on lisääntynyt. Ohjattujen henkilöiden määrästä ei ole tietoa. Harrastusmahdollisuuksia lapsille ja nuorille entistä enemmän (mm. Harrastamisen Suomen malli).

15.6.2022

Kartoitetaan harrastuksen ulkopuolelle jääneet ja määritetään mistä iästä tulisi olla harrastus. Aktivoidaan eri vaikutamisryhmät yhteiseen tavoitteeseen.	Lasten ja nuorten harrastuneisuus hyvällä tasolla (alakoulu 88,7 %, yläkoulu 96,8 %, lukio 97,2 %). Taustalla mm. koulujen kerhotoiminnan kehittäminen ja Liikkuva Koulu -hanke.
Kerhotarjonnassa huomioidaan oppilaiden ja lasten yksilölliset tarpeet	Koulujen kerhotoimintaa on kehitetty hankeavustuksilla. Lukuvuonna 2020-2021 kouluilla on tarjolla monipuolisia, lasten toiveisiin perustuvia, kerhoja. Alakouluilla yht. 24, yläkoululla yht. 9.
Nuorille ja nuorille aikuisille mahdollisuuksia ja paikkoja yhdessä olemiseen – Peliyhdistys ParoLANin lautapeliklubi 1xkk	Lautapeliklubissa n. 10 osallistujaa / kerta. Koronapandemian vuoksi toiminta on ollut tauolla (3/20 alkaen).
Muita toimenpiteitä:	Multigolf Parola ja Pekola, Lepaan koulupihan parannukset, lainattavia liikuntavälineitä lisätty kirjastoon, ikäihmisten ja nuorten harrastuskalenterit/liikuntalukkarit, kotikuntoutuksen käyttöönotto, palvelutaloissa tuolijumppaa, kuntosalitoimintaa, Liikkuva koulu -hankkeen kehittämistoimet 7-15v., Elixir-yhteistyö: Team Hattula
Innostavien luku-, taide- ja kulttuurielämysten tarjoaminen eri ikäisille	Toteutuminen
Kulttuurin lisääminen vakan ja koulujen arkeen. Kulttuuripolku	Kulttuuripolusta jokainen hattulalainen koulun tai varhaiskasvatuksen piirissä oleva lapsi saa vuosittain monipuolisen kattauksen taide- ja kulttuurikokemuksia. Lisämateriaalien hyödyntäminen vähäistä. https://www.kulttuurikeskusarx.fi/kulttuuripolku/hattula/
Lukuharrastuksen lisääminen. Kirjaston, koulujen ja vakan yhteistyö. Kirjasto ja kirjastoautovierailut, kirjavinkkaus ja tiedonhankinnan ohjaus	Lainausten kokonaismäärä on pysynyt samalla tasolla valtuustokauden ajan (n. 13 / asukas). Kirjastoauton lainamäärät ovat vähentyneet. 1.-luokkaisille järjestetään kirjastoautobriiffi vuosittain. Tiedonhaun ohjaukseen osallistuneiden määrä on vähentynyt vain hieman koronasta huolimatta, mutta lukemisen edistämisen tapahtumiin osallistuneiden määrä on vähentynyt.
Kulttuuri- ja taide-elämysten tuominen ikäihmisten ja erityisryhmien arkeen	Toteutettu senioreille tietovisoja, lukupiiriä, konsertteja ja näyttelyitä Juteinitalossa. Ympäri vuorokautisen palvelun yksiköissä vuosittain teatteri-, musiikki- tai tanssiesitys.
Hyvän ravitsemuksen edistäminen	Toteutuminen
Lasten välipalat terveellisemmiksi, karkittomuus, lukion välipala-automaatin sisältö	Ateriapalvelut noudattavat ravitsemussuosituksia, ravitsemuksen yhteinen kehittäminen ei ole toteutunut, sitouduttu karkittomaan vakaan, lukiassa ei ole välipala-automaattia mutta opiskelijoilla on mahdollisuus omien eväiden säilyttämiseen ja valmistamiseen
Ravitsemustietouden lisääminen eri palveluissa. Avoimet luennot ravitsemuksesta kuntalaisille sekä henkilöstölle yli toimialarajojen. Ravitsemusterapeutin palvelut käytössä	Ravitsemusterapeutin vastaanotto terveydenhuollossa 1krt /kk, ravitsemustietoutta ikääntyneille henkilökunnan kautta (kotihoidon henkilöstön ravitsemuskoulutus toteutuu 2022), yleisötilaisuudet Lähiötuvalla, Ikäihmisten hyvinvointi-iltapäivä (4/2019): luentoja ravitsemuksesta, liikunnasta ja aivoterveystä sekä messut, joissa yli 20 näytteilleasettajaa. Kävijöitä tapahtumassa yli 100 henkeä.
Muita toimenpiteitä:	Koulupäivinä tarjottava ylijäämäruoka kouluilla hattulalaisille eläkeläisille ja työttömille.
Päihitteettömän elämäntavan tukeminen	Toteutuminen
Osallistutaan nuuskan vastaiseen kampanjaan	Ei ole toteutunut. Järjestetään nuuskainfot nuorille syksyllä 2021.
Tapahtumat, luennot, infotilaisuuksia päihdeasioissa eri ikäryhmille	Toimintaa on järjestetty ehkäisevän päihdetyön viikolla erityisesti nuorille. Esim. toiminnalliset oppitunnit nuorille koulussa ja nuokkarilla.
Aikuisissosiaalityön yhteistyö A-klinikan kanssa; uutena toimintana nuorten päihdetyöntekijä	Toteutunut, nuorten päihdetyöntekijä 18-29-vuotiaille.

Henkilöstölle koulutus päihdeasioissa	Henkilöstö osallistunut vuosittain laajasti Päihdefoorumi -koulutuspäivään. EHYT ry:n koulutukset puheeksiottamisesta ja muut webinaarit tarpeen mukaan.
Muita toimenpiteitä:	Sosiaalityössä otetaan päihdeet, rahapelaaminen ja mielenterveys aktiivisesti puheeksi, terveystiedon opetus, koulujen toimintakulttuuri
Väestötason terveydellisten haasteiden tunnistaminen	Toteutuminen
Kartoitetaan terveydenhuollon palveluntuottajan kanssa merkittävämpiä väestötason (ikäryhmittäiset) terveydellisiä haasteita sekä tehdään toimintasuunnitelma näistä vuodelle 2020	Hyvinvointikertomuksessa kartoitettu terveydellisiä haasteita. Terveydenhuollon palveluntuottajan muutosten vuoksi toimintasuunnitelmaa ei ole pystytty toteuttamaan. Lautapeliklubissa n. 10 osallistujaa / kerta. Koronapandemian vuoksi toiminta on ollut tauolla (3/20 alkaen).
Varhaisen tuen tarjoaminen	Toteutuminen
Vanhemmuuden tukemisen yleisöluentoja	Aiemmin järjestetty Vanhemmuuden tukipuut -iltoja 4.- ja 7.-lk vanhemmille. Osallistuminen kuitenkin väheni, vanhemmat eivät kokeneet tarpeelliseksi.
Lapsiperheiden parissa työskentelevät koulutetaan Toimiva lapsi ja perhemenetelmän käyttöön	Ei toteutunut, korona-aika vaikeuttanut koulutuksiin osallistumista.
Koulupäivystyksen kehittäminen nuorisotyössä- työlle aika ja paikka	Varsinainen koulupäivystysaika ei ole onnistunut, mutta yhteistyö opettajien kanssa toimii hyvin - tunnilta on lupa lähteä juttelemaan nuorisotyöntekijän kanssa. Lisäksi kahdesti viikossa nuorisotyöntekijä välkällä tapaamassa nuoria.
Koulujen hyvinvointitiimit osana arkea – seurataan ja tuetaan henkilökunnan ja oppilaiden hyvinvointia	Hyvinvointitiimi-toimintaa kehitettiin osana Liikkuva koulu -hanketta. Tällä hetkellä tiimit eivät ole toiminnassa. Vastuu siirtynyt OPKH tai sitouttavan kouluyhteisön malli.
Keinoja jaksamiseen lukio-opiskelussa – varataan aika ja tila uudelle toiminnalle ja "koulupäivien breikki" sekä uusia keinoja itsetunnon kohentamiseksi	Koulu-uupumus lisääntynyt vuodesta 2017 kuusi prosenttiyksikköä (9%--> 15 %, Lähde KTK). Koulu-uupumus kuitenkin koko maan tasoa (20 %) alempi.
Koululaisten uimaopetukseen uimaallas, joka toimii samalla terapia-altaana	Ei saatu toteutettua tervesaseman yhteyteen tai uuden yläkouluhankkeen yhteyteen.
Yhteistyö uimakouluissa Hämeenlinnan kanssa kattamaan myös 5-6 -vuotiaat	Esiopetuksessa järjestetään uimakoulut ja se on kirjattu esiopetussuunnitelmaan.
Kuntaan perustetaan palvelulinja	Julkisen liikenteen palvelulinja ei toteutunut.
Yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen – kohderyhmän tunnistaminen, ystävöimintä, ryhmätoiminta, tapahtumat, seniori tietovisat	SPR järjestää ystävöimintää, järjestetty kaksi ulkoiluystävä iäkkäälle -koulutusta (yhteistyössä SPR),toteutettu senioreille myös tietovisoja, lukupiiriä, konserteja ja näyttelyitä Juteinitalossa. Ikäihmisten hyvinvointi-iltapäivä (Yli 100 osallistujaa 2019). Tietoa vapaa-ajan toiminnoista ikäihmisille kootaan tapahtumakalenteriin (2krt/v) ja liikuntalukkariin (1krt/v).
Digipalveluiden lisääminen eri palveluissa	Toteutuminen
Somen käytänteiden selkiyttäminen, Etsivän työhön pelillisiä keinoja, Nuorisotila verkossa, Tietoteknisten laitteiden opastaminen myös ikäihmisille (SeniorSurf)	Pelitoiminta ja diginuorisotyön tila rakennettu hankerahoituksella, discord-etätoimintaa testattiin korona-aikana mutta tavoitavuus oli heikkoa, nurtsi.fi -sivusto nuorille luotu, Vanajaveden opiston Arjen digitaidot haltuun -hankkeen kautta Digikerhot kirjastossa joka toinen viikko, pelillisten käytäntöjen pilotointi on aloitettu perhetyössä.

15.6.2022

Geroteknologian kotiin tuominen ja henkilöstön koulutus siihen	Kotihoidossa käytössä turvapuhelimet, ovihälyttimet ja gps-paikantavat turvapuhelimet. Koneellinen annosjakelu sekä kotihoidossa että tehostetussa asumispalvelussa. Otettu käyttöön sähkölukot säännöllisen kotihoidon asiakkaille. Lääkeautomaatit otetaan käyttöön kotihoidossa loppu vuonna 2021.
Mahdollistetaan ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa digitaalisten ratkaisujen avulla yhdessä palveluntuottajan kanssa	Paikallisia digitaalisia ratkaisuja ei ole otettu käyttöön, Hidasteena palveluntuottajan vaihtuminen.
Muita toimenpiteitä:	Sähköisen ovenavauksen käyttöönotto kotihoidossa, Omaolo-palvelun käyttöönotto kuljetuspalveluissa, omaishoidontuessa ja henkilökohtaisessa avustamisessa, harrastahameessa.fi selvitystyö tehty, Älytv:n hyödyntäminen, Wilman käyttö mm. poissaolojen ilmoittamiseen
PAINOPISTE 2: TURVALLINEN HATTULA	
Kaikille turvallinen ympäristö	Toteutuminen
Turvallisuussuunnitelman päivittäminen	Valmiussuunnitelman päivitys syksy 2021. Riskienhallinnan kartoitustyötä tehty. Turvallisuuden edistämisen huomioiminen osana laajaa hyvinvointikertomusta.
Esteettömyyskartoitukset, suunniteltu vuonna 2019	Ei toteutunut
Kiinteistöohjelman mukaiset muutokset Rakennusten ylläpidon jatkuva seuranta ja kehittäminen	Kiinteistöohjelma päivitetty 2020. Uusi kiinteistöinsinöörin virka perustettu (alkaa 1.6.2022).
Ei kiusaamiselle ja kaltoinkohtelulle	Toteutuminen
Kiusattujen tuki chat-palvelu Hattulaan	Palvelu luotu. Kuitenkin koulukiusaamista kokeneiden osuus on kasvanut valtuustokauden aikana. Peruskoulun 4.-5.-luokkalaisista 7,5 % ja 8.-9.-luokkalaisista noin 12 % kokee olevansa koulukiusattuna vähintään kerran viikossa
Kuntaorganisaatioon selkeät yhteiset toimintaohjeet (työntekijät, luottamushenkilöt ja kuntalaiset)	Työsuojelelun kautta ohjeistus päivitetty ja tehty kaikille helposti saatavaksi mm. viemällä ohjeistus intraan. Entä luottamushenkilöt / kuntalaiset?
Koulutetaan henkilöstöä huomioimaan kaltoinkohtelu ja lähisuhdeväkivalta	Vammaispalveluissa järjestetty avekki-koulutusta (väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisy asiakastyössä).
Muita toimenpiteitä:	Yläkoululla on päivitetty järjestyssäännöt, kasvatustietokannat ja käyttäytymisen arvioinnin kriteerit. Koulun toimintakulttuuri.
PAINOPISTE 3: OSALLISTAMINEN	
Osallistamisen edistäminen osaksi arkea	Toteutuminen
Avointen keskustelutilaisuuksien järjestäminen eri palveluissa, vaikuttamisen keinoista tiedottaminen	Kyläillat (ennen koronaa), järjestökoulutusten kehittäminen, vuoropuhelu, kuulemistilaisuudet mm. lukioasiassa, Lähiötuvan säännölliset asiakasraadit.
Nuorille vaikuttamisen polku selväksi, vaikuttamispäivä, vaikuttamistunnit sekä NuVan ja oppilaskunnan toiminta	Vaikuttamisen polkua / mallia ei ole luotu. Nuva pohtii aktiivisesti vaikuttamisen paikkojen ja mahdollisuuksien lisäämistä.
Ikäihmisten osallistamiskeinojen suunnitelma	Ei toteutunut, osallisuutta kehitetään tulevilla valtuustokaudella.
Järjestöyhteistyön kehittäminen kunnan ja järjestöjen välillä	Yhdistykset yhdessä ja Hattula yhdessä -hankkeet: kohtaamisia, tapahtumia, yhdistysohjelma sekä kumppanuuspyödyän käynnistäminen kolmella alueella.

15.6.2022

Muita toimenpiteitä:	Kaavamuuostosten vireille tulosta tiedotettu kiinteistönomistajia henkilökohtaisin kirjein, lähiliikuntapaikkojen kehittämistä teetetty koululais- ja asukaskysely, kirjasto muokannut palveluita sidosryhmien tarpeiden ja toiveiden mukaan
Vaikutusten ennakoarvioinnin käyttöönotto lautakuntapäätösten valmistelussa	Toteutuminen
Toimialat ottavat käyttöön vaikutusten ennakoarvioinnit keskeisissä kunta-laisten hyvinvointiin vaikuttavissa päätöksissä	Päätösten valmistelussa mukana laajasti toimialan asiantuntijoita, mutta varsinaista vaikutusten ennakoarviointia ei ole toteutettu.
PAINOPISTE 4: TYÖLLISTYMINEN	
Nuorisotyöttömyyden vähentäminen	Toteutuminen
Palveluiden houkuttelevuus, palveluista eteneminen Työpajojen, etsivän nuorisotyön ja työvoimatoimiston yhteistyö	Nuorisotyöttömyys laskenut valtuustokaudella. Syyskuussa 2021 nuorten alle 25 vuotiaiden työttömyysprosentti oli 4,6%. Yhteistyö on ollut tiviistä siinä määrin kuin se Koranan vuoksi on ollut mahdollista. Työpajatoiminnassa on kehitetty toiminnan sisältöjä vielä paremmin nuorten tarpeista vastaaviksi, ryhmiä on, lisätty sekä aloitettu nuorten matalan kynnyksen työhönvalmennus. Työllisyyden kuntakokeilu alkoi 1.3.2021, jolloin kaikki alle 29-vuotiaat nuoret työnhakijat siirtyivät työllisyyspalveluiden asiakkuuteen. Kaikkinensa tavoitteessa ollan onnistuttu hyvin.
Ratkaisuja rakennetyöttömyyteen	Toteutuminen
Yhteistyö terveydenhuollon kanssa, työ- ja toimintakykyarviot, työmahdollisuuksien räätälöiminen	Yhteistyötä terveydenhuollon kanssa tehty työttömien terveystarkastusten kautta. Yhteistyössä on vielä kehitettävää. Toimintakyky arviointia on kehitetty niin seudullisesti kuin kunnan sisällä yhdessä sosiaalipalveluiden kanssa. Rakenne - ja pitkäaikaistyöttömyys ovat lähteneet lievään laskuun syksyä kohden 2021. Rakennetyöttömiä oli enimmillään vuonna 2021 178 työnhakijaa, kun syyskuussa luku oli 162. Työttömyysprosentti oli syyskuussa 6,3 % Tekninen toimiala työllistänyt pitkäaikaistyöttömiä nuoria.
Ymmärryksen ja tiedon lisääminen yritys kentälle	Yritysten kanssa tehtävä yhteistyö on ollut vähäistä, nyt työllisyyden kuntakokeilun alettua on tehty asiakkaiden kanssa yrityskäyntejä. Yritysyhteistyössä on paljon kehitettävää. Haasteena on kuitenkin suhteellisen pienet asiakasmäärät. Asiakaspaletta ei vielä ole vielä työllisyyden kuntakokeilun asiakkailta kerätty, ei myöskään yrittäjiltä.
Työttömien terveystarkastusten toteuttaminen	Toteutuminen
Mallin luominen työttömien terveystarkastuksiin ja sen käyttö	Mallia on alettu luomaan ja terveystarkastukset saatu käyntiin syksyllä 2020 ja niiden määrä nousee. Korona on aiheuttanut viivästyksiä työttömien terveystarkastuksiin ja tarkastuksiin pääsy ovat venyneet. Yhteisissä käytänteissä on vielä hiottavaa sujuvuuden takaamiseksi.

8 Johtopäätökset

Hattula on lapsivoittoinen kunta, jossa väestöllä on hyvä toimeentulo. Työttömyys ja pienituloisuus ovat verrattain matalalla tasolla. Toimeentulo luo hyvän pohjan hyvinvoinnille luomalla turvaa, antamalla mahdollisuuksia hyvinvoinnista huolehtimiseen ja ehkäisemällä mielenterveyden ongelmia.

Kanta-Hämeen alueellinen hyvinvointikertomus kuvaa maakunnan väestön hyvinvointia. Alueellisen hyvinvointikertomuksen mukaan Hattulassa voidaan hyvin. Verrattuna maakunnan muihin kuntiin Hattulan materiaallinen hyvinvointi on hyvällä tasolla ja koulutustaso on toiseksi korkein heti Hämeenlinnan jälkeen. Sairastavuuden tasoa kuvaava sairastavuusindeksi sekä työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus ovat Hattulassa Kanta-Hämeen matalimmat. Lapset ja nuoret ovat pääosin tyytyväisiä elämäänsä ja sosiaalinen hyvinvointi on erityisen hyvällä tasolla. Kirjastokäyntien määrässä Hattula on maakunnan huippua ja yksinasuvia yli 75-vuotiaita on maakunnan kunnista vähiten.

Suurin osa lapsista ja nuorista on tyytyväisiä elämäänsä. Koulussa viihdytään, varhaiskasvatukseen osallistutaan aktiivisesti ja perheiden kanssa vuorovaikutus toimii. Lasten ja nuorten harrastuneisuus on myös korkealla tasolla. Kuitenkin korona-aika näkyy monin tavoin lasten ja nuorten hyvinvoinnissa. Aiemmasta hyvästä kehityksestä poiketen koronavuosi on aiheuttanut negatiivisen kehityksen monilla hyvinvoinnin osa-alueilla. Esimerkiksi yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet ja osallisuuden kokemukset arjessa ja kouluympäristössä ovat heikentyneet. Lapsilla ja nuorilla myös ylipainoisuus on yleistä ja seksuaalista ahdistelua kokeneiden suuri määrä herättää huolta.

Koko Suomen tavoin mielenterveyden haasteet ja päihteiden liikakäyttö koskettavat myös Hattulaa. Varhaisnuorilla päihteiden käyttöä esiintyy verrokkikuntia enemmän ja hattulalaiset lapset ja nuoret kokevat muita yleisemmin vanhempien päihteiden liikakäytön aiheuttavan haittaa. Toisaalta lukioikäisten päihteiden käyttö on matalalla tasolla. Mielenterveyttä kuvaavissa indikaattoreissa on havaittavissa heikentymistä, johon on syytä puuttua ennaltaehkäisevästi. Mielenterveyssyyt esimerkiksi korostuvat työkyvyttömyyden taustalla.

Hattulassa on paljon liikuntapaikkoja. Kuitenkin edelleen niin lapsista ja nuorista kuin aikuisväestöstä alle puolet täyttävät liikuntasuosituksen. Liikuntatoimintaa on kehitetty erityisesti ikääntyneille. Näin onkin pystytty aktivoimaan monia aiemmin liikuntaa harrastamattomia.

Hattulassa suurin osa ikääntyneistä asuu kotona. Iäkkäillä korona-aika näkyy kuitenkin toimintakyvyn heikkenemisenä, jolloin liikunnan jatkaminen on haastavaa. Tämä saattaa näkyä myös lisääntyneinä kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksaina, jotka ovat jo korkealla tasolla.

Terveysten edistämisen rakenteita on Hattulassa viime vuosien aikana kehitetty ja rakenteiden organisointi, terveyden edistämisen resursointi sekä toimeenpano ovatkin hyvällä tasolla. Rakenteiden vakiinnuttaminen ja prosessien systemaattisuus vaativat vielä työtä.

OSA II Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2022–2025

1 Kuntastrategian painopisteet ja linjaukset

Kunnanvaltuusto vahvisti Hattulan kuntastrategian helmikuussa 2022. Kuntastrategia vuosille 2022–2030 kiteytyy kolmeen päätavoitteeseen:

1. Hyvinvoiva kuntalainen – hyvinvointisi on Hattulalle sydämen asia

Hattulassa hyvinvoiva kuntalainen kokee tyytyväisyyttä ja pystyvyyttä sekä työssään että vapaa-aikana. Meillä yksilön ja yhteisön hyvinvointi rakentuu kestävästä ja terveyttä edistävästä arjen valinnoista.

Hattulassa hyvinvointia vahvistetaan muun muassa

- varmistamalla turvallinen kasvu- ja kouluympäristö lapsille ja nuorille
- tarjoamalla laadukasta ja asiakaslähtöistä palveluneuvontaa
- kannustamalla liikkuvaan ja terveelliseen elämäntapaan
- tarjoamalla eri elämäntilanteisiin sopivia asumisvaihtoehtoja
- edistämällä monipuolisia harrastusmahdollisuuksia ja kulttuuritapahtumia
- mittaamalla säännöllisesti hyvinvoinnin tilaa ja reagoimalla mittauksista saatuun palautteeseen

2. Mahdollistava ilmapiiri – Hattulassa asioiden halutaan rullaavan sujuvasti.

Haluamme tarjota parhaat mahdolliset edellytykset yrittämiselle, asumiselle ja omaperäistenkin ideoiden yhteisölliselle toteuttamiselle. Kuuntelemme tarpeitasi ja joustavana kumppanina autamme sinua kohti rohkeita tulevaisuuden ratkaisuja.

Hattulassa mahdollistavaa ilmapiiriä edistetään muun muassa:

- vahvistamalla kylien elinvoimaa yhdessä kyläyhteisöjen kanssa
- toteuttamalla yhdessä määritellyt kärkihankkeet
- sujuvoittamalla kunnan ja kuntalaisten välistä vuorovaikutusta
- kehittämällä yhteistyötä kunnalle tärkeiden sidosryhmien kanssa
- viestimällä kunnasta avoimesti ja positiivisesti

3. Kestävä kehitys – Kestävä kehitys otetaan Hattulassa tosissaan.

Toimimme talous-, sosiaali- ja ympäristöasioissa kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti. Keskeyttämällä lapsiin ja nuoriin varmistamme, etteivät tulevat sukupolvetkaan jää Hattulassa huomiotta.

15.6.2022

Hattulassa kestäväää kehitystä huomioidaan muun muassa:

- vastuullisella ja ennakoivalla taloudenpidolla
- takaamalla kuntalaisille heidän tarvitsemansa peruspalvelut
- tukemalla kuntalaisten osallistumista, työllistymistä ja arjessa selviytymistä
- kannustamalla kuntalaisia toimimaan luonnon kestäkyvyn kannalta vastuullisesti
- ottamalla huomioon kestävän kehityksen vaikutukset kunnan päätöksenteossa

Kunnan ydinarvot ovat helppous, ratkaisukyky, paikallisuus ja vakaus.

2 Hyvinvoinnin edistämisen erillisohjelmat ja -suunnitelmat

Hattulan kunnan suunnitelmat ja ohjelmat

- Hattulan kunnan strategia 2022-2030
- Elinvoimaohjelma
  - Kiinteistöohjelma
  - Asuntopoliittinen ohjelma
  - Ilmastopoliittinen ohjelma
  - Maapoliittinen ohjelma
  - Työvoimapoliittinen ohjelma
  - Suunnitelmat seuraavista kokonaisuuksista: maankäyttö ja kaavoitus, rakennusjärjestyksen uusiminen ja sähköiset palvelut, Lakeland ja SEUMA matkailuyhteistyöt, kehitysyhtiö, mittaristo 2023 sekä Hattulan laajakaistapalvelut
- Hyvinvointiohjelma
  - Hattulan palveluverkko 2030 (varhaiskasvatus ja perusopetus)
  - Vapaa-aika 2030
  - Kulttuuripalvelut 2030
  - Suunnitelmat seuraavista kokonaisuuksista: Hattula yhdessä – kuntalaisyhteistyön kehittäminen, kotouttamissuunnitelma, opetussuunnitelma, varhaiskasvatussuunnitelma, oppilashuoltosuunnitelma, kulttuuriopetussuunnitelma sekä mittaristo 2023
- Hallinto
  - Hallintosäätö 2023
  - Henkilöstöohjelma
  - Viestintäohje/strategia
  - Valmiussuunnitelma

Alueelliset suunnitelmat

- Kanta-Hämeen alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2021–2024
- Ehkäisevä päihdetyö ja edistävä mielenterveystyö. Hattula, Hämeenlinna, Janakkala. Toimintasuunnitelma ja toimintakertomus 2020.

Kansalliset suositukset ja ohjelmat (koottu Hattulan kunnan hyvinvointisuunnitelman näkökulmasta olennaisimmat suunnitelmat)

- Hyvinvointia kaikille 2030 -toimeenpanosuunnitelma
- Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma 2015–2025
- Kansallinen mielenterveysstrategia 2020–2030
- Väkivallaton lapsuus -toimintaohjelma 2020–2025

-
- Lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelma 2018–2025
  - Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelman 2021–2030
  - Valtakunnalliset liikunnan edistämishjelmat (Liikkuva ohjelmat)
  - Kansallinen demokratiaohjelma 2025
  - Kansallinen lapsistrategia 2020–2030
  - Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023
  - Kansallinen ikäohjelma 2030
  - Suomalaiset ravitsemussuosituks

3 Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025

Hattulan kunnan hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2022–2025. Suunnitelman laatimiseen ovat osallistuneet kunnan eri yksiköt hyte-ryhmän edustajien johdolla. Hyvinvointisuunnitelman voimassaolokaudelle ajoittuu sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen merkittäviä vaiheita. Hattulan kunnan hyvinvointisuunnitelma on sosiaali- ja terveystalouden osalta voimassa vähintään siihen asti, kunnes sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023. Mahdollisuuksien mukaan hyvinvointisuunnitelmaan nostettuja painopisteitä edistetään myös tämän jälkeen sovittaen niitä yhteen hyvinvointialueen kehittämisen painopisteiden kanssa.

Hattulan kunnan strategian ja hyvinvointikertomuksen pohjalta on nostettu hyvinvointisuunnitelmaan 2022–2025 viisi painopistealuetta:

1. Turvallinen arkiympäristö
2. Hyvinvoivat lapsiperheet
3. Lähellä olevat yhteisöt
4. Terveelliset elintavat
5. Tiedolla johtaminen

Hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 tiivistelmään voi tutustua tästä: [Hattulan hyvinvointisuunnitelma 2022-2025, tiivistelmä](#). Tiivistelmässä on kuvattu hyvinvointisuunnitelman painopistealueisiin liittyvät tavoitteet sekä keskeiset sisällöt. Tiivistelmän lisäksi suunnitelmasta on laadittu jalkauttamissuunnitelma työkaluksi arjen hyvinvointityöhön. Jalkauttamissuunnitelma sisältää 137 eri yksiköiden määrittämää toimenpidettä kunkin tavoitteen toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmassa on määritelty kunkin toimenpiteen vastuutaho ja mittarit, joilla tavoitteiden toteutumista seurataan.

OSA III VALTUUSTOKÄSITTELY

1 Suunnitelman laatijat

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laatimisesta vastaa Hattulan kunnan hyte-ryhmä. Suunnitelmaa on valmisteltu laajassa yhteistyössä kunnan eri yksiköiden kanssa. Hyte-ryhmän jäsenet ovat:

Jari Wihersaari (hyvinvointijohtaja)
Pekka Karvonen (talous- ja henkilöstö)
Pirkko Lokinperä (alakoulut)
Johanna Hyytiä (yläkoulut)
Tiina Tuori (oppilashuolto)
Sanna Lampainen (varhaiskasvatus)
Tiia Nurminen (terveydenhuolto)
Päivi Katajisto (sosiaalityö)
Jenni Jokelainen (vanhuspalvelut)
Kati Kopra (vammaispalvelut)
Mari Mäkelä (työllisyyspalvelut)
Jari Salmela (nuoriso- ja vapaa-aika)
Minna Linna-Vuori (kirjasto- ja kulttuuri)
Jukka-Pekka Saikkonen (asuminen ja ympäristö)
Mareena Laine (hyvinvointikoordinaattori)

Alueellisia ja valtakunnallisia ohjelmia ja suunnitelmia käytettiin suunnitelman sisällön koostamisen tukena. Vammais- ja vanhusneuvostot antoivat lausuntonsa hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman sisällöstä ja lisäksi niitä käsiteltiin laajasti nuorisovaltuuston kokouksessa.

2 Suunnitelman hyväksyminen

Hyväksytty Hattulan kunnanvaltuuston kokouksessa 15.6.2022 § 68.